

**UCHWAŁA NR XXIII/114/04
RADY GMINY KUŹNICA**

z dnia 30 grudnia 2004 roku

w sprawie przyjęcia Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica na lata 2004 – 2006

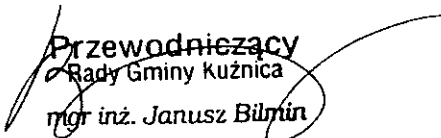
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami; Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558 Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568 oraz z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759), Rada Gminy Kuźnica, uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica na lata 2004 – 2006 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Przyjmuje się limity wydatków na lata 2004 – 2006 określone w planie finansowym Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kuźnica.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy Kuźnica
mgr inż. Janusz Bilgün

Załącznik do uchwały Nr XXIII/114/04
Rady Gminy Kuźnica
z dnia 30 grudnia 2004 r.

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY KUŹNICA

NA LATA 2004-2006

SPIS TREŚCI

I.	OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY KUŹNICA.....	3
II.	RAPORT O STANIE GMINY KUŹNICA.....	3
1	INFORMACJE WSTĘPNE.....	3
1.1	Wprowadzenie.....	3
1.2	Zarys historyczny gminy Kuźnica.....	3
1.3	Położenie geograficzne, powierzchnia, ludność.....	5
2	ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I WALORY KULTUROWE.....	8
2.1	Warunki klimatyczne.....	8
2.2	Krajobraz.....	9
2.3	Budowa geologiczna.....	9
2.4	Surowce mineralne.....	10
2.5	Gleby.....	12
2.6	Lasy i gospodarka leśna.....	13
2.7	Zasoby wodne.....	14
2.8	Powietrze atmosferyczne.....	15
2.9	Obszary Prawnie Chronione.....	16
2.10	Zagrożenia i degradacje środowiska.....	17
2.11	Obiekty zabytkowe, obiekty o charakterze zabytkowym oraz o wartościach kulturowych.....	20
2.12	Stanowiska archeologiczne.....	25
3	ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	26
3.1	Infrastruktura techniczna.....	26
3.1.2	Gospodarka wodna.....	26
3.1.3	Kanalizacja sanitarna.....	27
3.1.4	Gospodarka odpadami stałymi.....	27
3.1.5	Zaopatrzenie w gaz.....	28
3.1.6	Elektroenergetyka.....	28
3.1.7	Ciepłownictwo.....	29
3.1.8	Telekomunikacja.....	30
3.2	Komunikacja.....	30
3.2.2	Układ drogowy.....	30
3.2.3	Komunikacja kolejowa.....	35
3.2.4	Komunikacja autobusowa PKS.....	35
3.3	Własność nieruchomości.....	35
4	GOSPODARKA.....	37
4.1	Główni pracodawcy, liczba osób zatrudnionych w podstawowych sektorach gospodarki.....	37
4.2	Struktura podstawowych branż na terenie gminy.....	38
4.2.2	Przemysł i handel.....	38
4.2.3	Usługi.....	39
4.2.4	Rolnictwo.....	39
4.3	Turystyka.....	42
5	SFERA SPOŁECZNA.....	43
5.1	Demografia Gminy.....	43
5.1.1	Wstęp.....	43
5.1.2	Potencjał ludnościowy Gminy Kuźnica.....	43
5.1.3	Rozmieszczenie ludności na obszarze Gminy Kuźnica.....	44
5.1.4	Struktura wieku ludności.....	45
5.1.5	Poziom wykształcenia w Gminie Kuźnica.....	45

5.1.6	Bezrobocie.....	46
5.2	Warunki i jakość życia mieszkańców	47
5.2.1	Mieszkalnictwo.....	47
5.2.2	Szkolnictwo.....	47
5.2.3	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	49
6	STRUKTURA I FINASE GMINY KUŹNICA.....	50
6.1	Zarządzanie Gminą.....	50
6.2	Finanse gminy.....	52
III.	ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH (SWOT) GMINY KUŹNICA	53
IV.	BADANIE ANKIETOWE MIESZKAŃCÓW GMINY KUŹNICA.....	55
1.1.	Treść pytań.....	55
1.2.	Raport z badania ankietowego.....	59
V.	UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY KUŹNICA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH WYŻSZEGO RZĘDU	81
1.	„Deklaracja Milenijna Narodów Zjednoczonych” – przyjęta w trakcie Szczytu Milenijnego w Nowym Jorku w dniach 6-8 września 2000 roku.....	81
2.	„POLSKA 2025. Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju” – dokument strategiczny Rządu RP	82
3.	„Druga Polityka Ekologiczna Państwa” – dokument strategiczny Rządu RP”	83
4.	Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006	84
5.	Strategia rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010.....	84
6.	Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski.....	86
7.	Strategia Rozwoju Powiatu Sokólskiego.....	87
8.	Strategia Rozwoju Gminy Kuźnica	88
9.	Statut Stowarzyszenia Gmin „Trakt Batorego”, „Statut Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego”	90
VI.	REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW	91
VII.	OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY KUŹNICA.....	99
VIII.	PLAN FINANSOWY REALIZACJI ZADAŃ	101
IX.	SYSTEM WDRAŻANIA	103
X.	SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.....	104
	SPIS TABEL.....	106
	SPIS MAP	106
	SPIS WYKRESÓW	107

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY KUŹNICA

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica na lata 2004 - 2006 przygotowany został w celu stworzenia możliwości pozyskiwania środków pozabudżetowych pochodzących z funduszy krajowych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych programów dostępnych w ramach budżetu Unii Europejskiej.

Potrzeba powstawania Planu Rozwoju Lokalnego wynika z wymogów proceduralnych związanych z aplikowaniem o fundusze strukturalne. Zakres i forma opracowania bazuje na zapisach Uzupełnienia do Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Plan przedstawia sytuację społeczno- ekonomiczną Gminy, definiuje cele i zadania krótkookresowe zaplanowane przez Zespół ds. Planowania Strategicznego. Szacuje się spodziewane efekty planowanych interwencji i wpływ na przebieg procesów rozwojowych, wskazuje kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych i środków własnych gminy.

Przygotowanie Planu Rozwoju Lokalnego poprzedził proces konsultacji społecznych. Metodą wykonania planu posługuje się ankietowym badaniem opinii społecznej w najważniejszych aspektach planowania rozwoju lokalnego. Projekt był przedmiotem opinii i dyskusji komisji Zespołu ds. Planowania Strategicznego oraz Rady Gminy.

II. RAPORT O STANIE GMINY KUŹNICA

1 INFORMACJE WSTĘPNE

1.1 Wprowadzenie

Niniejszy „Raport o stanie Gminy Kuźnica” stanowi jeden z etapów prac nad Planem Rozwoju Lokalnego i jednocześnie jest jego podstawowym elementem. Powstał on w oparciu o najaktualniejsze dane, będące w posiadaniu Urzędu Gminy oraz na podstawie danych statystycznych publikowanych przez GUS.

1.2 Zarys historyczny gminy Kuźnica

Pierwsze informacje dotyczące tych terenów pochodzą już z XV wieku. Początek i nazwę Kuźnicy dała rudnia położona w głębi Puszczy Grodzieńskiej na lewym brzegu Łosośny. W specjalnych piecach hutniczych tzw. kuźnicach wytapiano żelazo z rudy darniowej, której zasoby występowały w okolicach Kuźnicy, Kowali, Saczkowiec i Kuścina. W XV wieku po przeciwległej stronie rzeki opodal rudni założono dwór królewski. Jego zarządcy czuwali nad akcją osadniczą na tych terenach, której nasilenie przypadło na pierwszą połowę XVI wieku.

W 1536 roku na polecenie królowej Bony Jerzy Zelepucha - urzędnik królewski założył miasteczko Kuźnicę na 40 włókach ziemi. Nadał mu prawo szynkowania miodu, piwa i gorzałki oraz ustanowił targ tygodniowy w niedzielę.

Podobnie jak inne zakładane przez królową Bonę na Litwie miasteczka, Kuźnica pełniła funkcję ośrodka wymiany produktów rolnych. Charakteryzowała się luźną zabudową, dużym rynkiem (dla pomieszczenia znacznej liczby wozów z płodami rolnymi), szerokimi ulicami i obszernymi działkami rolno - ogrodowymi. Nad rzeką urządzono przystań dla spływu produktów rolnych i leśnych. Spławiano je do Niemna i dalej w kierunku Królewca. Po 10 latach wolnizny w dniu 2 czerwca 1546 roku Bona nadała Kuźnicy prawo miejskie magdeburskie, w którym określiła obowiązki i przywileje mieszczan.

W 1545 r. król Zygmunt Stary ufundował tu kościół katolicki, który w XVII w. stał się ośrodkiem rozległej parafii sięgającej wsi Gniewieńczyzna i Korobczyce pod Grodnem. Pierwszy modrzewiowy kościół, mimo wojen i pożarów miasteczka, przetrwał do czasów rozbiorów Polski. Drugą drewnianą świątynię, prostą w swej konstrukcji, zbudowano w latach 1816-1819. Trzecią zaś murowaną w stylu neogotyckim, istniejąca do dnia dzisiejszego, wznosił ks. Adam Pisanko w latach 1860-1863.

Cerkiew prawosławną zbudowano w dobrach prywatnych na jednym ze wzgórz w Wojnowcach opodal miasteczka, prawdopodobnie również w I połowie XVI w. Kuźnicka cerkiew stanowiła ośrodek parafialny dla ludności obrządku wschodniego. W XVII w. została zniszczona przez Rosjan. Na jej miejscu w 1721 r. rozpoczęto budowę klasztoru Bazyliańców, który ufundowali i uposażyli Kazimierz i Ludwika Micutowie. Unicki zakon Bazyliańców władze carskie rozwiązały w 1832 r., a drewniany kościół bazyliański zamieniły w cerkiew prawosławną. Świątynia spłonęła w 1944 r., a nową murowaną wzniesiono w 1947 roku.

Oprócz ludności obu wyznań chrześcijańskich Kuźnicę zamieszkiwali Żydzi, którzy pojawili się w miasteczku zapewne już w XVI wieku lub na początku XVII.

W 1623 roku istniała już tu niewielka gmina żydowska. Z biegiem czasu liczba Żydów w Kuźnicy wzrastała i w połowie XIX wieku stanowili już 50 % wszystkich mieszkańców miasteczka. W 1931 roku wśród 1428 mieszkańców osady, Żydów było 556 i wzniesli oni w Kuźnicy kamienną synagogę, która została zniszczona w czasie II wojny światowej. W okresie okupacji hitlerowskiej w 1942 roku ludność żydowską wywieziono do obozów zagłady. Jedynym śladem po kuźnickich Żydach jest dzisiaj fragment cmentarza na pagórku nad Żwegrą, gdzie zachowały się resztki kilku betonowych grobowców, w których przednie ściany wmurowane były kamienne macewy.

Na terenie kuźnickiej gminy leży miejscowość Pawłowicze, a w niej najstarszy na Białostocczyźnie dwór murowany, zbudowany w 1610 r. przez Pawła Wołłowicza podskarbiego Wielkiego Księstwa Litewskiego. Prowadzi do niego aleja ze szpalerem ponad 200-letnich lip, klonów i dębów.

Drugim godnym uwagi zabytkiem jest dwór modrzewiowy w Łosośnie Małej wybudowany w latach 1720-1722 przez Zygmunta Boufałła zgodnie z zasadami budowy polskich dworów szlacheckich na nachylonym ku płynącej w dole rzece Łosośnie zboczu. Na przełomie XIX i XX wieku powstał tu park krajobrazowy z egzotycznymi gatunkami roślin.

Na zachód od Łosośni Małej w odległości ok. 1 km znajduje się grodzisko wczesnośredniowieczne, zaś u jego podnóża młyn wodny z 1798 r. oraz fragmenty murów dworu zbudowanego przez Franciszka Boufałła. Osobliwością tego zakątka są wiekowe planty rosnące obok osady młyńskiej. Istnienie grodu w Łosośnie we wczesnym średniowieczu (X-XII) potwierdziły badania archeologiczne.

Od początku swego istnienia miasteczko było ośrodkiem klucza kuźnickiego w ekonomii grodzieńskiej (dóbr, z których dochody przeznaczono na stół królewski) w województwie trockim w Wielkim Księstwie Litewskim. Po III

rozbiórce Polski w 1795 roku Kuźnica należała do Prus. W 1807 roku została włączana do cesarstwa rosyjskiego. W lutym 1919 roku znalazła się w granicach niepodległego państwa polskiego. Położenie Kuźnicy przy ruchliwym trakcie z Korony na Litwę, a od 1862 roku przy linii kolejowej z Warszawy przez Wilno do Petersburga miało również ujemne strony. Była ona bowiem w większym stopniu niż inne ośrodki miejskie narażona na zniszczenia wojenne i wędrujące wzdłuż szlaków komunikacyjnych zarazy. Nie omijały Kuźnicy wojny i powstania narodowe. Niosły one śmierć i zniszczenie. Bliskie sąsiedztwo Grodna nie sprzyjało rozwojowi miasta. Nigdy nie rozwinęło się ono w większy ośrodek. Było miasteczkiem, jak wiele innych na Litwie, takim "gdzie tylko szynki i rolnicy". W drugiej połowie XVIII wieku w czasie administrowania ekonomią grodzieńską przez Antoniego Tyzenhauza na krótko zniesiono prawo miejskie magdeburskie, a ludność obciążono powinnościami. Nasze prawa ustawione przez podskarbiego Tyzenhauza nie dotyczyły jedynie wójta i Żydów. Ostatecznie prawa miejskie Kuźnica utraciła w 1921 roku. Zdecydowały o tym niewątpliwie zniszczenia wojenne z okresu I wojny światowej w latach 1914 - 1918 oraz wojny bolszewickiej 1920 roku. W tym okresie Kuźnica liczyła 1075 mieszkańców 10 lat później, w 1931 roku zamieszkiwało tu 1428 osób, w tej liczbie 842 katolików, 556 Żydów i 30 prawosławnych. W czasie II wojny światowej zniszczono osadę w 90%. Ludność została zdziesiątkowana. W czasie okupacji sowieckiej w latach 1939 - 1941 wiele rodzin wywieziono na Sybir. Dwukrotnie przychodził tędy front, dwukrotnie miasteczko płonęło. W 1941 roku spłonęła dzielnica żydowska i drewniany budynek dworca kolejowego. W ciągu 3 lat okupacji niemieckiej zdołano odbudować większość domów, ale na krótko, bowiem w końcu lipca 1944 roku Rosjanie zbombardowali kościół. Pozostały jedynie opalone mury. Po ustaniu działań wojennych przystąpiono do odbudowy osady.¹

1.3 Położenie geograficzne, powierzchnia, ludność.

Gmina Kuźnica położona jest w całości w obrębie mezoregionu Wzgórza Sokolskie, wchodzące w skład makroregionu Nizina Północno Podlaska.²

Administracyjnie usytuowana jest w Powiecie Sokólskim, w Województwie Podlaskim, w północno- wschodniej Polsce. Sąsiaduje z gminami: od północno-zachodu z gminą Sidra, od południowego-zachodu z gminą Sokółka, a od północy z gminą Nowy Dwór. Wschodnia granica jest w bezpośrednim sąsiedztwie z Republiką Białorusi, z którą gminę Kuźnica łączą dwa przejścia graniczne: kolejowe i drogowe.

Jednostkę administracyjną tworzy 46 miejscowości wiejskich zorganizowanych w 30 sołectw.

Gmina Kuźnica obejmuje obszar 133, 41 km² i stanowi 6,5% powierzchni Powiatu Sokólskiego oraz 0,66% powierzchni Województwa Podlaskiego.

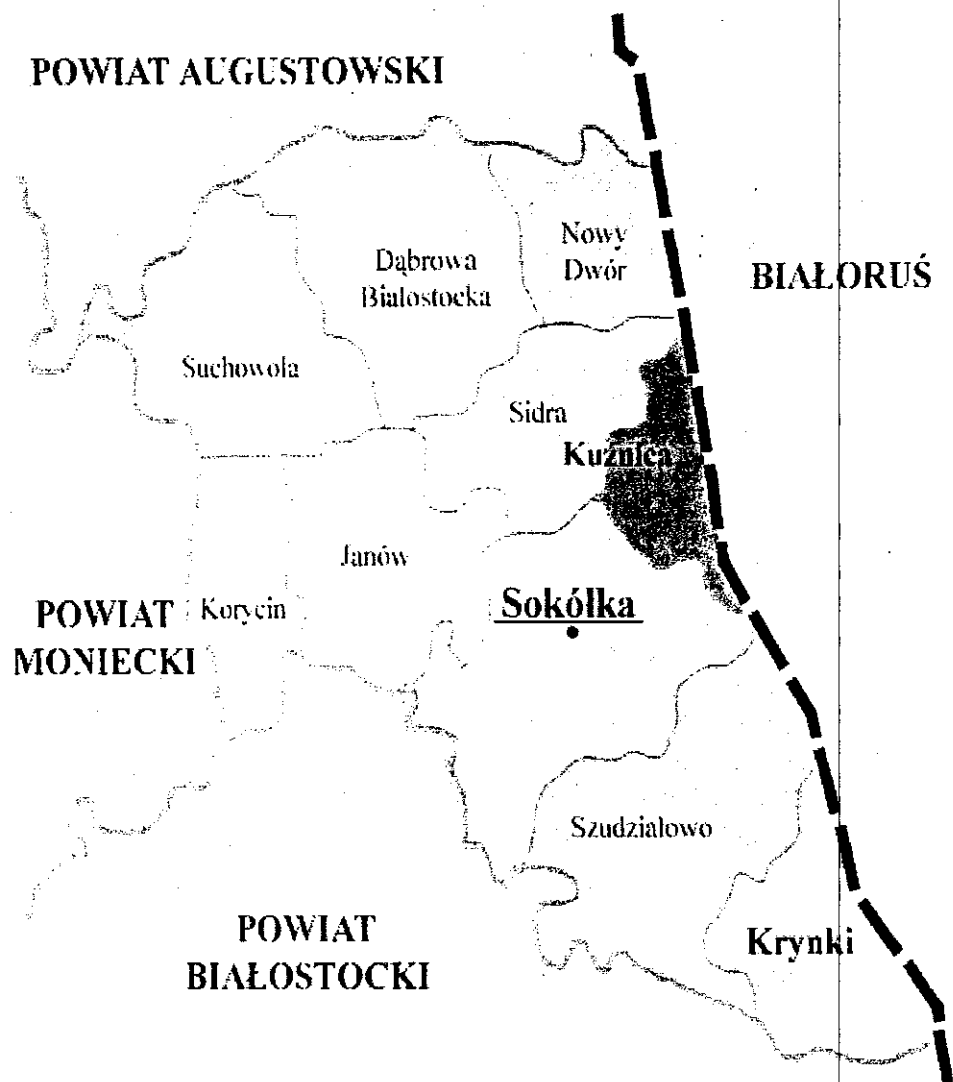
Według danych na 31.12.2003 roku obszar Gminy Kuźnica zamieszkuje 4585 osób. Ludność Gminy stanowi 0,38% ludności Województwa Podlaskiego i odpowiednio 6% ludności Powiatu Sokólskiego.

---

¹ Informacje z Urzędu Gminy.

² J. Kondracki

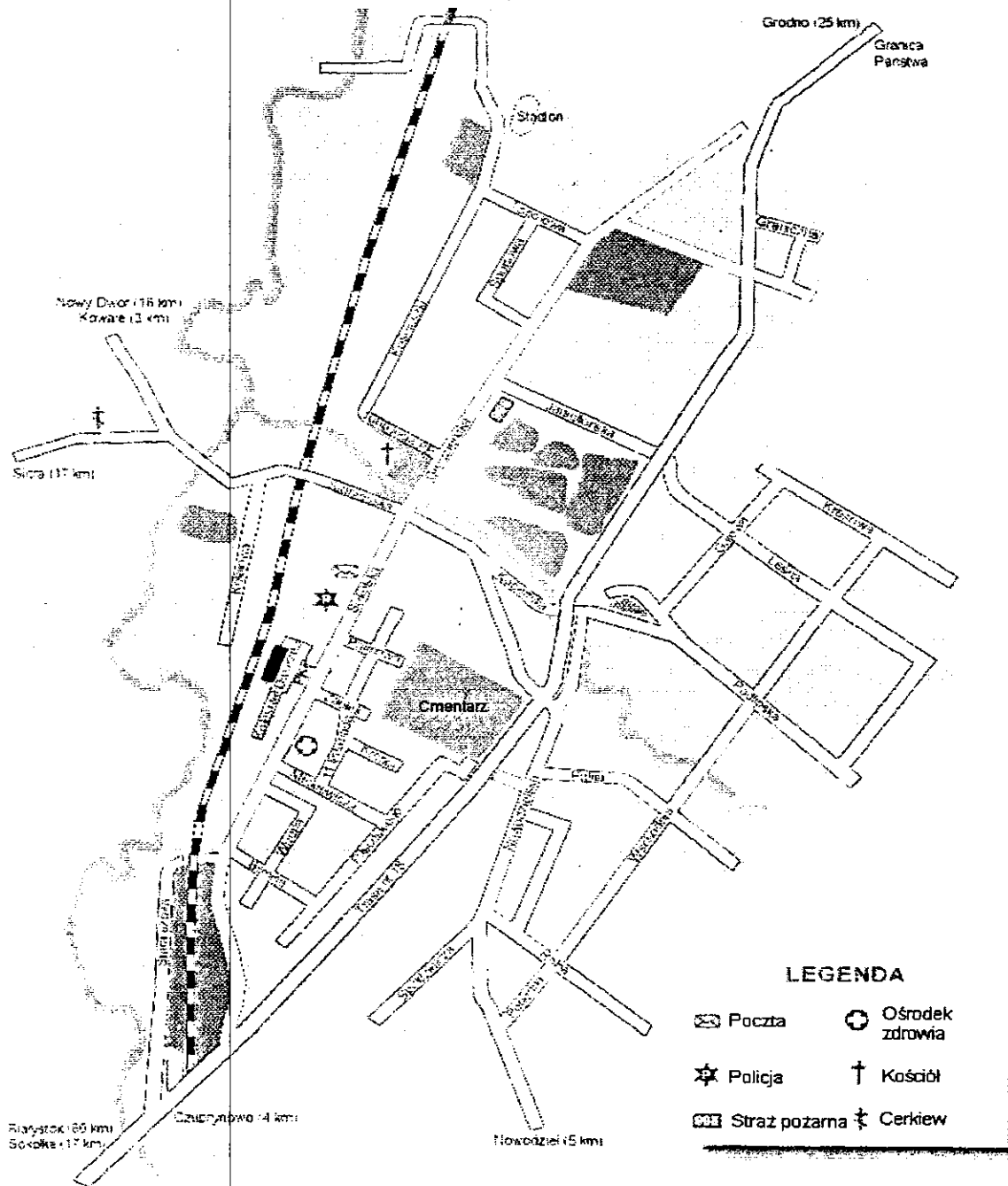
Mapa 1 Położenie Gminy Kuźnica w Powiecie Sokólskim

Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Kuźnica, maj 2004.

Mapa 2 Plan miejscowości Kuźnica.

Zródło: Strona internetowa www.kuznica.w.interia.pl

2 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I WALORY KULTUROWE

2.1 Warunki klimatyczne

Klimat gminy Kuźnica ma cechy wyraźnie kontynentalne, z długą zimą, krótkim przedwiośniem oraz stosunkowo krótkim okresem lata. Wyróżnia się, pośród innych niżowych obszarów Polski najniższymi temperaturami powietrza. Zachmurzenie na terenie gminy, podobnie jak i na terenie całego województwa podlaskiego jest mało zróżnicowane. Średnie roczne zachmurzenie wynosi około 5,4 w 8-stopniowej skali. Największe średnie zachmurzenie występuje od listopada do lutego, a najmniejsze od maja do września. Czas, w ciągu którego bezpośrednio promieniowanie słoneczne dociera do powierzchni ziemi wynosi średnio 1600 h/rok. Pod względem wartości średniego nasłonecznienia w ciągu roku, teren gminy Kuźnica i województwa podlaskiego jest porównywalny do regionów nadmorskich i pogórzy. Średnie nasłonecznienie w ciągu doby trwa najkrócej w okresie od listopada do stycznia (średnio poniżej 1,2 h), a najdłużej w okresie od maja do sierpnia (ponad 7 godzin).

Rodzaj obserwacji	Średnia roczna temperatura w °C	Średnia prędkość wiatru w m/s	Suma opadów rocznych w mm
Gmina Kuźnica	6,5	2,5	550-650
Stacje meteorologiczne Białystok	7,2	2,3	541

Gmina Kuźnica leży w chłodnym regionie termicznym Polski. Najchłodniejszym miesiącem jest przeważnie styczeń (średnia temperatura z lat 1961-1995 wynosi $-4,7^{\circ}\text{C}$), a najcieplejszym lipiec ($17,2^{\circ}\text{C}$). Lipiec jest jedynym miesiącem w roku, w którym nie notuje się ujemnych temperatur powietrza. Klimat charakteryzuje się największą w Polsce (poza terenami górskimi) liczbą dni pogody przymrozkowej bardzo zimnej.

Średnia roczna prędkość wiatru wynosi około 2,5 m/s. Minimalna średnia miesięczna prędkość wiatru przypada na sierpień, a maksymalna na styczeń. W gminie największe średnie prędkości wykazują wiatry z kierunku zachodniego. Cisze atmosferyczne występują około dwukrotnie częściej w miesiącach letnich niż zimą.

Dominującą postacią fizyczną zasilania atmosferycznego są opady deszczu. Opady śniegu stanowią średnio 21-23% sumy rocznej opadów (1961-1995). Suma rocznych opadów atmosferycznych na terenie gminy Kuźnica zawiera się w granicach 550-650 mm. W przebiegu rocznym opady letnie przeważają nad zimowymi.³

³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuźnica, 1998/1999. Program Ochrony Środowiska Gminy Kuźnica, maj 2004.

2.2 Krajobraz

Podział fizjograficzny Polski wskazuje na przynależność Gminy Kuźnica do prowincji Nizin Wschodniobałtycko-Białoruskich, podprowincji Wysoczyzny Podlasko-Białoruskiej, Makroregionu Nizina Północnopodlaska i Mezoregionu Wzgórze Sokólskie.

Mezoregion charakteryzuje się występowaniem wysokich wzgórz morenowych, kemowych i ozowych, przypominający krajobraz pojezierzy. Wzgórza przyjmują kierunek NW-SE i E-W i najczęściej występuje ich w północnej i środkowej części gminy. Osiągają znaczne wysokości bezwzględne 200-230 m. n.p.m. i około 20-50 m. ponad otaczające je równiny.

Na wschód od Mielenkowic, na południe od Starowłan i Kuźnicy w okolicy Czuprynowa, Czepieli i Klimówki występują okazałe formy ozowe. Osiągają one wysokości bezwzględne ponad 200 m. n.p.m. Wysokości względne tych form dochodzą do 20 m. W okolicy Parczowiec i Bilmin występują wzgórza, pagórki i wały kemowe. Osiągają one wysokość bezwzględną 165-193 m. n.p.m. (wysokość względna 10-30 m). Południową część gminy między Czuprynowem a Czepielami budują równiny sandrowe. Występują one na wysokościach 180-170 m. n.p.m. Równiny torfowisk tworzą rozległe powierzchnie w południowej części gminy między Popławcami i Bilminami. Są one położone na wysokości 155-160 m. n.p.m. W północnej i środkowej części gminy występują torfowiska i gytiowiska towarzyszące wzgórzom i pagórkom morenowym i wałom ozów. Są to zagłębienia często bezodpływowe o niewielkich powierzchniach. Współczesne procesy geomorfologiczne na obszarze gminy nie powodują istotnych zmian w rzeźbie terenu.⁴

2.3 Budowa geologiczna

Pod względem tektonicznym gmina znajduje się w obrębie wyniesienia Mazursko-Suwalskiego wchodzącego w skład Platformy Wschodnioeuropejskiej.

Podłoże czwartorzędu na obszarze gminy stanowią osady kredy górnej - margle i kreda piszcząca oraz utwory trzeciorzędowe, reprezentowane przez piaski glaukonitowe- oligocenu jak również ropy i mułki miocenu. Zalegają one na rzędnej około 0-20 m. n.p.m. Miąższość osadów czwartorzędowych wynosi około 150-200 m. Czwartorzęd jest reprezentowany przez osady zlodowaceń od południowopolskiego do środkowopolskiego, które przedzielają osady interglacjalne.

Zlodowacenie południowopolskie reprezentowane jest przez gliny zwałowe zalegające na ropy i mułkach miocenu. Na glinie osadziła się kilkunastometrowa seria piasków i żwirów wodnolodowcowych.

ropy i mułki pochodzenia jeziornego interglacjalu mazowieckiego oddzielają utwory zlodowacenia południowopolskiego od środkowopolskiego, którego osady mają największy udział w budowie pokrywy czwartorzędowej gminy.

Powierzchnię gminy Kuźnica budują osady stadiału północnomazowieckiego zlodowacenia środkowopolskiego. Utwory tego stadiału

---

⁴ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuźnica, Kuźnica 1998/1999.

na terenie gminy osiągają miąższość 50-120 m. Tworzą go trzy pokłady glin zwałowych przedzielone osadami wodnolodowcowymi.

Najstarszymi osadami czwartorzędowymi występującymi na powierzchni terenu są zastoiskowe ily, mułki i piaski odsłaniające się w północnej części gminy w okolicy Wołyńców oraz na południu gminy w okolicy Bilminów.

Gliny zwałowe budują obniżone powierzchnie moreny dennej, piaski, żwiry i głazy budują liczne wzgórza moren czołowych. Są one powszechne na terenie całej gminy.

Iły, mułki, piaski i żwiry, miejscami gliny kemów, budują wzgórza i pagórki w okolicy Bilminów i Parczowiec. Piaski i piaski ze żwirem wodnolodowcowym (sandrowe) budują strefę powierzchniową w południowej części gminy między Czuprynowem a Czepielami.

Utwory holocenu w postaci qytii, torfów oraz namulów występują w zagłębieniach wytopiskowych w dolinie Łosośny, w okolicy Kuźnicy występują mułki, piaski i żwiry rzeczne, budują one taras zalewowy rzeki.⁵

2.4 Surowce mineralne

Występowanie surowców mineralnych na obszarze gminy Kuźnica ściśle wiąże się z utworami czwartorzędowymi.

1. Na terenie gminy Kuźnica występują następujące surowce mineralne:

- a) kruszywo naturalne grube – występuje głównie w zachodniej części gminy, w obrębie wzgórz czołowo morenowych, kemów, jak również w obrębie osadów wodnolodowcowych i lodowcowych. Zalegają one w formie gniazd, soczewek i płatów. Większe wyrobiska tego surowca występują w okolicy wsi Starowlany, Popławce i Parczowce.
- b) głazy narzutowe – występują w północnej części gminy Kuźnica. Wśród skał biorących udział w budowie głazów przeważają granitoidy oraz gnejsy i granitognejsy. Głazy narzutowe występują w rejonach wsi:
  - Saczkowce – nagromadzenie naturalne - 5 tys. m³, nagromadzenie sztuczne - 3,55 tys. m³,
  - Długosielce – nagromadzenie naturalne - 1,2 tys. m³, nagromadzenie sztuczne - 0,6 tys. m³,
  - Wyzgi – nagromadzenie naturalne - 0,25 tys. m³, nagromadzenie sztuczne - 0,8 tys. m³,
  - Kuźnica – nagromadzenie naturalne - 0,4 tys. m³, nagromadzenie sztuczne - 0,1 tys. m³,
  - Kol. Kowale – nagromadzenie sztuczne - 0,6 tys. m³,
  - Milenkowce – nagromadzenie sztuczne - 0,25 tys. m³.

Głazy narzutowe mogą być wykorzystane jako kamień budowlany, kruszywo łamane, tłuczeń żwirowy, mieszanki z tłucznią i piasku.

- c) kruszywo naturalne średnie – osady piaszczysto-żwirowe występują dość równomiernie na całym obszarze gminy w obrębie form czołowo

⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, 1998/1999.

morenowych, ozów i kemów. Formy występowania kruszywa to najczęściej gniazda, soczewy i soczewki, a także płyty osadów lodowcowych i wodnolodowcowych. Lepszy jakościowo jest surowiec pochodzenia wodnolodowcowego występujący w obrębie ozów, kemów i niektórych form czołowo morenowych. Jest on na ogół dobrze przemyty i lepiej wysortowany. Większe wyrobiska tego surowca występują w rejonie Dubnicy Kurpiowskiej, Milenkowiec, Saczkowiec, Długosielc, Kuźnicy i Klimówki. Do 1989 r. eksploatowano wyrobisko „Łosośna” (obecnie wyeksploatowane).

- d) piaski – stanowią kopalinę towarzyszącą osadom piaszczysto-żwirowym, występując jako ich przewarstwienia i soczewki. Na terenie gminy nie stwierdzono występowania znacznych zasobów tego surowca.
2. W gminie Kuźnica zostało udokumentowane złożo kruszywa naturalnego Starowlany – dokumenty geologiczne. W kat. C₂ o zasobach bilansowych 33.342 tys. ton. Tu też znajduje się pole I o zasobach 9.207 tys. ton oraz skrawek pola II, którego pozostała część leży w gminie Sokółka.
3. Na terenie gminy Kuźnica zostały wydzielone następujące obszary występowania złóż kruszywa naturalnego grubego:
- Dubnica Kurpiowska - zasoby szacunkowe – ok. 100 tys. m³,
  - Kowale Kolonia – ok. 100 tys. m³,
  - Starowlany – ok. 100 tys. m³,
  - Popławce – ok. 150 tys. m³,
  - Białobłockie – ok. 100 tys. m³,
  - Parczowce – ok. 50 tys. m³,
  - Czepiele – ok. 150 tys. m³,
  - Tołoczki Wielkie – ok. 50 tys. m³,
  - Klimówka – ok. 100 tys. m³,
  - Palestyna – ok. 50 tys. m³.

Wszystkie rejonu perspektywicznego występowania złóż kruszywa grubego mogą dostarczać surowca dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego i drogowego.

4. Na obszarze gminy występują 44 punkty eksploatacji surowców mineralnych, w tym 9 punktów kwalifikuje się do rekultywacji. W pozostałych punktach eksploatacja na potrzeby miejscowej ludności odbywa się dorywczo i sporadycznie. Oprócz wyżej wymienionych punktów na terenie gminy zinwentaryzowano 15 nieczynnych punktów eksploatacji surowców mineralnych.
5. Na terenie gminy Kuźnica występują udokumentowane złoża torfu w ilości około 9 mln m³ (na obszarze 835 ha). Zasoby te stanowią 3,9% zasobów torfu na obszarze powiatu sokólskiego.⁶

---

⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, 1998/1999.

2.5 Gleby

Gleby gminy Kuźnica należą do Sokólskiego rejonu glebowo-rolniczego. Region ten charakteryzuje się małym zróżnicowaniem typologicznym gleb. Na obszarze gminy dominują trzy typy gleb: gleby pseudobielicowe (A), gleby piaszkowe różnych typów genetycznych (AB), oraz gleby brunatne wylugowane (Bw).

Gleby pseudobielicowe (A) koncentrują się głównie w południowo-wschodniej części gminy.

Gleby piaszkowe różnych typów genetycznych (AB) tworzą zasięgi powierzchniowe i koncentrują się głównie w środkowej i zachodniej części gminy.

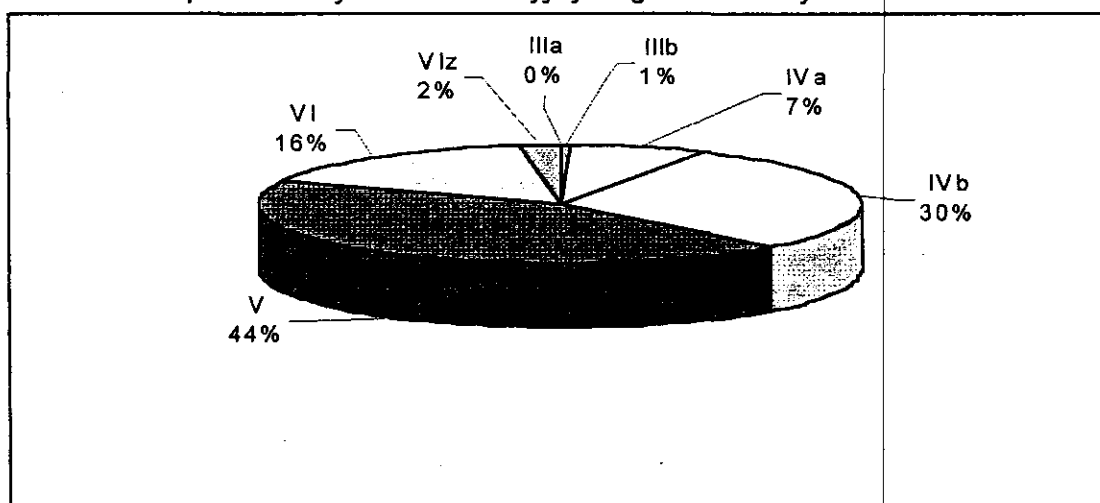
Gleby brunatne wylugowane (Bw) występują w północnej oraz południowo-wschodniej części gminy.

Tabela 1 Udział powierzchniowy i procentowy klas bonitacyjnych gruntów ornych i użytków zielonych

Grunty orne i sady		Użytki zielone	
klasa	ha	klasa	ha
I	-	I	-
II	-	II	-
IIIa	5	III	26
IIIb	34	IV	1226
IVa	514	V	1118
IVb	2.089	VI	315
V	3.073	VIz	61
VI	1.142		
VIz	156		
Razem	7.013		2,746

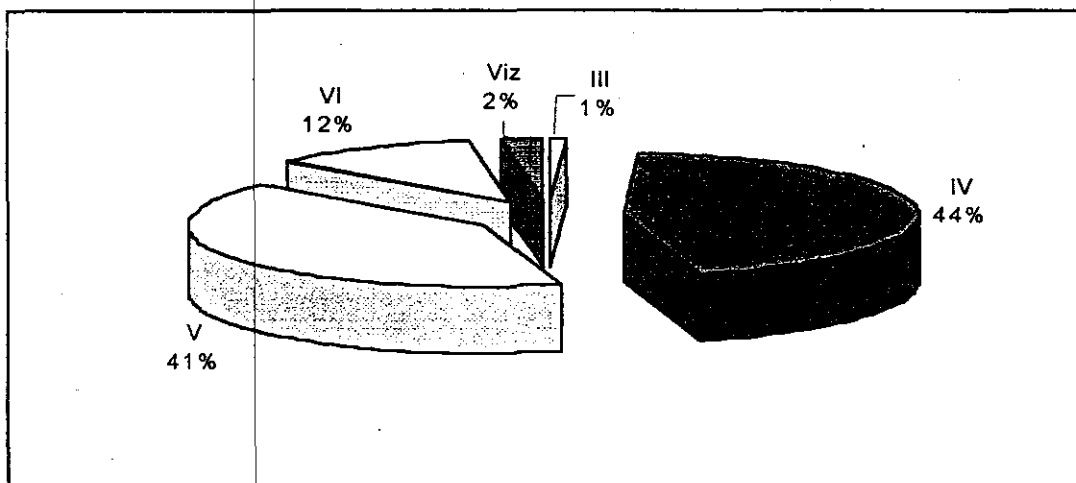
Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuźnica, Zarząd Gminy Kuźnica, 1998/1999.

Wykres 1 Udział procentowy klas bonitacyjnych gruntów ornych i sadów

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuźnica, Zarząd Gminy Kuźnica, 1998/1999

Wykres 2 Udział procentowy klas bonitacyjnych użytków zielonych

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuźnica, Zarząd Gminy Kuźnica, 1998/1999.

Z danych wynika, że w gminie nie ma najlepszych klas gleby (I, II). W strukturze gruntów ornych, sadów i użytków zielonych dominuje klasa IV, V i VI. Udział gleb marginalnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie wynosił 17,9%. (średnio w województwie podlaskim – 7,4%).

2.6 Lasy i gospodarka leśna

Ogólna powierzchnia gruntów pod lasami wraz z własnością skarbu państwa wynosi 2787,1211 ha. Średnia lesistość Gminy wynosi 20 % i jest niższa od średniej lesistości powiatu o 3,6%, województwa podlaskiego o 9,4 % oraz średniej krajowej o 7,9%.

Lasy publiczne zajmują powierzchnię 1157 ha , co stanowi 43,4 % gruntów leśnych Gminy Kuźnica. Wchodzą one w skład Nadleśnictwa Czarna Białostocka, w którym przeważają drzewostany iglaste (59% ogólnej powierzchni). Drzewostany dębowe stanowią 24% powierzchni.

Lasy Nadleśnictwa Czarna Białostocka charakteryzują się następującą strukturą drzewostanów:

- 84,93 ha drzewostanów wyłączonych, w tym 25,88 ha sosnowych, 31,88 ha brzoźowych i 27,17 ha dębowych;
- 869 ha drzewostanów gospodarczych;
- jeden drzewostan zachowawczy o powierzchni 10,27 ha;
- 8 drzew doborowych;
- 22 bloki upraw pochodnych o powierzchni 485,19 ha.

Tabela 2 Wybrane informacje o lasach prywatnych i gminnych w Gminie Kuźnica, Powiecie Sokólskim i Województwie Podlaskim

Wyszczególnienie	Lasy prywatne			Lasy gminne	
	Powierzchnia gruntów leśnych	Pozyskanie grubizny	Lasy ochronne	Powierzchnia gruntów leśnych	Lasy ochronne
	(ha) (% pow. ogółem)	(m ³ /ha pow. zalesionej)	(% pow. gruntów leśnych)	(ha) (% pow. ogółem)	(% pow. gruntów leśnych)
Województwo podlaskie	185425,1 99,4	0,4	5,8	1158,2 0,6	19,2
Powiat Sokólski	14150,0 99,7	0,5	0	37,8 0,3	0
Gmina Kuźnica	1509 99,9	0,25	0	2,0 0,1	0

Źródło: Rocznik Statystyczny województwa podlaskiego 2002. Urząd Statystyczny w Białymstoku, 2003r.

2.7 Zasoby wodne

WODY POWIERZCHNIOWE

Obszar Gminy Kuźnica leży w 86% w zlewni Niemna i w 14% zlewni Biebrzy (Wisły).

Łączna powierzchnia wód otwartych stanowi jedynie 0,6% powierzchni Gminy. Głównym elementem sieci hydrograficznej Gminy jest rzeka Łosośna, dopływ Niemna, która płynie przez środek obszaru Gminy z południowo-zachodu na północny-wschód. Głównymi dopływami Łosośny jest rzeka Przerwa, Żwegra i ciek od wsi Kowale.

Część północno-zachodnia gminy jest odwodniona przez drobne bezimienne cieki dopływy rzeki Sidry.

Przez środkowo-zachodnią część gminy przebiega wododział wód powierzchniowych I rzędu oddzielający zlewnię rzeki Wisły od Niemna.

Stan czystości rzeki Łosośna przedstawia tabela 3.

Tabela 3 Stan czystości rzek kontrolowanych w 2003 roku

Rzeka	Długość w km		Wody o klasie czystości			Wody nadmiernie zanieczyszczone
	W województwie	W tym odcinków objętych kontrolą	I	II	III	
			% długości kontrolowanego odcinka			
Łosośna	17,0	17,0	-	60,6	39,4	-

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego 2003 rok.

Jak wynika z powyższych danych jakość wód powierzchniowych w badanej rzece jest dobra. Nie występują tu wody zanieczyszczone bądź zagrożone zanieczyszczeniem.

WODY PODZIEMNE

Wody podziemne występują głównie w piaszczysto-żwirowych utworach czwarto- i trzeciorzędowych oraz w węglanowych utworach kredowych. Wodonośność w utworach czwarto- i trzeciorzędowych na terenie gminy jest słabo rozpoznana.

Warunki występowania wód podziemnych w obrębie czwartorzędu są bardzo skomplikowane. Wynikają one przede wszystkim z nieciągłości warstw wodonośnych. Tym niemniej utwory czwartorzędowe stanowią główne źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na obszarze gminy. W obrębie tych utworów wyróżnia się kilka poziomów wodonośnych, charakteryzujących się zróżnicowaną zasobnością i zasięgiem przestrzennym:

- poziom wodonośny spągowy (najniższy),
- środkowy poziom wodonośny międzymorenowy,
- przypowierzchniowy poziom wodonośny.

Wody z ujęć czwartorzędowych, a w szczególności z poziomu wodonośnego międzymorenowego są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę na terenie gminy Kuźnica. Warstwy tego poziomu tworzą naprzemianległe z glinami, piaski i żwiry znajdujące się na znacznych głębokościach.

Na terenie gminy Kuźnica występują dwa rejony o różnej zasobności wód podziemnych:

- niewielki rejon centralny, na południe od wsi Kuźnica, o dobrych zasobach 200-350 m³/dobę/km² (do 4,06 dm³/sek/m²),
- pozostała część gminy o bardzo ograniczonych zasobach 5-50 m³/dobę/km² (do 0,578 l/sek./km²).

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w 2003 r. w gminie Kuźnica wynosiły 443 m³/godz., tj. ok. 0,21m³/godz./osobę.

2.8 Powietrze atmosferyczne

Jakość powietrza atmosferycznego zależy od ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, stężeń zanieczyszczenia powietrza i opadów atmosferycznych.

Na terenie Gminy Kuźnica nie są prowadzone badania oceny jakości powietrza. Poniższa tabelka przedstawia wyniki badań uzyskanych na stacji pomiarowej w Sokółce (od 2003 roku stacja została wyłączona z eksploatacji), należącej do Wojewódzkiej Stacji Epidemiologicznej.

W badanym okresie nie stwierdzono przekroczeń średniorocznych dopuszczalnych stężeń SO₂, NO₂ i pyłu zawieszonego. Wartości były znacznie niższe od norm dopuszczalnych. W sezonie grzewczym obserwowano nieznaczny wzrost zanieczyszczeń SO₂ i pyłu zawieszonego, jednakże nie stwierdzono przekroczeń norm średniodobowych.

Wyniki badań wskazują na dobrą jakość powietrza na terenie Sokółki. Należy przypuszczać, że na obszarze gminy Kuźnica, jakość powietrza jest jeszcze lepsza, ze względu na brak zakładów przemysłowych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza.

Tabela 4. Stężenia średnioroczne SO_2 , NO_2 i pyłu zawieszonego na stacji pomiarowej sieci monitoringu w Sokółce w latach 2000 – 2002

Rodzaj zanieczyszczenia	Lata	Stężenie $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Wartość dopuszczalna
Dwutlenek siarki (SO_2)	2000	1,4	$40\mu\text{g}/\text{m}^3$ od 2002 r. ⁷
	2001	2,1	
	2002	1,8	
Dwutlenek azotu (NO_2)	2000	13,3	$40\mu\text{g}/\text{m}^3$ od 2002 r. ⁸
	2001	13,3	
	2002	12,8	
Pył zawieszony	2000	13,9	$40\mu\text{g}/\text{m}^3$ od 2002 r. ⁹
	2001	14,8	
	2002	15,7	

Źródło: Informacja o stanie środowiska na terenie powiatu sokólskiego, WIOŚ, Białystok, czerwiec 2003.

2.9 Obszary Prawnie Chronione

Na obszarze Gminy Kuźnica występują tereny o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych objętych ochroną prawną o powierzchni 4.550 ha, co stanowi 34,1% obszaru gminy. Na system obszarów chronionych składają się :

- Obszary chronionego krajobrazu
  - o Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórz Sokólskich powołany Uchwałą Nr XII/84/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 29 kwietnia 1986 roku (Dz. Urz. W.B. Nr 12 poz. 128 z 1986r.). Zasady prowadzenia działalności gospodarczej na tym obszarze określa załącznik Nr 2 do w/w uchwały.
- Pomniki przyrody.
  - o jesion wyniosły (ok. 150 lat, obwód 255 cm) we wsi Kuścińce (nr ewid. 294 uznany za pomnik przyrody Zarządzeniem Nr 3/79 Wojewody Białostockiego z dnia 14.02.1979 r. Dz. Urz. WRN Nr 3, poz. 18),
  - o brzoza (ok. 120 lat, ob. 226 cm) we wsi Łosośna (nr ewid. 330 uznany za pomnik przyrody Zarządzeniem Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z dnia 14.11.1981 r. Dz. Urz. WRN Nr 10, poz. 52),
  - o sosna zwyczajna (ok. 180 lat, obwód 305 cm) we wsi Łosośna (nr ewid. 331 uznany za pomnik przyrody Zarządzeniem Nr 27/81

⁷ Wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 06.06.2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. Nr 87, poz. 798) od 2002r.

⁸ j.w.

⁹ j.w.

- Wojewody Białostockiego z dnia 14.11.1981 r. Dz. Urz. WRN Nr 10, poz. 52),
- klon zwyczajny (ok. 120 lat, ob. 223 cm) we wsi Łosośna (nr ewid. 332 uznany za pomnik przyrody Zarządzeniem Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z dnia 14.11.1981 r. Dz. Urz. WRN Nr 10, poz. 52),
  - jesion wyniosły (ok. 130 lat, ob. 257 cm) we wsi Czuprynowo (nr ewid. 337 uznany za pomnik przyrody Zarządzeniem Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z dnia 14.11.1981 r. Dz. Urz. WRN Nr 10, poz. 52),
  - aleja drzew (1 jesion wyniosły, 2 kasztanowce, 7 klonów zwyczajnych, 24 lipy drobnolistne) we wsi Pawłowicze (nr ewid. 341 – uznane za pomnik przyrody Zarządzeniem Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z dnia 14.11.1981 r. Dz. Urz. WRN Nr 10, poz. 52),
  - dąb szypułkowany (ok. 250 lat, ob. 393 cm) we wsi Pawłowicze (nr ewid. 342 – uznane za pomnik przyrody Zarządzeniem Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z dnia 14.11.1981 r. Dz. Urz. WRN Nr 10, poz. 52),
  - klon zwyczajny (ok. 120 lat, ob. 321 cm) we wsi Pawłowicze (nr ewid. 694 – uznane za pomnik przyrody Zarządzeniem Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z dnia 14.11.1981 r. Dz. Urz. WRN Nr 38, poz. 137).¹⁰

2.10 Zagrożenia i degradacje środowiska

Obszar Gminy Kuźnica charakteryzuje się stosunkowo niewielkim stopniem przekształcenia środowiska. Źródła powstawania zanieczyszczeń wynikają głównie z rozwoju i funkcjonowania wsi Kuźnica i większych miejscowości, wzrostu ruchu i transportu komunikacyjnego oraz intensyfikacji rolnictwa.

Zanieczyszczenie powietrza

Powietrze atmosferyczne jest czyste na terenie gminy. Średnie roczne stężenie badanych zanieczyszczeń w latach 2000-2002 przedstawione powyżej były dużo niższe od wartości dopuszczalnych. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są: kotłownie lokalne, paleniska indywidualne, transport. W strukturze zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego dominują zanieczyszczenia pyłowe i gazowe pochodzące z procesów energetycznego spalania paliw stałych, głównie węgla kamiennego, koksu i drewna. W Gminie funkcjonuje tylko kilka małych źródeł spalania paliw, które odprowadziły do powietrza w 2003 roku następujące ilości zanieczyszczeń:

- Dwutlenek siarki – 0,2 Mg/rok
- Dwutlenek azotu – 0,5 Mg/rok
- Tlenek węgla – 19,8 Mg/rok
- Dwutlenek węgla – 883,4 Mg/rok
- Razem gazy – 904,0 Mg/rok
- Pył całkowity – 1,3 Mg/rok¹¹

W związku z modernizacją i ponownym uruchomieniem w listopadzie 2003 r.

---

¹⁰ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, 1998/1999r.

¹¹ Program Ochrony Środowiska Gminy Kuźnica, maj 2004.

przejścia granicznego w Kuźnicy, pojawiły się dodatkowe źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza. Są to:

- spalarnia odpadów niebezpiecznych o wydajności 50 kg/godz.,
- kotłownia olejowa z dwoma kotłami BUDERUS o mocy 510 kW każdy,
- kotłownia olejowa z trzema kotłami o mocy 200 kW każdy.

Emisja zanieczyszczeń do powietrza związana ze spalaniem paliw w silnikach spalinowych w 2002 r. była spowodowana zużyciem 1,6 Mg paliw silnikowych, za co jednostki organizacyjne zapłaciły opłatę ekologiczną w wysokości 80 zł. W 2003 r. zużyto 5,8 Mg paliw silnikowych, zaś opłata ekologiczna wyniosła 202 zł. Należy jednak zauważyć, że w związku z funkcjonowaniem przejścia granicznego, emisja spalin z silników pojazdów jest dużo wyższa, niż ta, która związana jest z pojazdami będącymi własnością podmiotów działających na terenie gminy. W związku z krótkim okresem funkcjonowania przejścia granicznego, trudno jest oszacować liczbę i rodzaj pojazdów przekraczających granicę (w stronę Białorusi i w stronę Polski), a tym samym wielkość emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza na terenie gminy Kuźnica.¹²

Zanieczyszczenia wód

Zgodnie z danymi statystycznymi z Rocznika Statystycznego Województwa Podlaskiego, w Gminie Kuźnica w 2002 roku odprowadzono do wód powierzchniowych 44 tyś. m³ ścieków komunalnych i przemysłowych, z których 100 % było oczyszczonych biologicznie.

Głównym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych (rzeki Łosośny) jest komunalna oczyszczalnia ścieków. Jest to biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 350 m³/rok. W roku 2002 oczyszczalnia odprowadziła do wód powierzchniowych 39 tyś m³ ścieków komunalnych i 5 tyś m³ ścieków przemysłowych.

W związku z uruchomieniem w listopadzie 2003 r. przejścia granicznego w Kuźnicy, wzrosła ilość zanieczyszczeń odprowadzanych wraz z wodami opadowymi do rzeki Łosośny. Zgodnie z decyzją Starostwa Powiatowego, wydaną dnia 14.11.2003 r. ilość odprowadzanych ścieków może wynosić 183 l/s.

Trudnym do zmierzenia źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych są niekontrolowane spływy powierzchniowe z obszarów rolnych, w tym chemizowanych i nawożonych. Pomimo, że ilość wywożonej na użytki rolne gnojowicy w ostatnich latach znacznie zmalała (ze względu na spadek pogłowia zwierząt), stanowi ona nadal lokalną uciążliwość dla środowiska. Zmalała również, głównie ze względów ekonomicznych, ilość zużywanych nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Czynniki te wpływają na zmniejszenie niekorzystnego wpływu rolnictwa na stan czystości wód.

Ścieki z gospodarstw rolnych w większości gromadzone są w zbiornikach, często nieszczelnych, z których zanieczyszczenia przedostają się do wód powierzchniowych lub do ziemi. Brak danych dotyczących ilości, a zwłaszcza stanu technicznego przydomowych zbiorników na ścieki nie pozwala oszacować

---

¹² Program Ochrony Środowiska Gminy Kuźnica, maj 2004.

wpływu tego źródła zanieczyszczeń na środowisko.¹³

Zagrożenie hałasem i wibracjami oraz elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym.

Dopuszczalne natężenie hałasu dla różnych obszarów określają odnośne rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ochrony środowiska przed hałasem i wibracjami.

Największe zagrożenie środowiska hałasem powoduje zazwyczaj przemysł i komunikacja. W Gminie hałas przemysłowy ma stosunkowo nieduży zasięg. Wynika to z istnienia niewielkiej ilości zakładów przemysłowych. W ewidencji WIOŚ znajduje się 12 podmiotów gospodarczych na terenie powiatu sokólskiego, których działalność gospodarcza może być przyczyną uciążliwości poprzez pogorszenie klimatu akustycznego wokół obiektu. W ostatnich latach nie kontrolowano zakładów zlokalizowanych na terenie gminy Kuźnica.

Komunikacja drogowa jest najważniejszym czynnikiem mającym wpływ na klimat akustyczny województwa. Duża liczba pojazdów mechanicznych, przy jednoczesnym braku odpowiednich rozwiązań drogowych, braku obwodnic miejskich, złej jakości nawierzchni znacząco powiększa obszar środowiska ponadnormatywnym hałasem drogowym. Na trasie komunikacyjnej Białystok – Kuźnica Białostocka, natężenie hałasu ekwiwalentnego wynosi od 71 do 75 dB(A). Samochody ciężarowe, których udział w ruchu pojazdów stanowi około 30%, powodują hałas przekraczający 85 dB(A), a więc maksymalny krótkotrwały hałas dopuszczalny tylko dla centrów bardzo dużych miast.

W celu ograniczenia uciążliwości wynikających z nadmiernego hałasu komunikacyjnego należy dążyć między innymi do budowy obwodnic, utrzymania dobrej nawierzchni dróg i ulic, dobrej organizacji ruchu, właściwego kształtowania linii zabudowy i brył powstających budynków w celu zminimalizowania wpływu hałasu drogowego.

Źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są: elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia, stacje radiowe i telewizyjne, łączność, w tym CB radio, radiotelefony i telefonia komórkowa, stacje radiolokacji i radionawigacji. Na obszarze Gminy Kuźnica brak urządzeń wytwarzających elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące szkodliwe dla ludzi.

Zagrożenia powierzchni ziemi i innych elementów środowiska przyrodniczego.

Zagrożenia powierzchni ziemi wynikają głównie z niebezpieczeństwa zanieczyszczenia odpadami komunalnymi i przemysłowymi. Odpady te, a w szczególności, które nie są odpowiednio składowane (utyliczowane) wywierają negatywny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, głównie w formie skażenia wody, gleby, powietrza, niszczenia walorów krajobrazowych łącznie z wyłączeniem z użytkowania określonych terenów rolnych lub leśnych.

Ze względu na brak odpowiednich badań ilości wytwarzanych odpadów komunalnych na terenie gminy Kuźnica, obliczono wielkość wytworzonych odpadów z uwzględnieniem wskaźnika nagromadzenia odpadów przyjętego w wojewódzkim planie gospodarki odpadami. Obliczono, że w przyjmowanym jako

---

¹³ Program Ochrony Środowiska Gminy Kuźnica, maj 2004.

bazowy roku 2002, w gminie Kuźnica wytworzonych zostało szacunkowo 1089,94 Mg odpadów komunalnych.

Według danych z Urzędu Marszałkowskiego na terenie gminy Kuźnica w 2003 roku wytworzono w komunalnej oczyszczalni ścieków 9,0 Mg osadów ściekowych. Obsługą oczyszczalni ścieków zajmuje się ZGKiM w Kuźnicy. Wytworzone osady ściekowe w całości zostały unieszkodliwione poprzez składowanie na gminnym składowisku odpadów.

W roczniku statystycznym województwa podlaskiego brak jest informacji na temat wytwarzanych na terenie gminy Kuźnica odpadów przemysłowych. Na podstawie informacji Podlaskiego Urzędu Marszałkowskiego oraz informacji zawartych w ankietach rozesłanych do przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenie gminy ustalono, że w sektorze gospodarczym wytworzono tylko niesegregowane odpady komunalne w ilości 19,0 Mg w 2003 r.

Na terenie gminy Kuźnica odpady stałe gromadzone są także w miejscach przypadkowych, niezalegalizowanych tzw. „dzikich wysypiskach”. Są to głównie wyrobiska żwirowe, glinianki lub też nieużytki. Składowane tam są zarówno odpady komunalne jak i gruz budowlany. Według informacji uzyskanych z gminy Kuźnica na analizowanym terenie występują jeszcze trzy dzikie składowiska odpadów. W 2003 r. zlikwidowano trzy dzikie wysypiska, przewożąc odpady na składowisko we wsi Cimanie i rekultywując teren.

Na terenie gminnego składowiska odpadów w miejscowości Cimanie znajdują się trzy mogilniki w postaci studni z kręgów betonowych o średnicy 100cm, każda z uszczelnionymi ścianami i dnem, pokryte pokrywami okutymi blachą stalową. W mogilnikach dotychczas nie zostały zdeponowane odpady.¹⁴

2.11 Obiekty zabytkowe, obiekty o charakterze zabytkowym oraz o wartościach kulturowych.

Na terenie Gminy Kuźnica występują obiekty o wartościach kulturowych, które zostały wpisane do rejestru zabytków i podlegają ochronie konserwatorskiej na mocy przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz. U. Nr 10, poz. 48, z późniejszymi zmianami). Wszelkie prace przy tych obiektach wymagają zezwolenia Podlaskiego Konserwatora Zabytków.

Są to następujące zabytki kultury:

- Kościół parafialny p.w. Opatrzności Bożej z cmentarzem przykościelnym, który znajduje się w Kuźnicy;
- Kościół parafialny p.w. św. Trójcy i św. Dominika z cmentarzem przykościelnym, znajdujący się w Klimówce;
- Dwór drewniany w Łosośnie Małej
- Pałac Wołłowiczów (obecnie szkoła) w Pawłowiczach
- Znak graniczny w Wolkuszach

¹⁴ Program Ochrony Środowiska Gminy Kuźnica

Obiekty o charakterze zabytkowym

Achrymowce:

- Dom z częścią gospodarczą nr 4 drewn. ok. 1925 .
- Dom nr 7 drewn. ok. 1925, remont.
- Dom z częścią gospodarczą nr 10, drewn. ok. 1925, remont.
- Dom nr 14, drewn. ok. 1925, przebudowa.
- Dom nr 16 mur. 1928, przebudowa i remont.
- Dom z oborą nr 17 drewn., 1928, przebudowa.
- Dom z oborą nr 18, drewn., ok. 1925, przebudowa i remont.

Bilminy:

- Dom nr 3 drewn., ok. 1925, remont

Czepiele:

- Dom nr 8 drewn., ok. 1910 r., remont.
- Dom nr 9 drewn., ok. 1935, remont.

Czuprynowo:

- Dom nr 20, mur., 1935, remont.
- Dom nr 27, drewn., ok. 1920, remont.
- Dom nr 29, drewn., ok. 1930, remont.
- Dom nr 31, drewn., ok. 1935, remont.
- Dom nr 33, drewn., ok. 1935, remont.
- Dom nr 35, drewn., 1942, remont.
- Dom nr 41, drewn., 1942, remont.
- Piwnica w zagrodzie nr 36, mur. (kam.) ok. 1935.

Długosielce:

- Zagroda nr 22: dom drewniany ok. 1930, remont
obora mur., (kam.), ok. 1930, remont.
- Dom nr 19, drewn., 1935, remont.
- Dom nr 20, drewn., ok. 1935, remont.
- Dom nr 21, drewn., ok. 1935, remont.
- Obora w zagrodzie nr 23, mur. (kam.), ok. 1930

Klimówka:

- Zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Trójcy i Św. Dominika:
  - Kościół mur. 1922
  - Ogrodzenie z brama, mur. (kam.), po 1922
  - Plebania drewn., ok. 1935, remont.
- Dom nr 4 1930, remont

Kowale:

- Zagroda nr 9:
  - Dom drewniany, ok. 1910
  - Stodoła drewniana, ok. 1920 przebudowa.
  - Piwnica mur. (kam.) 1939
  - Dom nr 10, drew. ok. 1925, remont
  - Dom z częścią gospodarczą nr 19, ok. 1935, remont.
  - Dom z częścią gospodarczą nr 35, drewn., ok. 1935, remont.

Stodoła w zagrodzie nr 5 ok. 1925, remont.
Stodoła w zagrodzie nr 8, drewn., ok. 1925.

Kuźnica:

Układ przestrzenny. XVII

Zespół kościoła par. p. w. Opatrzności Bożej:

Kościół mur. 1863, zniszczony 1944, odbudowany.

Ogrodzenie z bramami, mur. (kam.) k. XIX,

Budynek gospodarczy, drewn., ok. 1925

Zespół cerkwi prawosławnej par. p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego:

Cerkiew, mur., k. XIX,

Dom duchowieństwa prawosławnego drewn., ok. 1925,

Dróżniczówka ul. Kościuszki nr 21, mur. – drewn., ok. 1890.

Dom nr 7 , ul. Graniczna, drewn., ok. 1910, remont

Dom nr 34, ul. Grodzieńska, drewn., ok. 1930, remont.

Dom nr 35, ul. Grodzieńska, mur., ok. 1935, remont.

Ul. Kolejowa:

Dom nr 1, drewn., k. XIX remont,

Dom nr 2 drewn., k XIX remont.

Dom nr 4 mur., k. XIX remont.

Ul. Kopernika:

Dom nr 1 mur. l. 20 XX remont.

Ul. Kościuszki.:

Dom nr 23, drewn., ok 1925, remont

Dom nr 36, mur., 1931, nadbud.

Dom nr 50, drewn., ok. 1920, remont.

Młyn wodny, mur. (kam.) l poł. XIX, remont.

Ul. Nowodzielska:

Dom nr 11, drewn., 1922, remont.

Ul. Podlipska:

Dom nr 35, drewn., ok. 1935, remont

Dom nr 43, drewn., ok. 1935, remont.

Ul. Sokóleńska:

Dom nr 1, mur., 1910, remont.

Dom nr 28, mur., ok. 1910, remont.

Litwinki:

Dom nr 7, drewn., ok. 1925, remont.

Dom nr 8, drewn., ok. 1930, remont.

Dom nr 14, drewn., ok. 1931, remont.

Dom nr 15, drewn., ok. 1925, remont.

Dom nr 16, mur., ok. 1936.

Dom nr 17, drewn., ok. 1910.

Łosośna Mała:

Zespół dworski

Dwór drewniany., 1722, przebud. 1878, dobud. 1933, cz. zniszczony 1945,
cz. rozebrany 1958, remont 1960-1964,
Stajnia, mur. (kam.) I poł. XIX, remont,
Park krajobrazowy, 2 poł. XIX.

Łosośna Wielka:

Pozostałości zespołu dworskiego:

obora, mur.(kam.), 1798, remont 1965,
młyn wodny, mur. (kam.) – drewn. 1798, remont.
pozostałości parku, I poł. XIX.

Dom nr 9, drewn. ok. 1925, remont.

Dom nr 14, drewn. ok. 1930, remont.

Łowczyki:

Dom z częścią gospodarczą nr 7, drewn. ok. 1910, remont.

Mieleszkowce Pawłowickie:

Dom z częścią gospodarczą nr 5, ok. 1925.

Mieleszkowce Zalesiańskie:

Dom nr 20, drewn. ok. 1930

Dom nr 21, drewn. ok. 1930

Milenkowce:

Zagroda nr 1:

Dom drewn. 1925, remont.

Stodoła drewn. 1924, remont

Piwnica mur.(kam.) I. 20 XX

Nowodziel:

Dom z oborą nr 4, drewn., 1921, remont.

Dom nr 12, drewn., ok. 1925, remont

Dom z częścią gospodarczą nr 14, drewn., ok. 1925, remont.

Dom z częścią gospodarczą nr 16, drewn., 1925, remont.

Dom z częścią gospodarczą nr 18, drewn., 1925, przebud. i remont.

Dom nr 27, drewn., 1930, przebud.

Dom nr 32, drewn., 1935, przebud.

Dom z częścią gospodarczą nr 42, drewn., 1930, remont.

Dom z częścią gospodarczą nr 43, drewn., 1930, przebud. i remont.

Dom nr 44, drewn., 1935, przebud.

Dom ze stodołą nr 45, drewn., ok. 1925, przebud. i remont.

Dom z częścią gospodarczą nr 49, drewn., 1935, przebud. i remont.

Dom z częścią gospodarczą nr 50, drewn., 1942, przebud. i remont.

Dom nr 60, drewn., 1935, przebud. i remont.

Dom z częścią gospodarczą nr 61, drewn., 1925, przebud. i remont.

Dom ze stodołą nr 63, drewn., ok. 1930, przebud. i remont.

Dom nr 64, ok. 1930, przebud. i remont.

Dom nr 69, drewn., 1926, przebud. i remont.
Dom z oborą nr 691, drewn., XIX/XX, remont.
Dom z częścią gospodarczą nr 89, drewn., 1942, remont.

Palestyna:

Dom z chlewem nr 6 drewn. ok. 1925, remont.

Parczowce:

Dom ze stodołą nr 11, drewn., ok. 1925.
Dom z częścią gospodarczą nr 27, drewn., 1930.
Dom z częścią gospodarczą nr 28, drewn., 1930, remont.
Dom nr 31, drewn., ok. 1935, remont

Pawłowicze

Zespół pałacowy:

Pałac, obecnie szkoła, mur., 1610, rozbud. i przbud. 4 ćw. XVIII remont 1910, zniszczony 1944-1958, odbudowa, remont 1959-1978.
Ruina oficyny pn., mur.(kam.) 4 ćw. XVIII zniszczona 1944-1958, odbud. i remont 1959-1978,
Oficyna pd., mur. 4 ćw. XVIII, zniszczona 1944-1958, odbud. i remont 1959-1978,
Stodoła mur.(kam.), I poł. XIX, remont.
Park, 4 ćw. XVIII w.

Popławce:

Zagroda nr 32:

Dom, drewn. ok. 1925
Chlew, drewn. ok. 1925
Stodoła, drewn. ok. 1925.

Saczkowce:

Dom nr 26, drewn. 1930, remont

Starowany

Dom nr 1 drewn. 1913, remont.
Dom nr 10 drewn. 1938, remont.
Dom nr 14 drewn. 1910, remont.

Szymaki:

Zagroda nr 32:

Dom, drewn. ok. 1925, przebud. i remont,
Stodoła, drewn. ok. 1925, przebud.,
Stodoła, drewn. ok. 1925.
Dom nr 21, drewn. ok. 1910, przebud.
Dom z częścią gospodarczą nr 22, drewn., 1930, remont.
Dom z częścią gospodarczą nr 23, drewn., 1933, remont.
Dom z częścią gospodarczą nr 31, drewn., 1935, remont.

Tołcze:

- Dom z częścią gospodarczą nr 6, drewn., k. XIX, przebud. i remont.
- Dom z częścią gospodarczą nr 9, drewn., ok. 1910, przebud. i remont.
- Dom z chlewem nr 12, drewn., 1918, przebud. i remont.
- Dom nr 17, drewn., 1920, przebud. i remont.

Tołoczki Małe:

- Zespół dworski:
  - Dwór, drewn., 1876, cz. zniszczony po 1947, ruiny.
  - Spichlerz drewniany k. XIX remont.
  - Park XVIII, przekomponowany ok. poł. XIX

Tołoczki Wielkie:

- Zespół dworski:
  - Dwór mur. Ok. 1936, rozbud. po 1936
  - Park XVIII, przekomponowany XIX, zdewastowany po 1939.

Wołkusze:

- Dom nr 27, drewn., 1936, remont.
- Dom nr 28, drewn., 1920, remont.

Wyzgi:

- Zagroda nr 10:
  - Stodoła, mur.(kam.), ok. 1935, remont,
  - Stodoła, mur.(kam.), 1934, remont,
- Dom nr 9 mur. 1937, remont.
- Dom nr 11 mur. 1934.
- Dom nr 12 mur. 1934, dobud.

2.12 Stanowiska archeologiczne.

- Średniowieczny gród strażniczy we wsi Łosośna Wielka
- Cmentarzysko ze Stellami we wsi Łowczyki

Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru nie mogą być rozkopywane. Inwestycje planowane na obszarach pozostałych stanowisk archeologicznych i w ich bezpośredniej okolicy należy uzgadniać z Podlaskim Konserwatorem Zabytków.

3 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

3.1 Infrastruktura techniczna

3.1.2 Gospodarka wodna

Źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy są wody podziemne ze studni głębinowych:

- w Kuźnicy:
  - SW-1 – $Q=50,0 \text{ m}^3/\text{h}$,
  - SW-2 – $Q=65,0 \text{ m}^3/\text{h}$,
- w Kuścińcach:
  - SW – 1 – $Q=54 \text{ m}^3/\text{h}$,
  - SW – 1 – $Q=54,3 \text{ m}^3/\text{h}$

Oprócz głównych ujęć wody funkcjonują również zakładowe studnie głębinowe:

- Zakładowa studnia głębinowa stacji PKP w Kuźnicy – 2 studnie SW-1- o głębokości 49 m i zatwierdzonych zasobach $Q=61,5 \text{ m}^3/\text{h}$ i SW-2 (awaryjna) o głębokości 77,5 m i $Q = 30 \text{ m}^3/\text{h}$,
- Zakładowa studnia w byłej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Milenkowcach – 1 studnia głębokości 60 m i $Q = 54,8 \text{ m}^3/\text{h}$,
- Zakładowa studnia w byłej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Łosośnie Wielkiej – 1 studnia głębokości 35 m i $Q=65 \text{ m}^3/\text{h}$,
- Zakładowa studnia byłych Zakładów Eksploatacji Kruszywa W Łosośnie Czuprynowo – 2 studnie SW-1 (awaryjna) o głębokości 22,5 m. i $Q = 12,25 \text{ m}^3/\text{h}$ i SW-2 o głębokości 24 m,
- Zakładowa studnia Punktu Skupu Mleka w Klimówce. – 1 studnia o głębokości 33,4 m i $Q = 2,3 \text{ m}^3/\text{h}$.

Na terenie gminy Kuźnica występuje sieć wodociągowa obejmująca 14 miejscowości, do których należą: Kuźnica, Kuścińce, Milenkowce, Mieleszkowce Zalesiańskie, Mieleszkowce Pawłowickie, Długosielce, Pawłowice, Litwinki, Achrymowce, Cimanie, Łowczyki, Starowany, Wołyńce, Saczkowce.

Długość sieci wodociągowej (bez przyłączy do budynków) wynosi obecnie 37,4 km, co stanowi 28 km na 100 km². Do sieci łącznie podłączonych jest 613 budynków mieszkalnych, co stanowi 44% ogółu mieszkań. Pozostałe gospodarstwa domowe posiadają własne ujęcia wody w postaci studni kopanych lub wierconych. Niektóre z nich mają dwójaki system zaopatrzenia w wodę. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w gminie wynosi 10,4 m³ na mieszkańca w ciągu roku i jest bardzo niskie w porównaniu z województwem, dla którego średnie zużycie wynosi 28,2 m³ na 1 mieszkańca rocznie, co potwierdza przypuszczalnie, że mieszkańcy w dużym stopniu korzystają z własnych ujęć wody.

Roczne zużycie wody dla gminy wynosi 81 800 m³, natomiast dla miejscowości Kuźnica 59 300 m³.

3.1.3 Kanalizacja sanitarna

Miejscowość Kuźnica posiada sieć kanalizacyjną o długości 10,7 km, która obsługuje około 26% ogółu. Długość kanalizacji w przeliczeniu na 100 km² wynosi 8 km i wartość ta jest zbliżona do średniej z województwa (7,3 km/100 km²). Niemniej jednak wyposażenie w sieć kanalizacyjną jest nie wystarczające. Dostępność do urządzeń infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej ma duży wpływ nie tylko na jakość życia mieszkańców, ale i na stan środowiska gminy. Szczególnie w przypadku, gdy długość sieci wodociągowej na terenie gminy jest prawie trzykrotnie wyższy niż wskaźnik długości kanalizacji.

Urządzeniami oczyszczającymi ścieki są:

- punkt zlewny nieczystości płynnych dowożonych (około 0,8 dam³ rocznie),
- zbiornik retencyjno-uśredniający ścieków dowożonych z pompami rozdrabniającymi,
- przepompownia ścieków z pompami rozdrabniającymi,
- reaktor wielofunkcyjny typu „Hydrocentrum” wykonany jako żelbetowy obiekt w planie koła o średnicy zewnętrznej 11,4 m. i głębokości 6 m. składający się z: płaskownika poziomo-wirowego, komory rozdzielczej pełniącej funkcję wstępnej komory beztlenowej oraz wstępnej defostacji, komory ciśnieniowej i otwartej,
- poletko ociekowe piasku,
- komora osadu nadmiernego,
- stacja dmuchaw,
- stacja dawkowania reagentów (CaO),
- stacja mechanicznego odwadniania, który jest wywożony na wysypisko gminne we wsi Cimanie.

W przyszłości planuje się rozbudowę istniejącej sieci kanalizacyjnej, która w tym momencie jest niedostatecznie rozwinięta. Jest to wpisane do Programu Ochrony Środowiska Gminy Kuźnica jako cel nadrzędny- „Ochrona i poprawa wód powierzchniowych”.

Poza siecią kanalizacyjną na obszarze Gminy występują lokalne urządzenia kanalizacyjne, najczęściej zbiorniki ściekowe tzw. szamba.

3.1.4 Gospodarka odpadami stałymi

Działalność w zakresie gromadzenia i transportu odpadów komunalnych na terenie gminy Kuźnica prowadzą:

- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kuźnicy;
- Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w Sokółce;
- Przedsiębiorstwo Usługowo-Asenizacyjne „ASTWA” w Białymstoku.

W gminie Kuźnica funkcjonuje jedno składowisko odpadów w miejscowości Cimanie. Składowisko zlokalizowane jest na gruntach stanowiących własność Urzędu gminy w Kuźnicy – działka nr 388/1 o powierzchni 1,06 ha. Składowisko zostało usytuowane na gruntach ornych i nieużytkach w odległości około 4 km od siedziby gminy.

Powierzchnia eksploatacyjna składowiska wynosi 0,95 ha. Pojemność składowiska wynosi 20240,4 Mg, pojemność wykorzystana 818,0 Mg. Wysokość nasypowa trzech etapów składowania wynosi około 6 m. Teren składowiska otoczony jest siatką metalową o wysokości 2,10 m.

Na terenie gminy Kuźnica zorganizowaną zbiórką odpadów objętych jest zaledwie 10% ogółu mieszkańców.

Za wywóz i składowanie odpadów na terenie gminy Kuźnica pobierane są opłaty. Za wywóz odpadów z pojemnika indywidualnego i składowanie odpadów opłata wynosi 5,0zł na gospodarstwo miesięcznie.

3.1.5 Zaopatrzenie w gaz

Gmina nie posiada sieci gazowniczej. Co należy uznać za poważny czynnik utrudniający rozwój Gminy. Udostępnienie mieszkańcom źródła energii tego typu zmniejszy zanieczyszczenie z tradycyjnych źródeł oraz podniesie poziom życia mieszkańców.

3.1.6 Elektroenergetyka

Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy są stacje transformatorowo-rozdziałcze RPZ 110/15 kV w Sokółce i w Dąbrowie Białostockiej – poprzez układ sieci 15 kV.

Istniejące źródła w pełni pokrywają zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej. Obecnie główny układ zasilający gminę stanowią linie SN 15 kV napowietrzne relacji:

- Sokółka – Chreptowce – Dąbrowa Białostocka,
- Sokółka – Kuźnica PKP,
- Sokółka – Orłowicze – Nowodziel – Kuźnica.

Pozostałe linie SN 15 kV stanowią odgałęzienia od w/w linii. Bezpośrednia obsługa odbiorców odbywa się poprzez układ sieci n.n., który jest w zdecydowanej części sieciami napowietrznymi o zróżnicowanym stanie technicznym. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 78 stacji transformatorowych (77 słupowych i 1 wieża), w tym w ośrodku gminnym 10 słupowych i 1 wieża.

W ramach elektryfikacji został dokonany przegląd urządzeń na terenie gminy. Do remontu i przebudowy zakwalifikowano urządzenia elektroenergetyczne w miejscowościach:

- Wołkusze (st. tr. Nr 206)
- Wojnowce I (st. tr. Nr 687)
- Wojnowce II (st. tr. Nr 688)
- Kolonia Kowale III (st. tr. Nr 355).

Obecnie miejscowość Kuźnica zasilana jest linia SN 15kV Sokółka – Chreptowce – Dąbrowa Białostocka. Druga linia SN 15kV Sokółka – Kuźnica PKP zasila obrotnicę PKP i nie może być wykorzystana bez uzgodnień z PKP do awaryjnego zasilania miejscowości.¹⁵

3.1.7 Ciepłownictwo

Na terenie Gminy istnieje 17 większych źródeł wytwarzania energii cieplnej, obsługujących głównie obiekty użyteczności publicznej. Zaspokajają one lokalne potrzeby mieszkańców w tym zakresie. Jednakże wskazana byłaby stopniowa rezygnacja z paliwa stałego na rzecz paliw ekologicznych, jak olej opałowy lub gaz ziemny, a do czasu budowy gazociągu winno się w szerszym stopniu stosować w istniejących kotłowniach urządzenia odpylające.¹⁶

Tabela 5 Źródła wytwarzania energii cieplnej wg obiektów użyteczności publicznej.

L.p.	Obiekt	Moc	Typ kotła	Rodzaj paliwa
1	SP w Kuźnicy	3,0 GJ/h	3xES-KA	węgiel
2	Dworzec PKP w Kuźnicy	1,7 GJ/h	2xINNOVEX-TURBO	węgiel + koks
3	Międzynarodowy Punkt Przewodowy PKP w Kuźnicy	580 kW	2x RUMIA – 290	węgiel
4	Piekarnia „ROGALIK”	25 kW	UNIT	olej opałowy
5	Budynek WGWO PKP Oddział Bud. W Kuźnicy	174 Mcal/h	1x KZ-5 1x UKS	węgiel
6	Wspólnota mieszkaniowa w Kuźnicy	Brak danych	Brak danych	węgiel
7	Ochotnicza Straż Pożarna w Kuźnicy	44 kW	WRS-44	węgiel
8	Budynek Urzędu Gminy w Kuźnicy	44 kW	WRS-44	węgiel
9	Bank Przemysłowo-Handlowy S.A. Oddział w Kuźnicy	33 kW	VITOLA COMFEARAL	olej opałowy
10	SP w Nowodzieli	Brak danych	1xKZ-5/11	węgiel
11	SP w Pawłowiczach	44 kW	WRS-44	węgiel
12	Przedszkole w Kuźnicy	44 kW	WRS-44	węgiel

¹⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuźnica, Kuźnica 1998/1999r.

¹⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuźnica, Kuźnica 1998/1999r.

13	Stacja Caritas	20 kW	LUMO	olej opałowy
14	Międzynarodowe Przejście Graniczne w Kuźnicy	510 kW 200 kW	2xBUDERUS 3xBUDERUS	olej opałowy
15	GS Samopomoc Chłopska Filia w Kuźnicy	44 kW	WRS-44	węgiel
16	Gminny Ośrodek Kultury	44 kW	WRS-44	węgiel
17	Gminny Ośrodek Zdrowia	44 kW	WRS-44	węgiel

Źródło: Dane Urzędu Gminy Kuźnica.

3.1.8 Telekomunikacja

Na terenie gminy Kuźnica zlokalizowana jest jedna centrala cyfrowa. Obecnie centrala ta obsługuje ok. 900 linii telefonicznych.

Sieć telefoniczna oparta jest głównie na symetrycznych kablach miedzianych ułożonych w kanalizacji teletechnicznej oraz doziemnie, wychodzących z centrali telefonicznej do szafek kablowych zlokalizowanych w poszczególnych miejscowościach gminy. Z szafek kablowych wybudowana jest abonencka sieć telefoniczna wykonana na bazie kabli doziemnych oraz kabli napowietrznych, podwieszonych na słupach telefonicznych. Główny węzeł komutacyjny (centrala telefoniczna) połączony jest z siecią TP kablem światłowodowym.

3.2 Komunikacja

3.2.2 Układ drogowy

Podstawowym układem komunikacyjnym Gminy Kuźnica jest układ drogowy. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 19 – Rzeszów – Lublin – Białystok – Kuźnica – Granica Państwa, przebiegająca przez teren Gminy na długości 11,6 km o nawierzchni bitumicznej, administrowana przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Północno –Wschodni w Białymstoku oraz drogi powiatowe o łącznej długości 72,5 km. Stan techniczny dróg powiatowych jest dobry, a struktura nawierzchni przedstawia się następująco:

- O nawierzchni twardej 53,7 km, 74,07 % ogółu dróg powiatowych,
w tym o nawierzchni:
  - bitumiczna 31,4 km, 43,31 % ogółu dróg powiatowych,
  - brukowej 5,3 km, 7,3% ogółu,
  - żwirowej 17,0 km, 23,44 % ogółu,
- O nawierzchni gruntowej 18,7 km, 25,8 % ogółu,
w tym o nawierzchni:
  - ulepszonej 9,6 km, 13,2 % ogółu,
  - naturalnej 9,1 km, 12,5% ogółu.

Drogi powiatowe:

- Nr 1256B - Nowy Dwór – Kuścińce – Saczkowce – Kowale - Kuźnica,

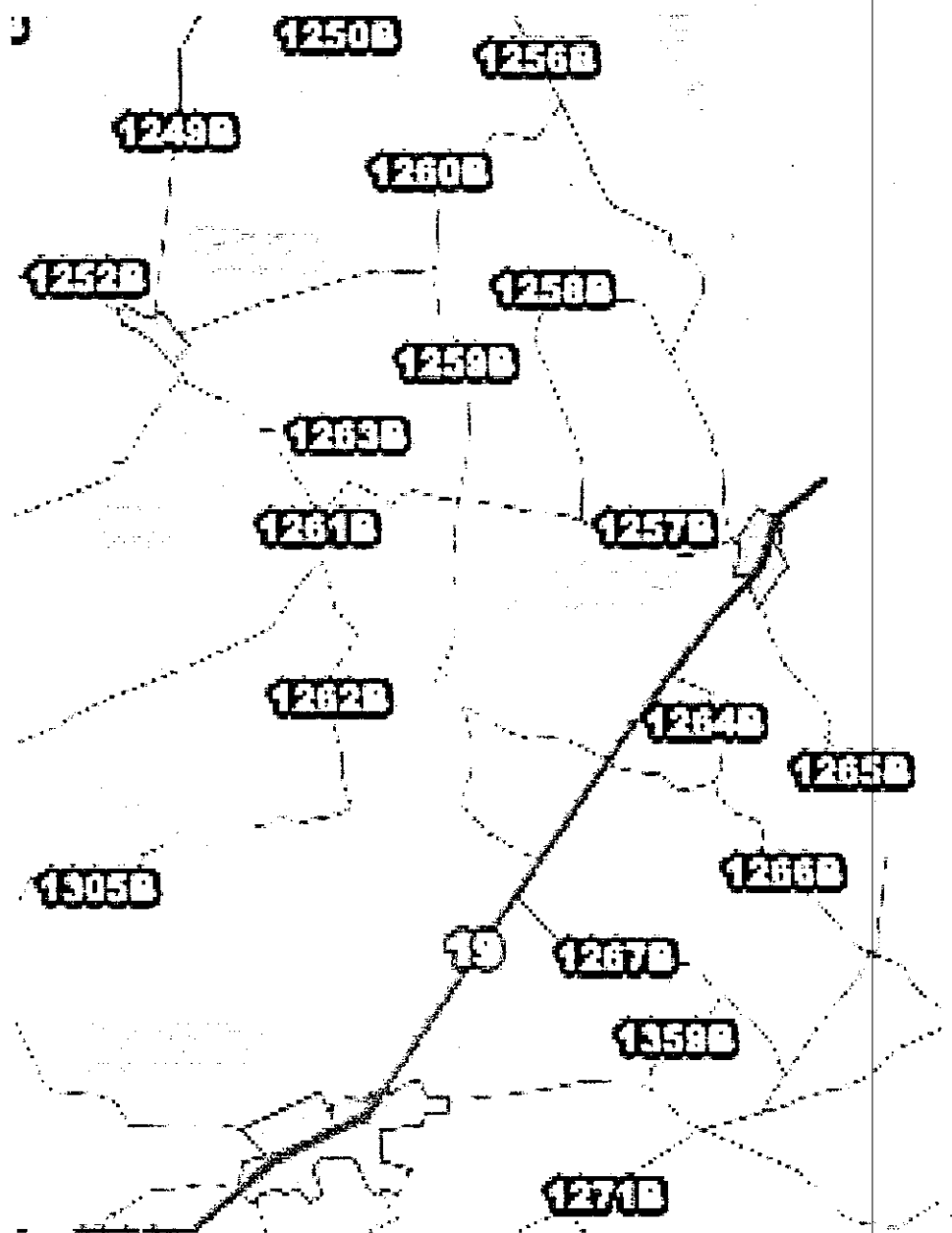
Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica

- Nr 1257B - droga 1256B Mieleszkowce – Litwinki – Bienasze - Śniczany ,
- Nr 1258 - Saczkowce – Milenkowce – Długosielce – droga 1257B,
- Nr 1259B - Sidra – Staworowo - Zalesie – Achrymowce – Starowlany – Popławce,
- Nr 1264B - Starowlany – Wołkusz – Łosośna – Czuprynowo– droga krajowa nr19,
- Nr 1265B - Kuźnica – Nowodziel – Tolcze – Klimówka – Malawicze,
- Nr 1266B - Czuprynowo – Parczowce – Klimówka – Nomiki – Zaśpiczie – dr.1265,
- Nr 1280B - Zalesie – Długosielce.

Pozostałe ciągi to drogi gminne, w tym 31 ulic w Kuźnicy. Drogi gminne mają łączną długość 54 km, w tym 13,245 km dróg o nawierzchni twardej (2,03 o nawierzchni ulepszonej). Drogi dojazdowe do pól i łąk stanowią 40,7 km.

Mapa 3 Drogi powiatowe Gminy Kuźnica

Źródło: Strona internetowa www.pzsokolka.neostrada.pl/drog.pzd.html

Tabela 6 Wykaz dróg gminnych Gminy Kuźnica wraz z podstawowymi danymi technicznymi.

Lp.	Nr. drogi	Nazwa drogi (przebieg drogi)	Długość ewidencyjna w km.	Szerokość ewidencyjna w mb.	Rodzaj nawierzchni
1.	103651B	Wieś Nowodziel-do drogi Kuźnica- Czuprynowo	1,6	9	gruntowa
2.	103652B	Wieś Parczowce (od dr. Powiatowej Klimówka-Czuprynowo) do drogi gminnej Kuźnica - Czuprynowo	1,6	12	gruntowa
3.	103653B	Klimówka-Nomiki gr. gminy	1,17	6	gruntowa
4.	103654B	Dr. powiatowa Klimówka Malawicze wieś Palestyna – gr. gminy	1,4	9	gruntowa
5.	103655B	Dr. powiatowa Klimówka-Czuprynowo wieś Czepiele dr. Gminna Parczowce - Tołoczki	1,85	9	gruntowa
6.	103656B	Parczowce -Tołoczki	2,55	9	żwirowa gruntowa
7.	103657B	Dr.krajowa nr. 19- Łosośna Wielka –dr. powiatowa Klimówka-Czuprynowo-Łosośna	1,67	5	żwirowa gruntowa
8.	103658B	Chreptowce - Kruglany	1,83	9	Żwirowa
9.	103659B	Popławce gr. gminy	1,27	9	Żwirowa
10.	103660B	Starowlany- gr. Gminy Gliniszczce Małe	1,75	9	Żwirowa
11.	103661B	Starowany –gr. Gminy Zwierzany	1,2	9	Żwirowa
12.	103662B	Wolkusze-Łowczyki dr. powiatowa Popławce-Zalesie	3,35	9	Żwirowa
13.	103663B	Kuźnica-Wyzgi-Długosielce	4,85	9	Żwirowa
14.	103664B	Kowale wieś-Kowale Kol. dr. powiatowa Kuźnica Pawłowicze	2,3	9	Gruntowa
15.	103665B	Od dr. powiatowej Kuźnica – Nowy Dwór- Kuścin –dr. gminna Kuźnica-Wyzgi	1,85	9	Gruntowa
16.	103666B	Od dr. powiatowej Saczkowce-Milenkowce do dr. powiatowej Saczkowce – Nowy Dwór (Zajzdra)	2,5	15	Gruntowa
17.	103667B	Dr. powiatowa Popławce-Zalesie wieś Cimanie	1,02	12	żwirowa gruntowa
18.	103668B	Od dr. powiatowej Kuźnica-Pawłowicze-Achrynowce	5,2	9	Żwirowa

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica

19.	103669B	Mieleszkowce Pawłowickie- Mieleszkowce Zalesiańskie dr. powiatowa Popławce - Zalesie	2,2	9,5	brukowcowa gruntowa
20.	103670B	Ul. Pogodna	0,48	10	żwirowa gruntowa
21.	103671B	Ul. Plac 100-Lecia P.P.	0,129	9	bitumiczna
22.	103672B	Ul. Kościuszki	0,88	9	bitumiczna
23.	103673B	Ul. Topolowa	0,204	14	bitumiczna warstwa wyrównawcza
24.	103674B	Ul. Sportowa	0,26	6	Brukowcowa gruntowa
25.	103675B	Ul. Graniczna	0,41	6	Bitumiczna gruntowa
26.	103676B	Ul. Kopernika	0,33	9	bitumiczna
27.	103677B	Ul. Podlipska	0,544	9	Bitumiczna żwirowa
28.	103678B	Ul. Polna	0,47	9	brukowcowa gruntowa
29.	103679B	Ul. Rolna	1,19	10	żwirowa gruntowa
30.	103680B	Ul. Spółdzielcza	0,28	10	żwirowa
31.	103681B	Ul. Mickiewicza	0,19	9	bitumiczna
32.	103682B	Ul. Piłsudskiego	0,51	9	bitumiczna
33.	103683B	Ul. Bilmina	0,154	9	bitumiczna
34.	103684B	Ul. Wodna	0,204	9	bitumiczna
35.	103685B	Ul. Cmentarna	0,112	9	Bitumiczna brukowcowa
36.	103686B	Ul. 11 Listopada	0,414	9	żwirowa gruntowa
37.	103687B	Ul. Zaulek Krótki	0,06	9	gruntowa
38.	103688B	Ul. Leśna	0,69	9	gruntowa
39.	103689B	Ul. Krótka	0,075	6	gruntowa
40.	103690B	Ul. Kresowa	0,675	9	gruntowa
41.	103691B	Ul. Gajowa	0,19	9	gruntowa
42.	103692B	Ul. Wschodnia	0,22	9	gruntowa
43.	103693B	Ul. Szkolna	0,33	6	gruntowa
44.	103694B	Ul. Jagiellońska	0,256	9	bitumiczna
45.	103695B	Ul. Sosna	0,34	10	gruntowa
46.	103696B	Ul. Wichrowa	0,07	6	gruntowa

Źródło: Dane Urzędu Gminy Kuźnica

Na stan techniczny nawierzchni ma wpływ natężenie ruchu w gminie oraz stan ilościowy pojazdów mieszkańców tego terenu, który przedstawia się następująco:

Na terenie gminy jest zarejestrowanych ogółem 2033 pojazdy (stan na 31.12.2003 rok). W tym:

- Motorowery - 10,
- Motocykle - 204,
- Samochody osobowe - 1004,
- Autobusy - 5,
- Samochody ciężarowe - 107,
- Samochody specjalne -3,
- Ciągniki rolnicze - 527,
- Przyczepy lekkie - 137,
- Przyczepy ciężarowe - 12
- Przyczepy rolnicze - 24.

3.2.3 Komunikacja kolejowa

Przez teren Gminy Kuźnica przebiegają dwie linie kolejowe:

- Warszawa – Białystok – granica Państwa (magistralna, jednotorowa, normalnotorowa), zaliczana do linii o znaczeniu krajowym;
- Granica Państwa – Kuźnica Białostocka – Gieniusze (jednotorowa, szerokotorowa).

Stan techniczny torów jest dobry. Łączna długość obu linii kolejowych na terenie gminy wynosi około 10,2 km, gęstość jest równa 7,7 km/100km²

Obsługa podróżnych odbywa się na stacjach Kuźnica Białostocka i Czuprynowo.

3.2.4 Komunikacja autobusowa PKS

Gminę Kuźnica obsługuje PPKS Białystok Oddział Sokółka. W chwili obecnej funkcjonują trzy linie:

- Sokółka – Popławce – Kuźnica – Wołyńce,
- Sokółka – Malawicze – Kuźnica,
- Sokółka – Pawłowicze – Kuźnica – Wołyńce.

3.3 Własność nieruchomości

W strukturze własnościowej nieruchomości (poza nieruchomościami i gruntami osób fizycznych) w gminie występują:

- Nieruchomości gminy – komunalne zabudowane:
  - W Kuźnicy:
    - Budynek administracyjny Urzędu Gminy,
    - Ośrodek Zdrowia,

- Obiekty użytkowane przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kuźnicy,
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu,
- Stadion sportowy,
- Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej,
- Budynek starej szkoły podstawowej – parter - Placówka CARITAS oraz Punkt konsultacyjny AA, piętro niezagospodarowane,
- Budynek nowej szkoły.
- Przedszkole.
- Na terenie gminy:
  - Remiza OSP w Saczkowcach,
  - Obiekty i tereny szkolne użytkowane: Pawłowicze, Popławce, Klimówka, Starowlany (w budynku szkoły mieszkanie komunalne), Czuprynowo (Dom modlitewny), Nowodziel (zagospodarowana część mieszkalna),
[REDAKTOR] Obiekty i tereny szkolne nie użytkowane: [REDAKTOR] szkolny w Popławcach, Tołoczki, Wołkusze.
- Nieruchomości Skarbu Państwa:
  - Posterunek policji,
  - Urząd celny,
  - Straż graniczna.
- Wspólnota mieszkaniowa w Kuźnicy – budynki mieszkalne,
- Nieruchomości Wojewody Podlaskiego – przejście graniczne drogowe,
- Przedsiębiorstwa Państwowe – Poczta Polska,
- Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska w Sokółce Filia w Kuźnicy: tereny magazynowe i sklepy,
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Sokółce „SOMLEK” – punkty skupu mleka: Klimówka, Saczkowce, Starowlany, Pawłowicze.
- Polskie Koleje Państwowe – tereny kolejowe oraz budynki infrastruktury – użytkownik wieczysty,
- Dyrekcja Okręgowa Lasów Państwowych - Nadleśnictwo Czarna Białostocka – tereny leśne,
- Własności wyznaniowe: Parafia Rzymsko-Katolicka w Kuźnicy, Parafia Prawosławna w Kuźnicy, Parafia Rzymsko-Katolicka w Klimówce,
- Własności wiejskie – kopalnie piasku, gliny, żwirownie, leśne, pastwiska.¹⁷

---

¹⁷ Dane z Urzędu Gminy Kuźnica.

4 GOSPODARKA

4.1 Główni pracodawcy, liczba osób zatrudnionych w podstawowych sektorach gospodarki.

Według danych z Rocznika Statystycznego Województwa Podlaskiego 2003 struktura zatrudnienia poszczególnych Gminie Kuźnica w poszczególnych sektorach gospodarki (bez rolnictwa indywidualnego) kształtowała się następująco:

- Przemysł i budownictwo -81 osób- 21,8% ogółu
- Usługi rynkowe -99 osób- 26,75%
- Usługi nierynkowe-186 osób – 50,27%
- Pozostałe -4 osoby – 1,08%¹⁸

Główni pracodawcy mający swoją siedzibę na terenie Gminy Kuźnica to:

- Zakład piekarniczy „Rogalik” Żyliński Andrzej w Kuźnicy
- Przedsiębiorstwo „Bartex” Urszula Szczawińska w Kuźnicy
- Zakład Usługowy „Brukarstwo”
- „Biacomex” S.A w Kuźnicy
- Zajazd turystyczny „SOSNA” w Kruglanach
- Zakład obróbki drewna-ślusarstwo w Czepielach
- Bank Spółdzielczy w Sokółce
- Bank Przemysłowo-Handlowy S.A. Oddział w Kuźnicy
- Międzynarodowe Drogowe i Kolejowe Przejście Graniczne w Kuźnicy
- Zakład rymarski w Chreptowcach
- Zakład instalacji elektrycznych w Achrymowcach
- Zakład krawiecki w Kuźnicy
- Warsztat ślusarski w Litwinkach

Aktywność ekonomiczną ze względu na wykształcenie opisuje tabela 7.

Tabela 7 Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej.

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Aktywni zawodowo			bierni zawodowo	Osoby z nieustalonym statusem na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w liczbach bezwzględnych						w %			
Ogółem	3674	2261	1854	407	1374	39	62,2	51,0	18,0
z wykształceniem									
wyższym	140	121	106	15	14	5	89,6	78,5	12,4
średnim	943	738	579	159	193	12	79,3	62,2	21,5
zasadniczym zawodowym	744	611	486	125	122	11	83,4	66,3	20,5

podstawowym ukończonym i nieukończonym, bez wykształcenia	1840	790	682	108	1041	9	43,1	37,2	13,7
---	------	-----	-----	-----	------	---	------	------	------

Zródło: Narodowy Spis Powszechny 2002

Jak wynika z danych zawartych w tabeli najwyższy współczynnik aktywności zawodowej ma grupa z wykształceniem wyższym, a najniższy współczynnik przypada na grupę z wykształceniem podstawowym lub bez wykształcenia.

4.2 Struktura podstawowych branż na terenie gminy

Zgodnie z informacjami zawartymi w Roczniku Statystycznym Województwa Podlaskiego 2003, na koniec roku 2002 w systemie REGON było zarejestrowanych 179 jednostek. W większości stanowią one jednostki sektora prywatnego co stanowi 92 % wszystkich podmiotów gospodarczych.

Strukturę podmiotów gospodarki narodowej Gminy Kuźnica według Polskiej Klasyfikacji Działalności przedstawia się następująco:

- Hotele i handel -40%
- Transport -12%
- Pośrednictwo finansowe -4%
- Obsługa nieruchomości i firm -9%
- Edukacja – 3%
- Ochrona zdrowia -3%
- Rolnictwo, łowiectwo, myślistwo – 5%
- Działalność produkcyjna – 6%
- Budownictwo – 9%
- Pozostałe – 9%

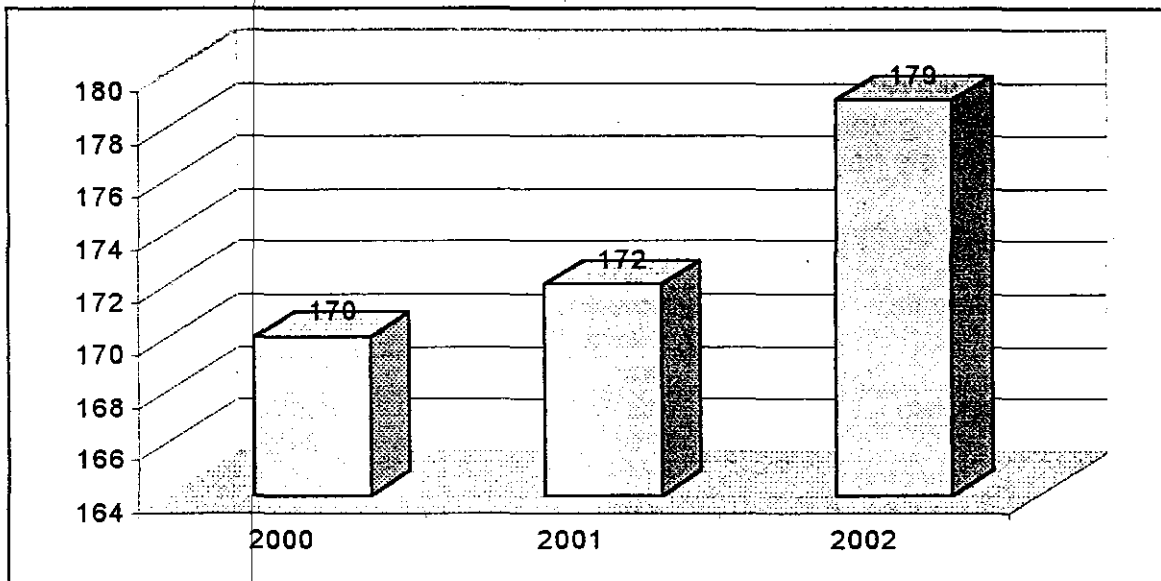
4.2.2 Przemysł i handel

Na terenie gminy znajduje się 39 sklepów, z czego:

- 18 to ogólnospożywcze
- 2 z wyrobami odzieżowymi
- 3 z warzywami
- 1 z materiałami budowlanymi
- 2 przemysłowe

Wykres 3 Zmiany ilości podmiotów gospodarczych na terenie gminy Kuźnica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Regionalnych (www.stat.gov.pl)

Na podstawie powyższego wykresu można stwierdzić, że liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Kuźnica systematycznie wzrastała w ciągu ostatnich trzech lat.

4.2.3 Usługi

Struktura pracujących wykazuje dominację sektora usługowego na terenie gminy Kuźnica, który zatrudnia ok. 285 osób. W ramach usług możemy wymienić:

- Usługi nierynkowe: edukacja, administracja publiczna, ochrona zdrowia, opieka socjalna.
- Usługi rynkowe wśród których dominują:
  - Transport – 6 podmiotów na terenie Gminy,
  - Gastronomia - 5 podmiotów,
  - Budownictwo – 5 podmiotów

4.2.4 Rolnictwo

W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, które stanowią 72,73% ogółu. Wśród użytków rolnych przeważają grunty orne (69,4 % użytków rolnych), a 30,6% to łąki i pastwiska.

Struktura użytków gruntów rolnych Gminy Kuźnica:

- Użytki rolne razem – 9425,8428 ha
  - Grunty orne – 6561,0647 ha
  - Sady – 40,8680 ha
  - Łąki trwałe – 1263,3035 ha
  - Pastwiska trwałe – 1560,6066 ha
- Grunty pod lasami razem – 2787,1211 ha
- Grunty pod wodami razem – 73,2505 ha
- Inne tereny – 1047,1456 ha

Udział powierzchniowy i procentowy klas bonitacyjnych gruntów ornych i użytków zielonych został przedstawiony w punkcie 2.5 charakteryzującym gleby Gminy. Ogólny wskaźnik przydatności rolniczej, uwzględniający wartość gleb, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne w Gminie wynosi 48,2 i jest niższy od średniego wskaźnika w województwie.

Użytkowanie gruntów rolnych użytkowników indywidualnych na terenie Gminy przedstawia się następująco:

Tabela 8 Struktura użytkowa gruntów rolnych użytkowników indywidualnych i ogólna.

Wyszczególnienie	Użytkownicy indywidualni	Gmina ogólnie
	ha	ha
Powierzchnia ogółem	10283	13333,3600
Użytki rolne:	8796	9425,8428
Grunty orne	6188	6561,0647
Sady	19	40,8680
Łąki	1598	1263,3035
Pastwiska	990	1560,6066
Lasy	1129	2787,1211
Pozostałe	358	1120,3961

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego 2003

Gospodarstwa pod względem wielkości opisuje tabela 6. Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego 2002 w Gminie Kuźnica znajduje się 1027 gospodarstw, co daje 47 lokatę w województwie podlaskim. Wszystkie gospodarstwa należą do użytkowników indywidualnych.

W Gminie dominują gospodarstwa o powierzchni 1-5 ha, które stanowią około 30 % wszystkich gospodarstw. Drugą lokatę pod względem wielkości zajmują gospodarstwa o powierzchni 5-10 ha. Gospodarstw o największej powierzchni obecnie jest 164 (16% liczby gospodarstw) ale jednocześnie zajmują one największą powierzchnię.

Tabela 9 Charakterystyka gospodarstw rolnych według siedziby gospodarstwa

GRUPY OBSZAROWE POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH	Liczba gospodarstw	Powierzchnia w hektarach		
		ogólna	w tym	
			użytków rolnych	lasów i gruntów leśnych
Ogółem	1027	10283	8796	1129
do 1 ha	146	93	66	9
1-5 ha	294	994	802	130
5-10 ha	269	2308	1953	259
10-15 ha	154	2225	1898	252
15 ha i więcej	164	4664	4076	480
W tym gospodarstwa indywidualne	1027	10283	8796	1129

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002

Wyniki produkcji gospodarstw rolnych

Poniżej przedstawiono wyszczególnienie powierzchni zasiewów zbóż na terenie Gminy Kuźnica. Największy udział powierzchniowy w uprawach mają: owies – 37% i żyto – 30,58%.

Tabela 10 Powierzchnia zasiewów zbóż w 2002 ha

Wyszczególnienie	Gmina Kuźnica (ha)	Udział (%)
Pszenica	238	5,58
Żyto	1305	30,58
Jęczmień	290	6,79
Owies	1620	37,95
Pszenżyto	467	10,95
Mieszanki zbożowe	348	8,15
Powierzchnia zasiewu ogółem	4269	100

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002

Tabela 11 Powierzchnia zasiewów strączkowych jadalnych, ziemniaków, przemysłowych, pastewnych i pozostałych upraw w 2002 w ha

Wyszczególnienie	Gmina Kuźnica
Strączkowe jadalne	0
Ziemniaki	459
Przemysłowe razem:	-
Buraki cukrowe	-
Rzepak i rzepik	-
Pastewne razem:	68
Motylkowe	9
Strączkowe	9
Pozostałe razem:	39
Warzywa gruntowe	12
Truskawki	5

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002

Zwierzęta gospodarskie

Poniżej przedstawiono wyszczególnienie hodowlanych zwierząt gospodarskich na terenie Gminy Kuźnica. Największy udział spośród wszystkich 6903 zwierząt mają: bydło – 42,37%, trzoda chlewna – 41,91%.

Tabela 12 Zwierzęta gospodarskie na terenie Gminy w 2002 w szt.

Wyszczególnienie	Liczba w sztukach	Udział (%)
Bydło	2925	42,37
w tym krowy	1716	24,86
Trzoda chlewna	2893	41,91
w tym lochy	245	3,55
Owce	865	12,53
Konie	220	3,19

Razem zwierzęta gospodarskie bez drobiu	6903	100
Drób ogółem	12522	
W tym: kury	11765	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rocznika Statystycznego Województwa Podlaskiego 2003 oraz informacji z gminy.

Obsługa finansowa rolnictwa:

- Bank Spółdzielczy w Sokółce, ul. Plac 1000-lecia 1
- Bank Przemysłowo – Handlowy S.A. Oddział w Kuźnicy.

Zaopatrzenie i zbył produkcji rolnej:

- Sklep z częściami zamiennymi do maszyn rolniczych
- Punkty skupu mleka we wsiach: Klimówka, Saczkowce, Starowlany, Pawłowicze.
- Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska w Sokółce Filia w Kuźnicy- magazyny i sklepy.
- Prywatne punkty weterynaryjne.

4.3 Turystyka

W związku z istniejącym przejściem granicznym na terenie gminy Kuźnica jest wzmożony ruch przygraniczny. W roku 2002 granicę przekroczyło ogółem 374 tys osób, w tym 222 tys to cudzoziemcy przyjeżdżający do Polski..

Baza turystyczna nie jest rozwinięta, co utrudnia obsługę ruchu przygranicznego. Ze względu na położenie przygraniczne Gminy i walory przyrodnicze wskazany jest rozwój bazy do obsługi ruchu przygranicznego.

Tabela 13 Obiekty turystyczne na terenie gminy

Rok	Obiekty noclegowe ogółem	Ilość miejsc	
		ogółem	w tym całorocznych
2002r.	1	16	16
2003r.	1	16	16

Źródło: Opracowania własne na podstawie danych GUS.

Placówki gastronomiczne na terenie gminy:

- Mała gastronomia – bar, Stanisław Szczawiński
- Mała gastronomia na terenie kolejowym, Urbańska Katarzyna
- Działalność gastronomiczna na terenie kolejowym, Jarosław Trochwin
- Mała gastronomia, Regina Rudź
- Mała gastronomia, Halina Bykowicz
- Bar w zajeździe „SOSNA”, czynny całodobowo
- Bar „Biacomex” S.A.

Obiekty turystyczne :

- Zajazd „SOSNA” w Kruglanach, miejsce dla 16 osób przez cały rok; zaplecze gastronomiczne i parking.

Gospodarstwa agroturystyczne:

- Gospodarstwo w Popławcach, własność pani Zofii Jaworskiej , dodatkową atrakcją jest jazda konna

Godnym uwagi jest też punkt widokowy w miejscowości Dubnica, zwana w okresie międzywojennym Dubnicą Kurpiowską - rozległe widoki na Wzgórza Sokólskie i dzielnicę Grodna-Augustówek. A także impreza cykliczna – Przegląd Poezji Śpiewanej „Kuźnia”, która odbywa się corocznie w listopadzie.

W Kuźnicy można podziwiać piękny kościół pw. Opatrzności Bożej. Wybudowano go w XIX wieku. Jest to budowla w stylu neogotyckim.

W Łosośnie Małej, którą niegdyś odwiedzał król Stanisław August Poniatowski po III rozbiórce Polski znajduje się dwór modrzewiowy. Otoczony jest pozostałością dawnego ogrodu - z 1720 roku.

W okolicach Kuźnicy jest wiele polnych dróg, przy których stoją stare kapliczki i krucyfiksy. Znakomite obiekty do sfotografowania podczas zachodu, bądź wschodu słońca. W Pawłowiczach oddalonych o kilkanaście kilometrów od Kuźnicy znajduje się pałac Wołowiczów z 1610 roku. Rozbudowano go w XVIII wieku. Obecnie mieści się tam siedziba Szkoły Podstawowej. Budynek wymaga jednak remontu.

5 SFERA SPOŁECZNA

5.1 Demografia Gminy

5.1.1 Wstęp

Niniejsza analiza sporządzona została na podstawie danych pochodzących z: „Narodowego Spisu Powszechnego 2002”, dokumentów Urzędu Statystycznego w Białymstoku, danych zawartych w „Programie Ochrony Środowiska Gminy Kuźnica” oraz danych, informacji i wyliczeń przedstawionych przez pracowników Urzędu Gminy.

5.1.2 Potencjał ludnościowy Gminy Kuźnica

Według danych na początek 2003 roku obszar Gminy Kuźnica zamieszkuje 4585 osób. Ludność Gminy stanowi 0,38% ludności Województwa Podlaskiego i odpowiednio 6% ludności Powiatu Sokólskiego.

Wskaźnik gęstości zaludnienia dla gminy Kuźnica w 2002 roku wynosił 33 osób/km², podczas gdy dla całości powiatu współczynnik ten wynosi 36 osób/km², a dla województwa 60 osób/km². W porównaniu z średnią dla kraju, która wynosi 124 osoby/km² gęstość zaludnienia gminy Kuźnica jest bardzo mała.

W Gminie przypada 99 kobiet na 100 mężczyzn, co jest wskaźnikiem niższym od wskaźnika ogólnego dla województwa 104/100 i dla powiatu 101/100. Zjawisko to jest typowe dla obszarów wiejskich rolniczych.

Tabela 14 Zmiany w liczbie mieszkańców na przestrzeni lat 1995-2003

Lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Liczba ludności w os.	4967	4910	4874	4802	4756	4725	4692	4450	4585

Źródło: opracowania własne na podstawie Rocznik Statystyczny Województwa Białostockiego 1995- 1999 oraz Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego 2000-2003 i dane z Urzędu Gminy Kuźnica.

Powyższa tabela wskazuje na zmniejszanie się liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat. Tendencja ta uwarunkowana jest migracją ludności wiejskiej do ośrodków miejskich, jak również ujemnym przyrostem naturalnym.

5.1.3 Rozmieszczenie ludności na obszarze Gminy Kuźnica

Ludność na terenie gminy Kuźnica rozmieszczona jest nierównomiernie. Jest ona rozproszona w 46 miejscowościach wiejskich. Największym ośrodkiem jest Kuźnica, licząca 1741 mieszkańców, co stanowi ponad 36% ogółu. Drugą, co do wielkości miejscowością jest Nowodziel licząca 256 mieszkańców 5,8% ogółu. Reszta miejscowości charakteryzuje się mniejszym potencjałem ludnościowym.

W poszczególnych miejscowościach liczba mieszkańców przedstawia się następująco:

Miejscowość	Liczba ludności	Miejscowość	Liczba ludności
Achrymowce	88	Mieleszkowce Pawłowickie	65
Białobłockie	26	Mieleszkowce Zalesiańskie	72
Bilminy	62	Milenkowce	29
Cimanie	86	Nowodziel	256
Czepiele	115	Pałestyna	12
Czuprynowo	152	Parczowce	107
Chreptowce	57	Pawłowicze	15
Długosielce	67	Popławce	182
Kowale wieś	226	Saczkowce	129
Kowale Kolonia	107	Starowlany	145
Kruglany	87	Szymaki	81
Kuźnica	1741	Tołcze	39
Klimówka	95	Tołoczki Wielkie	20
Kuścińce	79	Wyzgi	21
Litwinki	58	Wołyńce	26
Łosośna Wielka	64	Wojnowce	69
Łosośna Mała	13	Wołkusze	130
Łowczyki	45	Zajzdra	16
		Sterpejki	3

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Kuźnica.

5.1.4 Struktura wieku ludności

Analizę struktury wieku ludności wykonano na podstawie Rocznika Statystycznego Województwa Podlaskiego z 2003 roku, wg podziału na grupy wiekowe stosowane w statystyce i planowaniu przestrzennym. Poniższa tabela przedstawia zestawienie danych z województwa, powiatu i gminy.

Tabela 15 Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym według podregionów, powiatów i gmin w 2002 R.

Wyszczególnienie	Ogółem	W wieku					
		przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym	
		razem	W tym mężczyźni	razem	W tym mężczyźni	razem	W tym mężczyźni
Województwo Podlaskie	1208606	298448	153063	713176	371009	196911	67184
Powiat Sokólski	74973	18407	9467	42286	22915	14278	4907
Kuźnica	4493	1000	484	2490	1430	1003	347

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego 2003.

W wieku produkcyjnym jest obecnie 55% całej ludności gminy, w wieku poprodukcyjnym 22% i około 23% w wieku przedprodukcyjnym. W ostatnich latach obserwowany jest trend zmniejszenia się grupy osób w wieku przedprodukcyjnym, co jest efektem przechodzenia wyżu demograficznego w wiek produkcyjny, widoczne jest to na wzrastającej liczbie osób w grupie wieku produkcyjnego.

5.1.5 Poziom wykształcenia w Gminie Kuźnica.

Według danych zawartych w „Narodowym Spisie Powszechnym 2002” poziom wykształcenia był następujący:

Tabela 16 Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, grup wieku i płci.

Grupy wieku Płeć	Ogółem	Poziom wykształcenia							
		wyższe	policealne	Średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia
				razem	ogólnokształcące	zawodowe			
OGÓŁEM...	3810	140	73	870	160	710	744	1481	495
-19 lat i mniej.....	480	-	-	45	14	31	31	327	74
-20-29.....	638	50	15	313	64	249	167	87	6
-30-39.....	611	46	26	182	32	150	240	115	#
-40-49.....	515	31	23	176	29	147	178	101	6

-50-59.....	466	5	5	96	11	85	94	253	13
-60-64.....	220	#	-	27	3	24	14	150	27
-65 lat i więcej.....	880	6	4	31	7	24	20	448	367
Mężczyźni	1920	56	24	464	44	420	468	737	167
Kobiety....	1890	84	49	406	116	290	276	744	328

Zródło: Narodowy Spis Powszechny 2002

Jak wynika z powyższego zestawienia najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym, następnie z średnim, a dalszej kolejności z zasadniczym zawodowym. Wykształcenie podstawowe niepełne lub bez wykształcenia ma 495 osób, z których największą grupę stanowią osoby w wieku 65 lat i starsze. Ta grupa wiekowa jest najliczniejsza również wśród osób z wykształceniem podstawowym. Spośród osób z wykształceniem zawodowym najliczniej reprezentowani są 20-29-latkowie. Wykształcenie średnie ogólnokształcące ma 3 - krotnie więcej kobiet niż mężczyzn. Więcej pań może pochwalić się wyższym wykształceniem.

5.1.6 Bezrobocie

Bezrobocie na koniec 2002 roku przedstawia się następująco: zarejestrowano 461 bezrobotnych, w tym 206 kobiet. Bezrobotnych stanowią:

- Absolwenci - 26
- zwolnieni:
  - z przyczyn dotyczących zakładu pracy - 35
  - z prawem do zasiłku - 38
  - w wieku 18-44 lat - 375
  - pozostający bez pracy ponad 12 m-cy – 286

Wskaźnik bezrobocia wynosi 10% i jest stosunkowo niski w porównaniu ze wskaźnikiem na koniec III kwartału 2002 roku dla całego kraju, który wynosi 19,8%. Przypuszcza się, że podobnie jak w większości obszarów wiejskich w Polsce, gminę Kuźnica dotyka problem wysokiego bezrobocia ukrytego w rolnictwie.

Tabela 17 Bezrobotni w wieku 15 lat i więcej według okresu poszukiwania pracy

Płeć	Ogółem	Poszukujący pracy w okresie		
		do 3 miesięcy włącznie	4-12 miesięcy	13 miesięcy i więcej
Ogółem.....	407	27	149	231
Mężczyźni.....	199	16	76	107
Kobiety.....	208	11	73	124

Zródło: Narodowy Spis Powszechny 2002

Jak wynika z powyższych danych wśród ludzi poszukujących pracy dominuje ludność bezrobotna długotrwale.

5.2 Warunki i jakość życia mieszkańców

5.2.1 Mieszkalnictwo

Jak wynika z danych z statystycznych zasoby mieszkaniowe gminy tworzone są głównie przez domy i mieszkania prywatne będące własnością osób fizycznych (ok. 96%). Pozostałe 4% stanowią własność komunalną.

Tabela 18 Zasoby mieszkaniowe zamieszkałe Gminy Kuźnica w 2002 roku

Wyszczególnienie	2002
Mieszkania ogółem	1380
w tym stanowiące własność osób fizycznych	1323
Izby	5317
Powierzchnia użytkowa mieszkań	103027
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	3,85
Przeciętna liczba osób 1 mieszkaniu	3,31
Przeciętna liczba osób na jedną izbę	0,86
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² 1 mieszkania	74,7
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² na 1 osobę	22,6

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego 2003

Mieszkania zamieszkałe stale według wyposażenia w instalacje:

- Wyposażone w instalacje wodociągowe 799
- Wyposażone w ustęp 661
- Wyposażone w łazienkę 691
- Wyposażone w gaz z sieci 0
- Wyposażone w centralne ogrzewanie.....548

5.2.2 Szkolnictwo

Szkoły podstawowe

Na terenie gminy funkcjonują 4 Szkoły Podstawowe:

- Szkoła podstawowa, Kuźnica, ul. Jagiellońska 1
  - o Liczba zatrudnionych nauczycieli: 27
  - o Liczba dzieci w placówce: 240
  - o Liczba oddziałów szkolnych: 12
  - o Liczba pomieszczeń w placówce: 19 (w tym 5 sal lekcyjnych, 13 pracowni szkolnych i 1 sala gimnastyczna)

Uczniowie tej szkoły mają dostęp do sali informatycznej z komputerami, stołówki, biblioteki, świetlicy szkolnej oraz urządzeń znajdujących się w obrębie sali gimnastycznej. Sala gimnastyczna jest zadbaną i przystosowaną do gry w siatkówkę, piłkę nożną, piłkę ręczną oraz w koszykówkę. Przylegający do sali magazynek jest bogato zaopatrzony w sprzęt taki jak: piłki do gier zespołowych,

piłki lekarskie, płotki, materace, szarfy, skakanki, woreczki, pałeczki sztafetowe, oszczepy, kule do pchnięcia, skrzynie, maty oraz sprzęt do unihokeja. Obok magazynka sportowego znajduje się sala gdzie jest rozstawiony atlas oraz sprzęt do ćwiczeń siłowych. Na terenie Zespołu Szkół w Kuźnicy znajduje się również boisko szkolne, które obecnie jest w trakcie budowy.

- Szkoła podstawowa, Klimówka, klasy 1-6:
  - o Liczba zatrudnionych nauczycieli: 8
  - o Liczba dzieci w placówce: 46
  - o Liczba pomieszczeń do nauki: 5
  - o Liczba oddziałów szkolnych: 5

Wokół szkoły znajduje się rozległy plac z dwoma boiskami do piłki nożnej, Jest on wykorzystywany do prowadzenia lekkoatletycznych zajęć wychowania fizycznego. Na obrzeżach jednego z boisk znajduje się prowizoryczna bieżnia, gdzie oprócz biegów istnieje możliwość przeprowadzania zajęć skoku w dal oraz trójskoku. Zimą uczniowie jeżdżą tam na nartach i na sankach. W szkole podstawowej w Klimówce zajęcia z gimnastyki przeprowadzane są na korytarzu, który pełni rolę sali gimnastycznej. Sala jest niewielkich wymiarów. Do wykorzystania jest również stół do ping-ponga, oraz drobne przyrządy pomocnicze takie jak: szarfy, skakanki, woreczki itp.

- Szkoła podstawowa, Pawłowicze, klasy 1-6:
  - o Liczba zatrudnionych nauczycieli: 10
  - o Liczba dzieci w placówce: 51
  - o Liczba pomieszczeń do nauki: 9
  - o Liczba oddziałów szkolnych: 5

Placówka położona jest w pięknym miejscu. Teren wokół budynku jest rozległy, zadbane, wyposażony w plac zabaw i dwa boiska. Niestety sprzęt znajdujący się tutaj jest ubogi i w bardzo złym stanie. Dostępne są piłki do gier zespołowych, stół do ping-ponga, a zimą do wykorzystania są jedynie sanki, ponieważ znajdujące się tam narty są bez okuć, dlatego też większość czasu zimowego przeznaczonego na lekcje wychowania fizycznego dzieci spędzają na szkolnym korytarzu, który pełni rolę sali gimnastycznej. Zakupione maty odgrywają rolę materaców. Budynek jest ogólnodostępny, spełnia bardzo ważny ośrodek kulturalny nie tylko młodzieży, ale również okolicznym mieszkańcom.

- Punkt Filialny Popławce, klasa 1-3:
  - o Liczba zatrudnionych nauczycieli: 3
  - o Liczba dzieci w placówce: 22
  - o Liczba pomieszczeń do nauki: 2
  - o Liczba oddziałów szkolnych: 2

Warunki pracy i nauki w tej szkole są trudniejsze niż w szkole miejskiej. Spowodowane to jest brakiem odpowiedniego wyposażenia dydaktycznego, brakiem dostępu do korzystania z komputerów oraz sprzętu umożliwiającego prowadzenie lekcji wychowania fizycznego zapewniającego dzieciom odpowiedni

rozwój fizyczny. Wewnątrz szkoły dzieci mogą ćwiczyć na małym korytarzyku, niestety oprócz piłek, skakanek, szarf, woreczków itp. szkoła nie posiada żadnych przyrządów umożliwiających prowadzenie zajęć wychowania fizycznego w pełnym zakresie.

Gimnazja

Na terenie Gminy Kuźnica funkcjonuje jedno gimnazjum:

- Gimnazjum, Kuźnica, ul. Jagiellońska 1, klasy 1-3:
  - o Liczba zatrudnionych nauczycieli: 15,
  - o Liczba uczniów w placówce: 204
  - o Liczba oddziałów szkolnych: 9

Gimnazjum znajduje się w tym samym budynku co SP i wraz z nią tworzy Zespół Szkół w Kuźnicy. Szkoła w Kuźnicy jest nowoczesną szkołą na miarę XXI wieku. Uczniowie gimnazjum korzystają z sali i boisk Zespołu Szkół.

Przedszkola

Działa jedno przedszkole w Kuźnicy, ul. Sokólska 16

- Liczba oddziałów przedszkolnych: 3
- Liczba miejsc w przedszkolu 75, obecnie jest 60 dzieci,
- Liczba nauczycieli w przedszkolu: 5

Brak szkolnictwa średniego.

5.2.3 Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Na terenie Gminy Kuźnica funkcjonuje przychodnia rejonowa zlokalizowana w Kuźnicy. Jej personel stanowią:

- Lekarze - 2
- Stomatolog- 1
- Pielęgniarki – 3

Na terenie gminy występują 2 punkty apteczne

Na terenie gminy Kuźnica prowadzona jest grupowa praktyka lekarska w ramach spółki cywilnej - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia rodzinna” oraz prywatny gabinet stomatologiczny.

Istotnym jest również to że Kuźnica leży w bliskim sąsiedztwie Sokółki gdzie znajduje się Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Społecznej. Szpital obecnie posiada 8 oddziałów specjalistycznych, stacje dializ oraz Szpitalny Oddział Ratunkowy. Funkcjonuje również 10 poradni specjalistycznych.

6 STRUKTURA I FINASE GMINY KUŹNICA

6.1 Zarządzanie Gminą

Gmina Kuźnica – w myśl ustawy o samorządzie gminnym, jest wyposażoną w osobowość prawną, wspólnotą samorządową wszystkich jej mieszkańców. Swoje ustawowe zadania realizuje poprzez wybieraną Radę Gminy. Organem wykonawczym jest Wójt. Podstawowym celem Gminy jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb mieszkańców jako zadanie oddane przez prawo do jej wyłącznej właściwości. Gmina wykonuje nałożone na nią przez ustawy zadania z zakresu administracji rządowej. Gmina może wykonywać zadania z zakresu właściwości powiatu oraz zadania z zakresu właściwości województwa na podstawie porozumień z tymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Wykonywanie zadań publicznych może być realizowane w drodze współdziałania między jednostkami samorządu terytorialnego.

Gminy, związki międzygminne oraz stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego mogą sobie wzajemnie bądź innym jednostkom samorządu terytorialnego udzielać pomocy, w tym pomocy finansowej.

Szczegółowy zakres celów i zadań Gminy precyzuje Statut Gminy Kuźnica będący obok ustawy o samorządzie gminnym najważniejszym aktem normatywnym regulującym funkcjonowanie Gminy i jej organów.

Organem stanowiącym i kontrolnym Gminy jest Rada Gminy składająca się z 15 radnych. Do właściwości rady należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy. Do pomocy w wykonywaniu swoich zadań Rada może tworzyć stałe i doraźne komisje, wyposażone w uprawnienia kontrolne oraz inicjatywę uchwałodawczą w zakresie przekazanych im spraw. Obecnie funkcjonują następujące komisje stałe:

- Komisja Rewizyjna
- Komisja Planowania i Finansów,
- Komisja Gospodarki Komunalnej, Rolnictwa, Kultury, Oświaty i Spraw Publicznych.

W skład gminy wchodzi następujące jednostki pomocnicze, którymi są sołectwa:

- Achrymowce
- Białobłockie
- Bilminy
- Cimanie
- Czepiele
- Czuprynowo
- Chreptowce
- Długosielce
- Kowale wieś
- Kowale Kolonia
- Kruglany
- Kuźnica
- Klimówka
- Kuścińce
- Litwinki
- Łosośna Wielka

- Łowczyki
- Mieleszkowce Pawłowickie
- Mieleszkowce Zalesiańskie
- Milenkowce
- Nowodziel
- Parczowce
- Popławce
- Saczkowce
- Starowany
- Tolcze
- Wyzgi
- Wołyńce
- Wojnowce
- Wołkusze

Organem wykonawczym gminy jest wójt powoływany w wyborach bezpośrednich. Wójt wykonuje uchwały rady gminy i zadania gminy określone przepisami prawa. Zadania te wypełnia za pomocą urzędu gminy. Organizację i zasady funkcjonowania urzędu określa regulamin, nadany przez wójta w drodze zarządzenia. W skład Urzędu Gminy wchodzi następujące stanowiska pracy:

- Wójt
- Sekretarz
- Skarbnik
- Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego
- Samodzielne stanowisko ds. obsługi Rady Gminy i jej organów
- Samodzielne stanowisko ds. budownictwa, planowania przestrzennego i ochrony środowiska
- Samodzielne stanowisko ds. obrony cywilnej, spraw wojskowych, ochrony przeciwpożarowej, handlu i usług oraz kadr.
- Samodzielne stanowisko ds. drogownictwa, gospodarki komunalnej, rolnictwa i gospodarki gruntami
- Samodzielne stanowisko ds. kancelaryjno- technicznych
- Samodzielne stanowisko ds. księgowości budżetowej
- Samodzielne stanowisko ds. wymiaru podatków i opłat
- Samodzielne stanowisko ds. poboru i egzekucji podatku oraz księgowości podatkowej
- Samodzielne stanowisko ds. obsługi kasowej
- Referent ds. finansowych
- Referent ds. finansowo – statystycznych
- Informatyk (1/2 etatu)
- Kierowca samochodu osobowego
- Sprzątaczką
- Palacz c.o.
- Kierowca OSP
- Radca prawny¹⁹

---

¹⁹ Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy Kuźnica.

6.2 Finanse gminy

Poniżej przedstawiono informacje na temat dochodów i wydatków Gminy Kuźnica z trzech ostatnich lat.

Tabela 19 Dochody, wydatki, deficyt Budżetu Gminy Kuźnica

Rok	Dochody	Wydatki	Deficyt/Nadwyżka
2001	5.231.756	5.625.618	-393.862
2002	5.577.211	5.265.337	311.874
2003	5.670.859	5.545.648	125.211
Plan 2004 ze zmianą z 13.09.2004	6.210.428	6.597.933	-387.505

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy.

Tabela 20 Zestawienie dochodów z poszczególnych lat ze sprawozdań z wykonania budżetu.

Sprawozdanie z wykonania dochodu				
Dział	Wyszczególnienie	Rok		
		2001	2002	2003
	Dochody			
010	Rolnictwo	80.697	34.643	125.514
020	Leśnictwo	421	1.788	2.216
600	Transport	25.000	25.000	-
700	Gospodarka mieszkaniowa	113.758	119.155	73.613
750	Administracja publiczna	924.454	95.155	63.230
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	9.597	19.047	21.134
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona ppoż.	7.000	4.700	8.000
756	Dochody od osób prawnych fizycznych i innych nie posiadających osobowości prawnej	1.032.424	1.074.369	1.168.485
758	Różne rozliczenia	3.330.324	3.628.161	3.729.935
801	Oświata i wychowanie	74.698	120.505	34.982
853	Opieka społeczna	424.921	403.261	390.118
854	Edukacyjna Opieka Wychowawcza	462	2.427	572
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	38.000	49.000	40.323
926	Kultura fizyczna i sport	2.000	-	300
	Suma	5231756	5577.211	5.670.859

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy

III. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH (SWOT) GMINY KUŹNICA

Warunkiem niezbędnym do skutecznego zaplanowania długookresowej strategii rozwoju Gminy jest dobra ocena jej aktualnego stanu oraz wiedza o wewnętrznych i zewnętrznych czynnikach warunkujących kierunki rozwoju. Funkcjonowanie Gminy, tak jak każdej organizacji, odbywa się w kontekście silnych relacji i powiązań z jej otoczeniem (tak bliższym jak dalszym). Połączenia te determinują w znacznym stopniu kierunki i tempo wprowadzanych zmian. Dopiero analiza wszystkich występujących uwarunkowań, połączona z wnioskowaniem przynosi pełny obraz stanu obecnego Gminy i może stanowić podstawę do identyfikowania celów strategicznych i operacyjnych.

Powszechnie stosowanym narzędziem służącym niejako do podsumowania wszystkich występujących czynników wzrostu i regresu jest analiza SWOT (skrót od angielskich słów Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia). Przy zastosowaniu tej metody oceniono wewnętrzne uwarunkowania rozwoju (słabe i mocne strony) oraz czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia).

LP	MOCNE STRONY
1	Czyste i mało zmienione działalnością człowieka środowisko naturalne.
2	Wysoka różnorodność biologiczna.
3	Wybitne walory przyrodniczo – krajobrazowe.
4	Bogata historia obszaru oraz wiele zbytków.
5	Znaczący potencjał rolniczy.
6	Położenie w obszarze Zielonych Płuc Polski.
7	Występują naturalne zasoby kruszywa.
8	Brak dużych przedsiębiorstw produkcyjnych.
9	Wyznaczone tereny usługowe pod kątem obsługi przejścia granicznego.
10	Rosnąca wartość gruntów.
11	Tworzenie pozytywnego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości.
12	Konsekwentne modernizowanie i rozbudowywanie infrastruktury technicznej.

LP	SŁABE STRONY
1	Brak przemysłu i miejsc pracy dla ludności pozarolniczej oraz nadwyżki siły roboczej w rolnictwie
2	Stopniowe wyludnianie się terenów gminy
3	Starzenie się ludności gminy
4	Braki w infrastrukturze technicznej gminy (niski poziom zwodociągowania, strefonizowania).
5	Niezadawalający stan dróg gminnych

6	Słaby rozwój turystyki mimo istniejącej dużej ilości obiektów zabytkowych o wartościach kulturowych.
7	Brak szkolnictwa średniego i form organizacji czasu wolnego dla młodzieży i dzieci.
8	Słaba kondycja instytucji otoczenia rolnictwa.
9	Niedostateczna polityka promocyjna gminy.
10	Rozproszenie zabudowy

LP	SZANSE
1	Położenie geograficzne-granica UE
2	Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa i turystyki proekologicznej
3	Układ komunikacyjny o znaczeniu międzynarodowym
4	Obecność granicznego
5	Integracja z Unią Europejską
6	Atrakcyjne krajobrazowo i przyrodniczo tereny Gminy jak i sąsiednich obszarów (Dolina Biebrzy, Puszcza Augustowska)
7	Tworzenie wszechstronnych warunków do rozwoju turystyki.
8	Wzrost ilości turystów przyjeżdżających do Polski
9	Skuteczne wykorzystanie środków celowych pomocy publicznej
10	Rozbudowa infrastruktury technicznej
11	Okres wzrostu w gospodarce
12	Członkostwo w Stowarzyszeniu „Traktu Batorego”
13	Zalesianie gruntów marginalnych dla produkcji rolniczej.

LP	ZAGROŻENIA
1	Stagnacja wymiany gospodarczej ze Wschodem.
2	Uszczelnienie granicy wschodniej Państwa i UE.
3	Trudne perspektywy rozwoju produkcji rolnej.
4	Wysokie koszty utrzymania oświaty.
5	Niekorzystne tendencje demograficzne.
6	Trudności w dostępie do środków pomocowych.
7	Wysoka cena kapitału.
8	Nadmierny fiskalizm w polityce gospodarczej państwa.
9	Niestabilność przepisów regulujących kompetencje gminy.
10	Niestabilny system dochodów samorządu terytorialnego.
11	Częste zmiany w przepisach podatkowych i prawnych.
12	Spadek tempa wzrostu gospodarczego.
13	Brak gazyfikacji gminy.

IV. BADANIE ANKIETOWE MIESZKAŃCÓW GMINY KUŹNICA

Przeprowadzone we wrześniu 2004 roku

Cel ankiety:

Ankieta ma na celu zbadanie Państwa opinii na temat szans i perspektyw rozwoju lokalnego Gminy. Jest częścią opracowywanego przez firmę doradczą raportu, który będzie podstawą do zaplanowania strategicznych kierunków rozwoju Gminy Kuźnica.

Adresaci:

Badanie ankietowe skierowane jest do pełnoletnich osób fizycznych mieszkających na terenie Gminy Kuźnica. Dotyczy wszystkich mieszkańców Gminy, a więc osób mieszkających na terenie Kuźnicy oraz osób mieszkających na terenie pozostałych miejscowości. Ankieta dotyczy również przedsiębiorców oraz innych organizacji społeczno-gospodarczych prowadzących działalność na terenie Gminy Kuźnica.

Instrukcja wypełnienia:

Badanie ankietowe zostało skonstruowane tak, by w jak najmniejszym stopniu angażować Państwa czas. Łącznie w ankiecie zawarto 13 pytań. Większość pytań ma formułę zamkniętą, w której każde z pytań ma określoną ilość odpowiedzi. Proszę zaznaczyć kwadrat przy tej odpowiedzi, która najlepiej charakteryzuje Pani/Pana zdanie w określonej kwestii.

W pytaniu nr 12,13 zastosowano inną konwencję. W skali od 0 do 10 (gdzie 0 – nieistotne działanie, 10 - najważniejsze działanie) należy wskazać ważność poszczególnych kierunków działań. Pozwoli to na określenie priorytetów realizacyjnych. Można nadać tę samą wagę dla różnych działań w ramach tej samej grupy.

Ankieta jest anonimowa (proszę nie wstawiać swoich danych osobowych).

1.1. Treść pytań.

1. Czy brał/a Pan/ Pani udział lub słyszał/a o programowaniu rozwoju gminy?
  - a. tak
  - b. nie

2. Czy jest Pan/ Pani zainteresowany/a udziałem w procesie planowania lokalnego gminy?
  - a. tak
  - b. nie
  - c. nie wiem

3. Czy istnieją stowarzyszenia, kluby, organizacje promujące działalność gminy lub działające na rzecz gminy?
- tak
  - nie
  - nie wiem
4. Jak ocenia Pan/ Pani lokalny rynek pracy?
- atrakcyjny
  - mało atrakcyjny
  - nieatrakcyjny
5. Czy w gminie wykonywane są działania mające na celu pozyskanie inwestorów zewnętrznych?
- nie
  - tak
  - nie wiem
6. Czy widzi Pan/Pani możliwości przyciągnięcia zewnętrznych inwestorów na teren gminy?
- tak
  - nie
  - nie mam zdania
7. Czy według Pani/Pana przygraniczne położenie gminy oraz usytuowanie w Kuźnicy przejścia granicznego stwarza większe szanse na rozwój gminy i dodatkowe źródła dochodów mieszkańców?
- tak
  - nie
  - nie mam zdania
8. Jaki wpływ na sytuację gminy i jej mieszkańców będzie miało wstąpienie Polski do Unii Europejskiej w najbliższych 10 latach?
- pozytywny
  - negatywny
  - pozytywny i negatywny
  - nie mam zdania
9. Na jakim poziomie ma Pan/Pani wiedzę na temat pozyskania środków finansowych z Unii Europejskiej?
- wysoki
  - średni
  - niski
  - nie mam wiedzy
10. Czy jest Pan/ Pani zainteresowany/a pozyskaniem dofinansowania z Unii Europejskiej dla własnej firmy/gospodarstwa?
- tak
  - nie
  - nie mam zdania

11. Czy jest Pan/ Pani zainteresowany/a szkoleniami i spotkaniami informacyjnymi na temat pozyskania środków z Unii Europejskiej dla rolników i przedsiębiorców?

- a. tak
- b. nie
- c. nie wiem

12. Poniżej przedstawiono najistotniejsze kierunki rozwoju gminy. Pogrupowano je w cztery zagadnienia tematyczne (A, B, C, D.). Które z poszczególnych działań w każdej z grup uważa Pan/ Pani za najistotniejsze dla rozwoju lokalnej społeczności?(proszę zaznaczyć w skali od 0 do 10, gdzie: 0-nieistotne, 10-najważniejsze działanie. Ważne! Należy wypełnić wszystkie kratki, przy czym można nadać kilku działaniom w ramach grupy tę samą ocenę ważności).

A. Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.

- a. Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą
- b. Aktywne pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych
- c. Zwiększanie atrakcyjności gruntów poprzez polepszenie stanu infrastruktury technicznej oraz usług komunalnych (wodociągi, kanalizacje, drogi itp.)
- d. Zagospodarowanie obiektów nie użytkowanych na terenie Gminy
- e. Uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego
- f. Rozwój sieci instytucji obsługi rolnictwa
- g. Tworzenie rolniczych grup producenckich i promocja produktów lokalnych
- h. Rozwój agroturystyki
- i. Rozwój produkcji mleczarskiej
- j. Rozwój produkcji ekologicznej
- k. Zrównoważona gospodarka leśna
- l. Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolniczej
- m. Racjonalna eksploatacja złóż surowców mineralnych
- n. Inne, – jakie? Proszę wymienić jedno lub więcej z podaniem oceny ważności w punktach od 0 do 10

.....
.....

B. Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców

- a. Wyznaczenie i urządzenie szlaków turystycznych pieszych i rowerowych oraz pól biwakowych
- b. Poszerzanie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych
- c. Rozwój bazy noclegowej i żywieniowo-gastronomicznej
- d. Budowa sal gimnastycznych, boisk i innych obiektów sportowych na terenie Gminy

- e. Rozwój współpracy międzygminnej (międzynarodowej) prowadzonej przez władze gminne
- f. Rozwój form kształcenia mieszkańców
- g. Wsparcie samoorganizowania się młodzieży
- h. Kształtowanie i ochrona lokalnego układu przyrodniczego i krajobrazowego
- i. Rozwój obszarów prawnie chronionych (parki krajobrazowe, rezerваты, pomniki przyrody itp.)
- j. Inne, – jakie? Proszę wymienić jedno lub więcej z podaniem oceny ważności w punktach od 0 do 10

.....
.....
.....

C. Poprawa warunków życia i mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej

- a. Modernizacja dróg gminnych
- b. Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w zabudowie zwartej
- c. Budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków we wsiach
- d. Budowa stacji uzdatniania wody w Kuźnicy
- e. Budowa wodociągów na terenach wiejskich
- f. Gminny system gospodarki odpadami
- g. Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego na terenie Gminy
- h. Gazyfikacja Gminy
- i. Rozbudowa budownictwa komunalnego
- j. Likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych
- k. Rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej, w tym dostępu mieszkańców do Internetu
- l. Inne, – jakie? wymienić jedno lub więcej z podaniem oceny ważności w punktach od 0 do 10

.....
.....
.....

D. Poprawa zarządzania Gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych

- a. Pozyskanie funduszy pomocowych
- b. Przygotowanie Wieloletniego Programu Inwestycyjnego
- c. Przygotowanie budżetu zadaniowego Gminy
- d. Wdrożenie metod zarządzania jakością
- e. Racjonalizacja siatki szkół i przedszkoli
- f. Rozbudowa systemu wodociągowego
- g. Podniesienie estetyki Gminy
- h. Opieka, konserwacja i utrzymanie pomników przyrody i zabytków

- i. Wzmocnienie sił porządkowych oraz straży pożarnej
- j. Polityka promocyjna Gminy
- k. Inne, – jakie? wymienić jedno lub więcej z podaniem oceny ważności w punktach od 0 do 10 .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Metryka

Płeć:	Wiek:	Wykształcenie:	Grupa zawodowa:
☐ kobieta	☐ 18-25	☐ podstawowe	☐ bezrobotny
☐ mężczyzna	☐ 26-45	☐ zawodowe	☐ rolnik
	☐ 46-60	☐ średnie	☐ przedsiębiorca
	☐ powyżej 60	☐ wyższe	☐ pracownik

1.2. Raport z badania ankietowego

Celem badania ankietowego było poznanie opinii społeczności lokalnej na temat szans i perspektyw rozwoju Gminy. Ankieta skierowana była do pełnoletnich mieszkańców Gminy Kuźnica.

W ankiecie sformułowano pytania dotyczące również znajomości zagadnień związanych z pozyskiwaniem środków pochodzących z funduszy celowych Unii Europejskiej.

Gmina Kuźnica liczy obecnie około 4485 mieszkańców. Ankietę zaś przygotowano i rozprowadzono w 200 egzemplarzach, co stanowi blisko 5% populacji gminy. Ankieterami byli wytypowani pracownicy Urzędu Gminy w Kuźnicy.

Należy zwrócić uwagę, iż część ankiet nie była wypełniona zgodnie ze wskazaniami projektu badania, np. często nie podawano punktacji w pytaniach nr 12 i 13 dotyczących rangowania poszczególnych celów i zadań gospodarczo-społecznych.

1.2.1. Wnioski z badania

1.2.1.1. Badana populacja

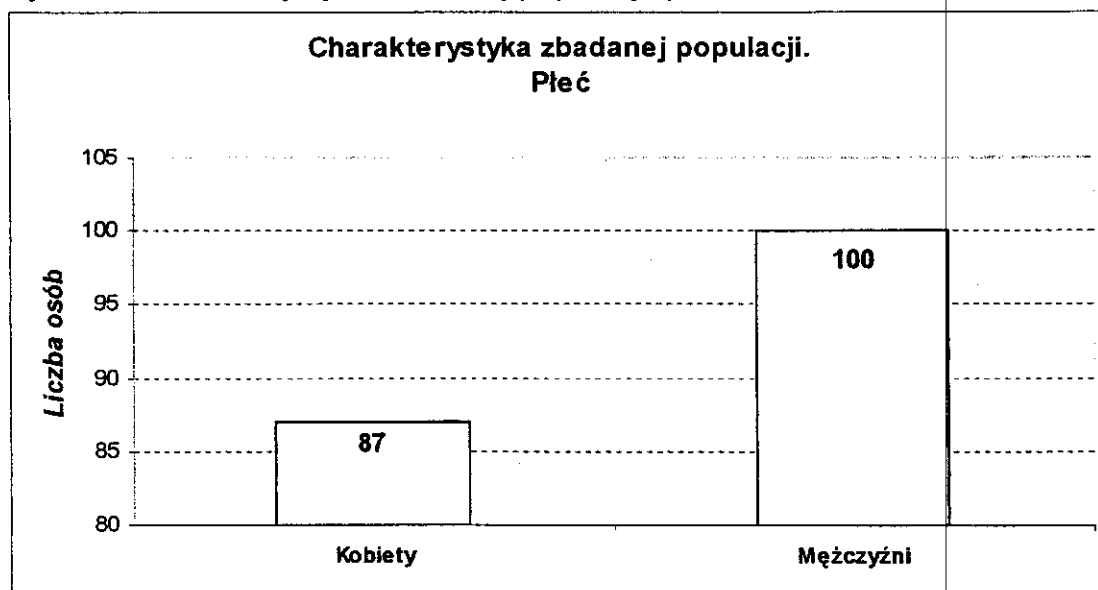
W badaniu rozprawdzono 200 ankiet, z czego otrzymano 187 odpowiedzi. Poniżej przedstawiono strukturę badanej populacji ze względu na udzielane odpowiedzi.

Płeć

W badaniu wzięło udział 187 osób, z czego 87 to kobiety a 100 to mężczyźni.

Lp.	Płeć	Wypełnione ankiety	
		Liczba	%
a	Kobiety	87	46,5
b	Mężczyźni	100	53,5
Razem		187	100

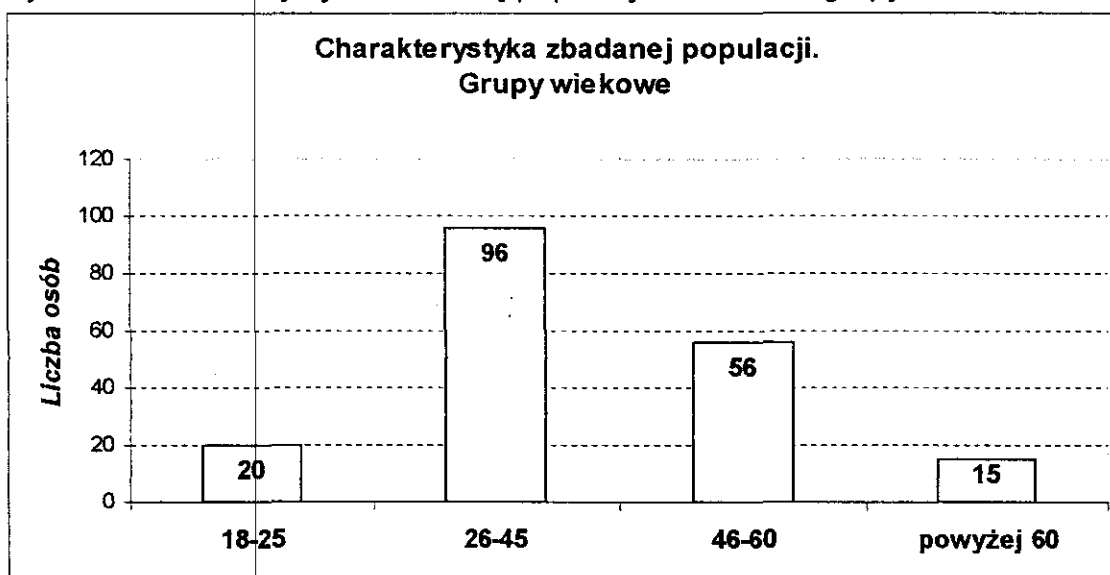
Wykres 4 Charakterystyka zbadanej populacji- płeć.

Grypy wiekowe

Lp.	Grupa wiekowa	Wypełnione ankiety	
		Liczba	%
a	18-25	20	10,7
b	26-45	96	51,3
c	46-60	56	29,9
d	powyżej 60	15	8,0
Razem		187	100,0

Wykres 5 Charakterystyka zbadanej populacji. Podział na grupy wiekowe.

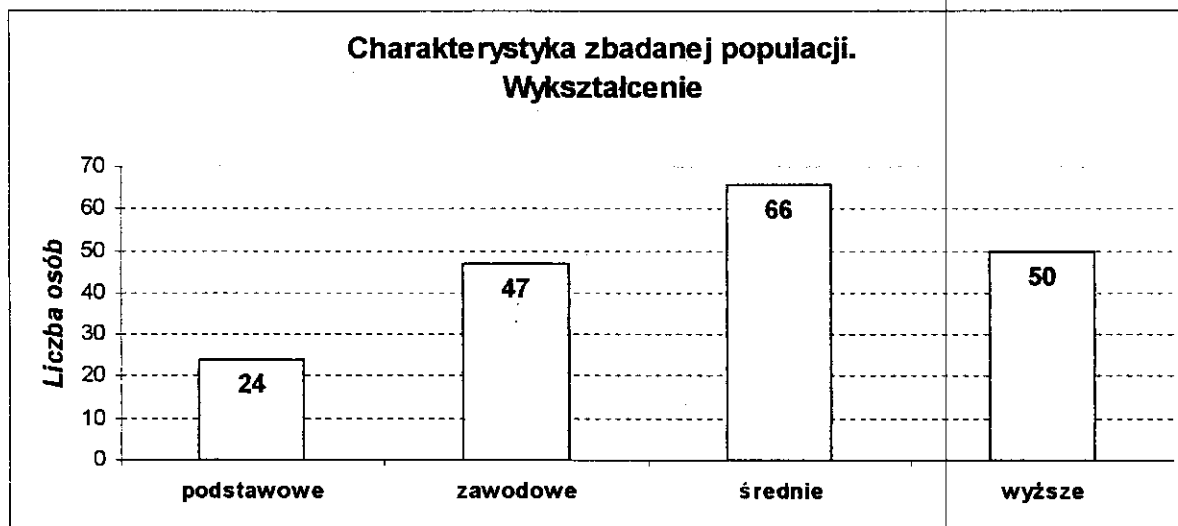

Powyższa tabela przedstawia rozkład wieku badanej populacji. Większość badanych, bo ok. 51,3%-96 osób, to osoby w wieku 26-45 lat, następną w kolejności grupą wiekową jest grupa w przedziale 46-60 lat -29,9% (56 osób). Trzecią grupę stanowią badani w wieku 18-25 lat (10,7% - 20 osób). Powyższe grupy to ludzie w wieku produkcyjnym, zatem na ankietę odpowiedziało 172 osoby, które mają realny wpływ na kształtowanie swojego otoczenia. Wnioskować więc należy, że badania przeprowadzone na takiej grupie są reprezentacyjne.

Wykształcenie

Lp.	Wykształcenie	Wypełnione ankiety	
		Liczba	%
a	podstawowe	24	12,83
b	zawodowe	47	25,13
c	średnie	66	35,29
d	wyższe	50	26,74
Razem		187	100,00

Wykres 6 Charakterystyka wykształcenia badanej społeczności.

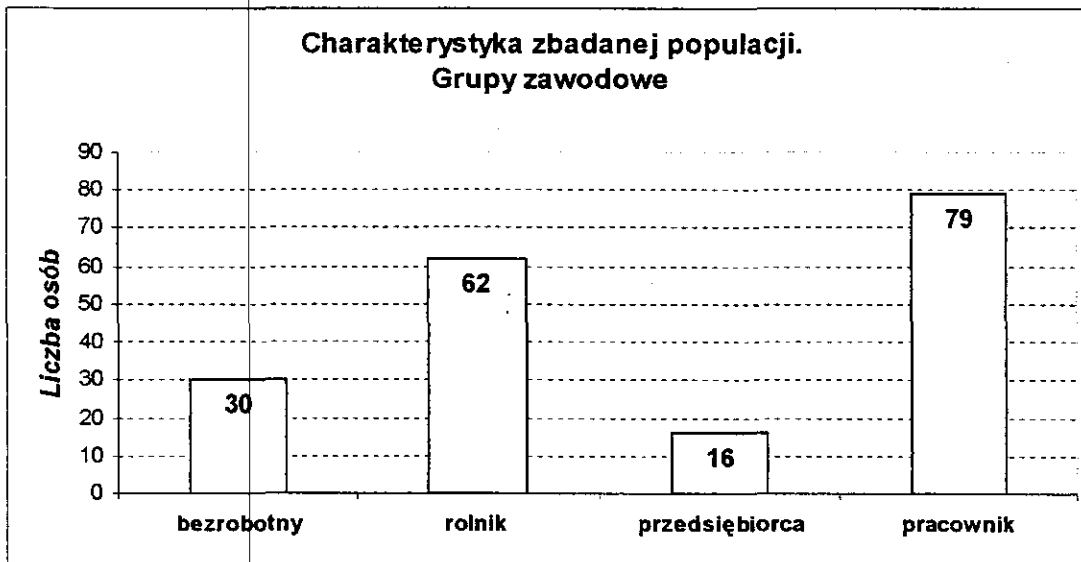
Wśród badanych było 66 osób z wykształceniem średnim, 50 osób z wykształceniem wyższym i 47 osób z wykształceniem zawodowym. Pozostali posiadają wykształcenie podstawowe i stanowią 12,83% ankietowanych.

Grupy zawodowe

Lp.	Grupa zawodowa	Wypełnione ankiety	
		Liczba	%
a	bezrobotny	30	16,04
b	rolnik	62	33,16
c	przedsiębiorca	16	8,56
d	pracownik	79	42,25
Razem		187	100,00

Wykres 7 Charakterystyka zbadanej populacji pod względem grup zawodowych.

Wśród grup zawodowych przeważali pracownicy, którzy stanowili 42,25% zbadanych. Drugą dużą grupą byli rolnicy- 33,16%. Bezrobotni stanowili 16% badanej zbiorowości, a przedsiębiorcy 8,56%.

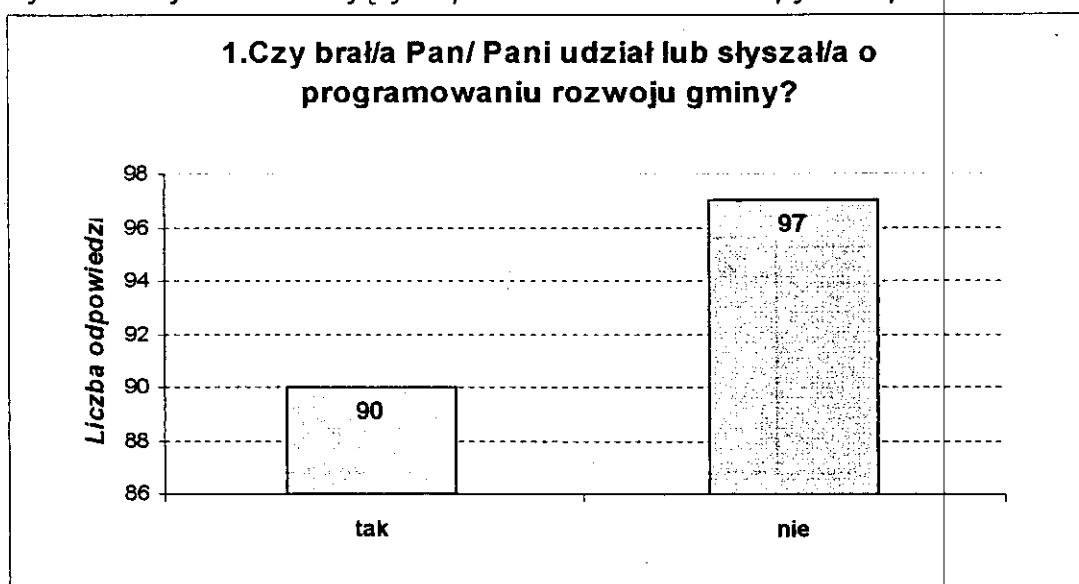
1.2.1.2. Analiza udzielonych odpowiedzi

PYTANIE 1.

Czy brał/a Pan/ Pani udział lub słyszał/a o programowaniu rozwoju gminy?

Lp.	Odpowiedź	Liczba	%
a	tak	90	48,13
b	nie	97	51,87
Razem		187	100,00

Wykres 8 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie pierwsze.

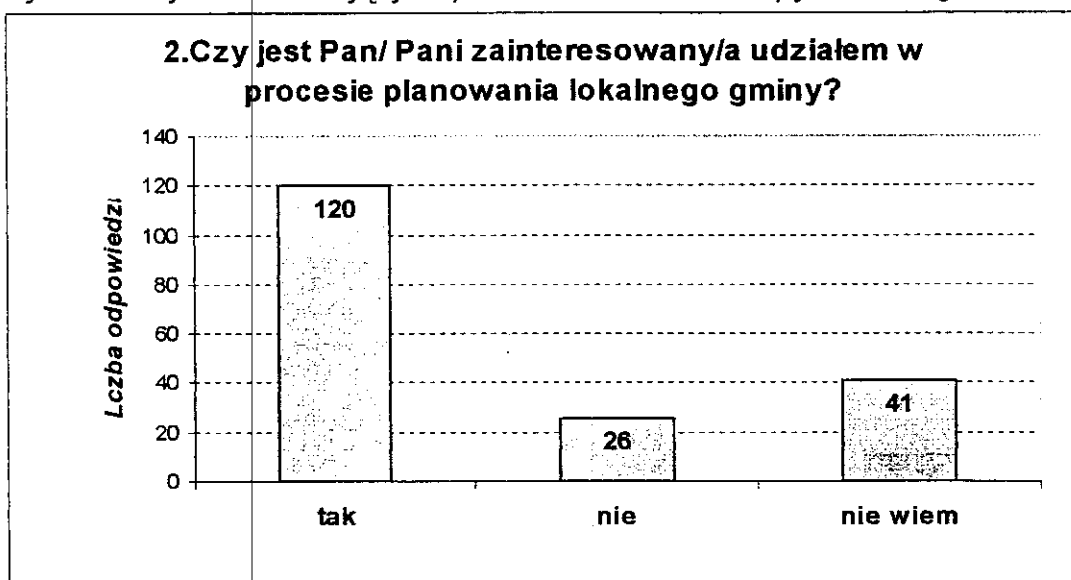

Co drugi ankietowany brał udział lub słyszał o programowaniu rozwoju lokalnego gminy. Dziedzina planowania z udziałem lokalnych mieszkańców faktycznie dopiero się rozwija. Wynik udzielonych odpowiedzi świadczy o nie wystarczającym stanie wiedzy społeczności lokalnej na ten temat. Należałoby zadbać o szerszy przepływ informacji do społeczeństwa, w szczególności na ten temat możliwości aktywnego uczestnictwa mieszkańców w planowaniu i realizowaniu potrzeb mieszkańców.

PYTANIE 2.**Czy jest Pan/ Pani zainteresowany/a udziałem w procesie planowania lokalnego gminy?**

Lp.	Odpowiedź	Liczba	%
a	tak	120	64,17
b	nie	26	13,90
c	nie wiem	41	21,93
Razem		187	100,00

Wykres 9 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie drugie.

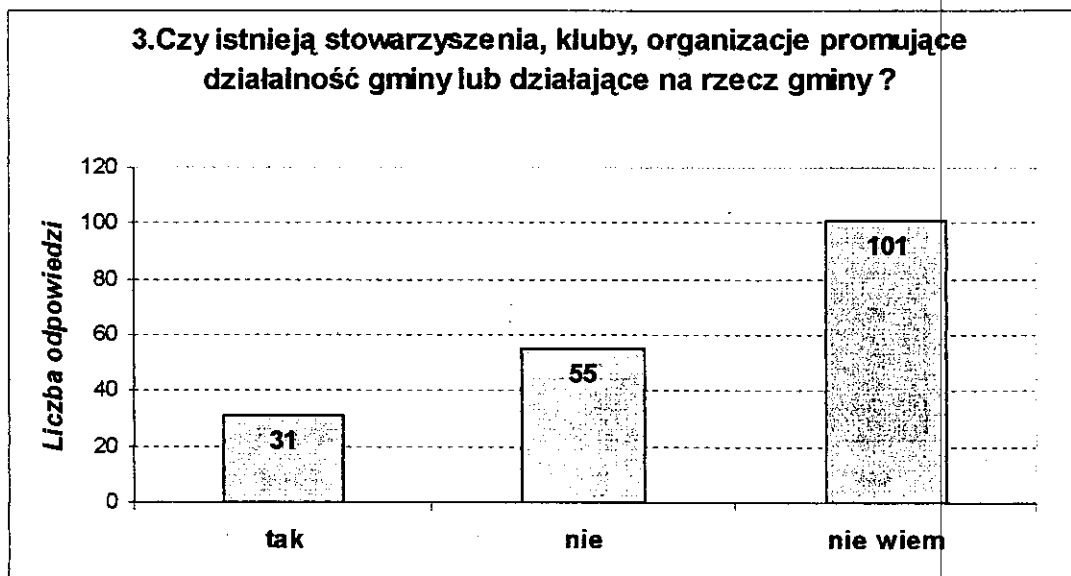
Mimo że niewiele osób brało udział w tego typu badaniach, aż 120 osób (64,17%) wykazuje zainteresowanie udziałem w procesie planowania lokalnego. Tylko 13,9% wszystkich badanych nie chce brać udziału w planowaniu. Wyniki świadczą o aktywności badanej społeczności, która chce aktywnie uczestniczyć w procesie planowania.

PYTANIE 3.

Czy istnieją stowarzyszenia, kluby, organizacje promujące działalność gminy lub działające na rzecz gminy?

Lp.	Odpowiedź	Liczba	%
a	tak	31	16,58
b	nie	55	29,41
c	nie wiem	101	54,01
Razem		187	100,00

Wykres 10 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie trzecie.

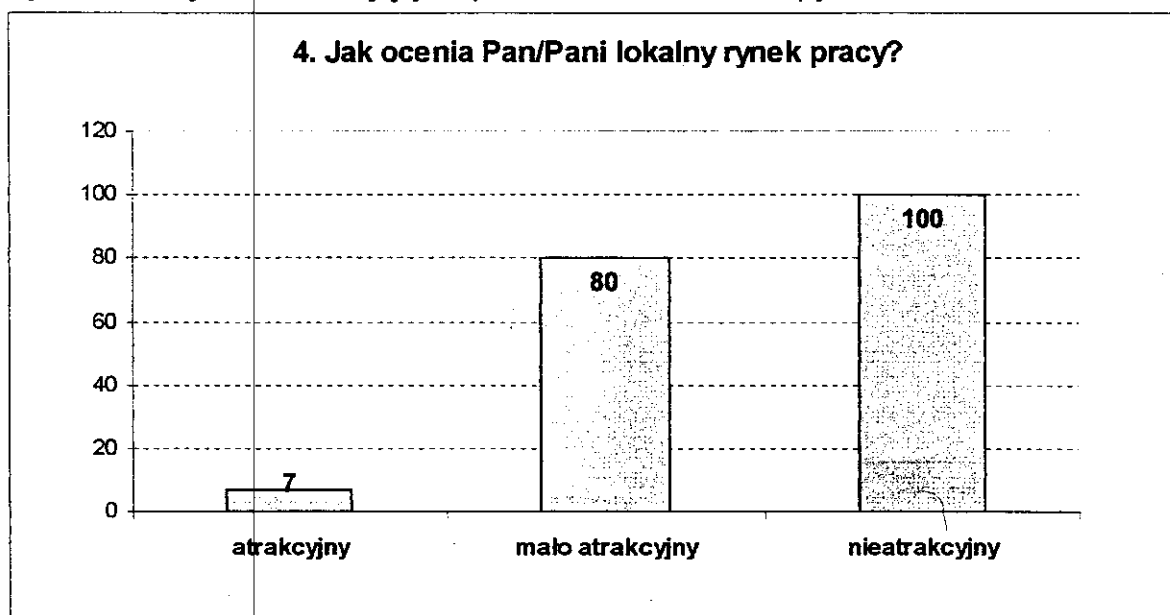
Na 187 badanych tylko 31 udzieliło odpowiedzi twierdzącej, a ponad połowa (54,01%) nie wie o istnieniu organizacji promujących działalność gminy lub działających na rzecz gminy. Pozostali udzielili odpowiedzi negatywnej.

PYTANIE 4.

Jak ocenia Pan/ Pani lokalny rynek pracy?

Lp.	Odpowiedź	Liczba	%
a	atrakcyjny	7	3,74
b	mało atrakcyjny	80	42,78
c	nieatrakcyjny	100	53,48
Razem		187	100,00

Wykres 11 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie czwarte.

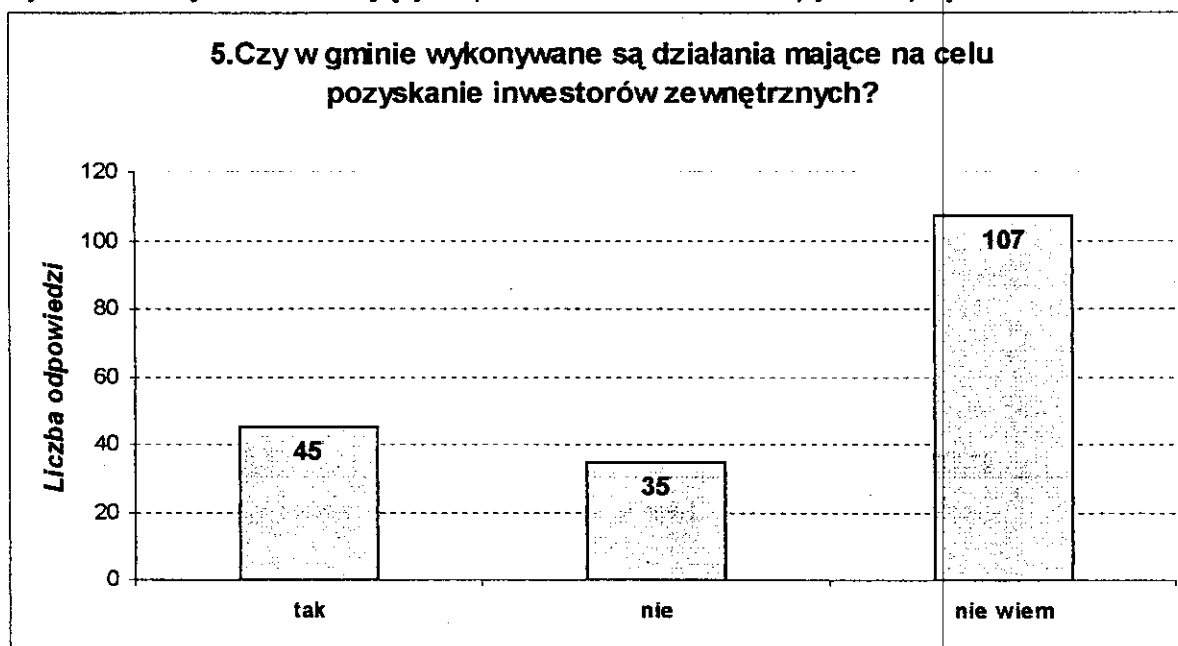
Spośród ankietowanych większość 53,48% uważa, że lokalny rynek pracy jest nieatrakcyjny i aż 42,78% że jest mało atrakcyjny. Tylko 7 osób udzieliło odpowiedzi pozytywnej. Ma na to wpływ rolniczy charakter gminy i słabo rozwinięta działalność produkcyjna.

PYTANIE 5.

Czy w gminie wykonywane są działania mające na celu pozyskanie inwestorów zewnętrznych?

Lp.	Odpowiedź	Liczba	%
a	tak	45	24,06
b	nie	35	18,72
c	nie wiem	107	57,22
	Razem	187	100,00

Wykres 12 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie piąte.

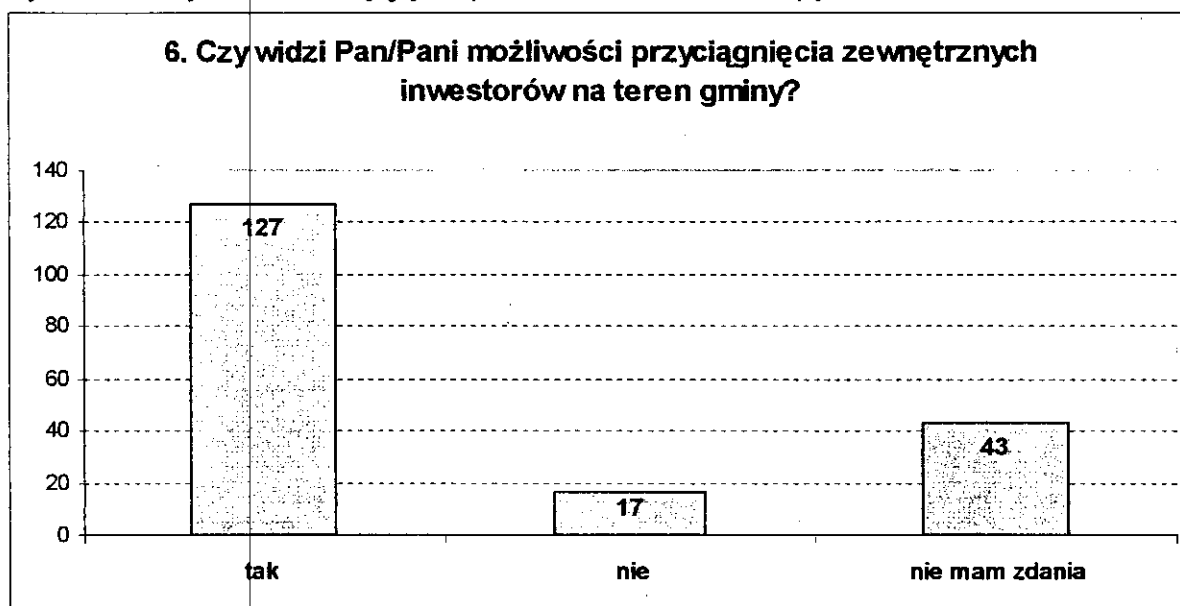
Większość badanych - 57% nie wie czy na terenie gminy są wykonywane działania mające na celu pozyskanie inwestorów zewnętrznych. Około 19% uważa, że takie zabiegi nie są wykonywane. Tylko jedna czwarta odpowiedziała twierdząco na zadane pytanie.

PYTANIE 6.

Czy widzi Pan/Pani możliwości przyciągnięcia zewnętrznych inwestorów na teren gminy?

Lp.	Odpowiedź	Liczba	%
a	tak	127	67,91
b	nie	17	9,09
c	nie mam zdania	43	22,99
Razem		187	100,00

Wykres 13 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie szóste.

Przeważająca część ankietowanych (ok. 68%) widzi możliwości przyciągnięcia zewnętrznych inwestorów na teren gminy. Tylko 17 osób uważa to za niemożliwe, a 23% nie ma zdania w tej kwestii.

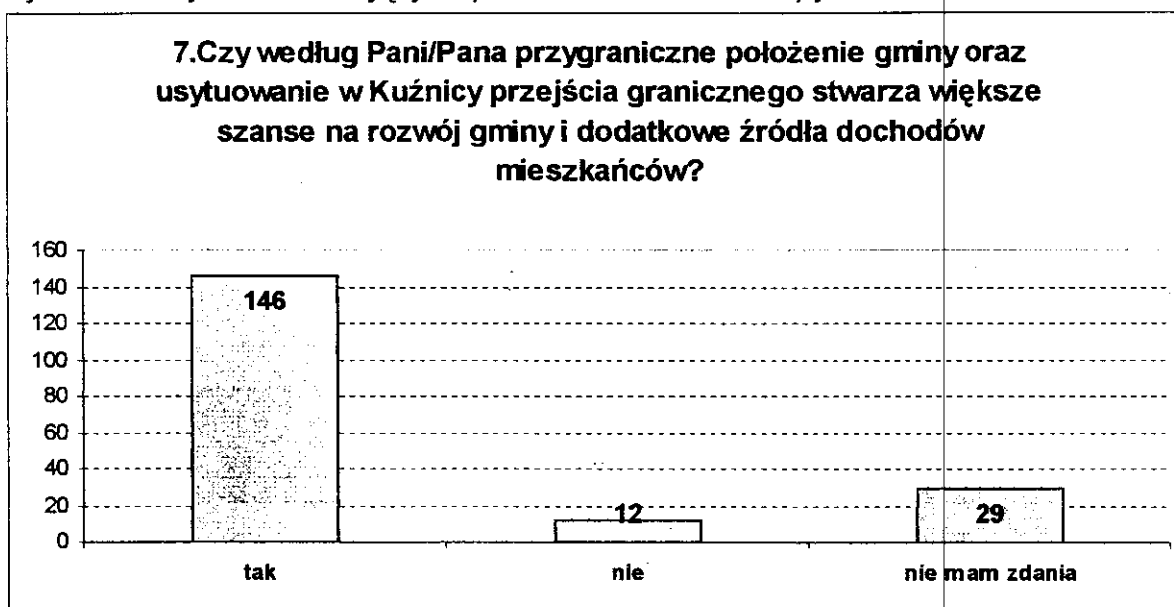
Biorąc pod uwagę udzielane odpowiedzi na pytanie 5 i 6 można powiedzieć, że lokalni mieszkańcy widzą możliwość przyciągnięcia zewnętrznych inwestorów na teren gminy, a o działaniach w tym kierunku osób zarządzających gminą nie mają dostatecznej wiedzy.

PYTANIE 7.

Czy według Pani/Pana przygraniczne położenie gminy oraz usytuowanie w Kuźnicy przejścia granicznego stwarza większe szanse na rozwój gminy i dodatkowe źródła dochodów mieszkańców?

Lp.	Odpowiedź	Liczba	%
a	tak	146	78,07
b	nie	12	6,42
c	nie mam zdania	29	15,51
Razem		187	100,00

Wykres 14 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie siódme.

Aż 78% uważa, że przygraniczne położenie gminy oraz usytuowanie w Kuźnicy przejścia granicznego stwarza większe szanse na rozwój gminy i dodatkowe źródła dochodów mieszkańców. Tylko 6% ankietowanych udzieliła negatywnej odpowiedzi, a 29 osób nie miało zdania w tej kwestii.

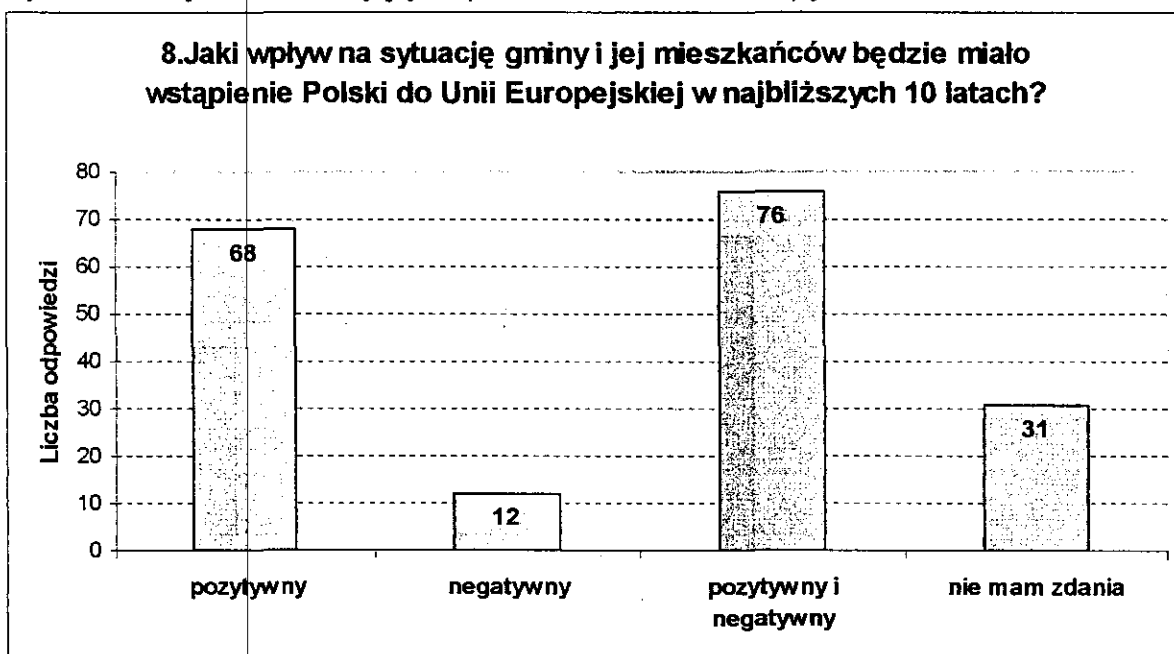

PYTANIE 8.

Jaki wpływ na sytuację gminy i jej mieszkańców będzie miało wstąpienie Polski do Unii Europejskiej w najbliższych 10 latach?

Lp.	Odpowiedź	Liczba	%
a	pozytywny	68	36,36
b	negatywny	12	6,42
c	pozytywny i negatywny	76	40,64
d	nie mam zdania	31	16,58
Razem		187	100,00

Wykres 15 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie ósme.

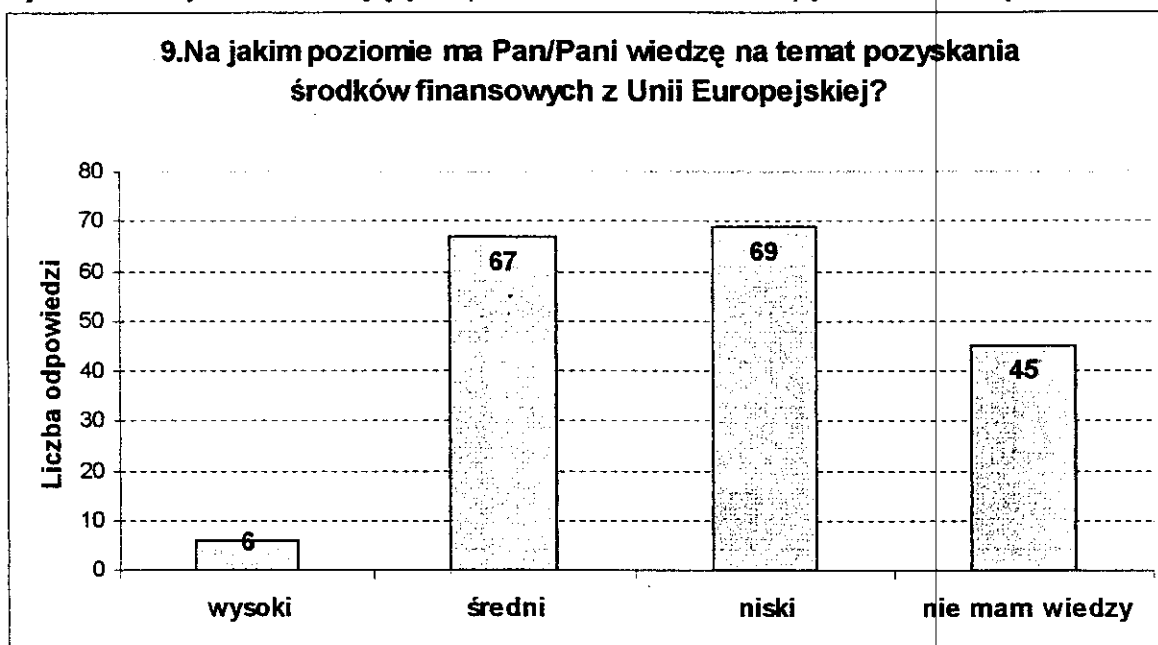
Opinie na temat wpływu Unii Europejskiej na sytuację gminy i jej mieszkańców są podzielone. 36,36% twierdzi że połączenie ze strukturami Unii Europejskiej będzie miało pozytywny wpływ, a 40,64% uważa, że zaistnieją zarówno skutki pozytywne jak i negatywne. Tylko 12 osób udzieliło negatywnej odpowiedzi, a 16,58% nie ma zdania.

PYTANIE 9.

Na jakim poziomie ma Pan/Pani wiedzę na temat pozyskania środków finansowych z Unii Europejskiej?

Lp.	Odpowiedź	Liczba	%
a	wysoki	6	3,21
b	średni	67	35,83
c	niski	69	36,90
d	nie mam wiedzy	45	24,06
Razem		187	100,00

Wykres 16 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie dziewiąte.

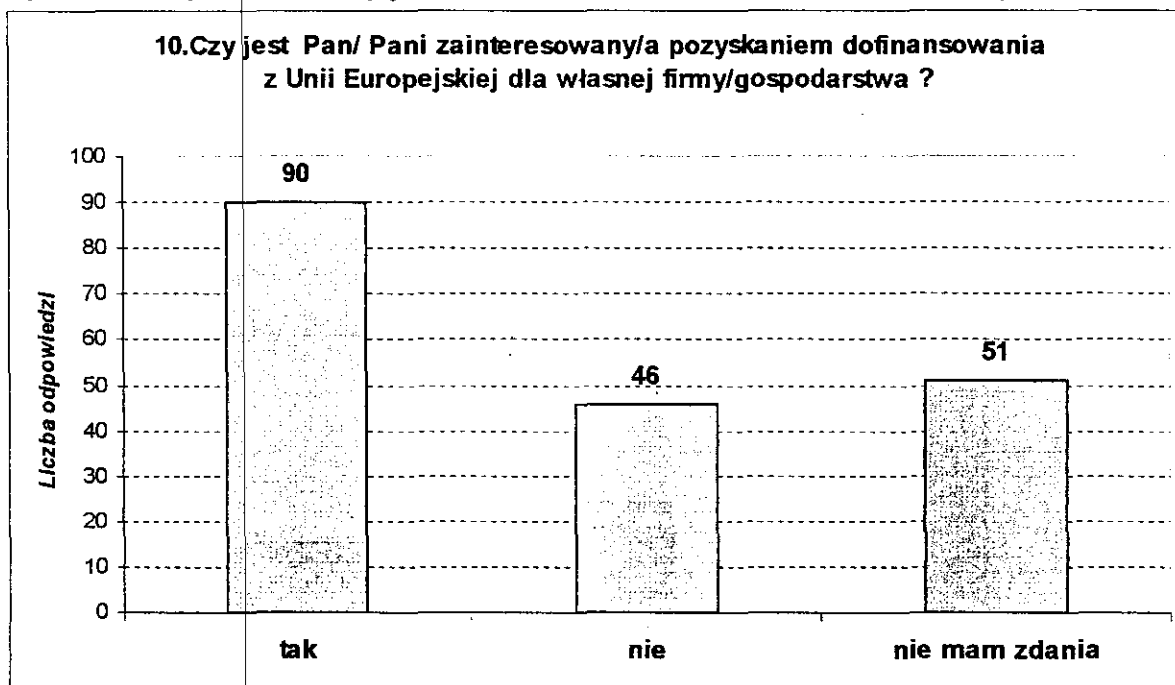
Odpowiedzi wskazują na niski (ok. 37%) bądź brak (24%) wiedzy na temat pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej. Jedynie 6 osób zadeklarowało wysoki poziom wiadomości na ten temat, a ok. 36% oceniło ją na poziomie średnim.

PYTANIE 10.

Czy jest Pan/ Pani zainteresowany/a pozyskaniem dofinansowania z Unii Europejskiej dla własnej firmy/gospodarstwa?

Lp.	Odpowiedź	Liczba	%
a	tak	90	48,13
b	nie	46	24,60
c	nie mam zdania	51	27,27
Razem		187	100,00

Wykres 17 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie dziesiąte.

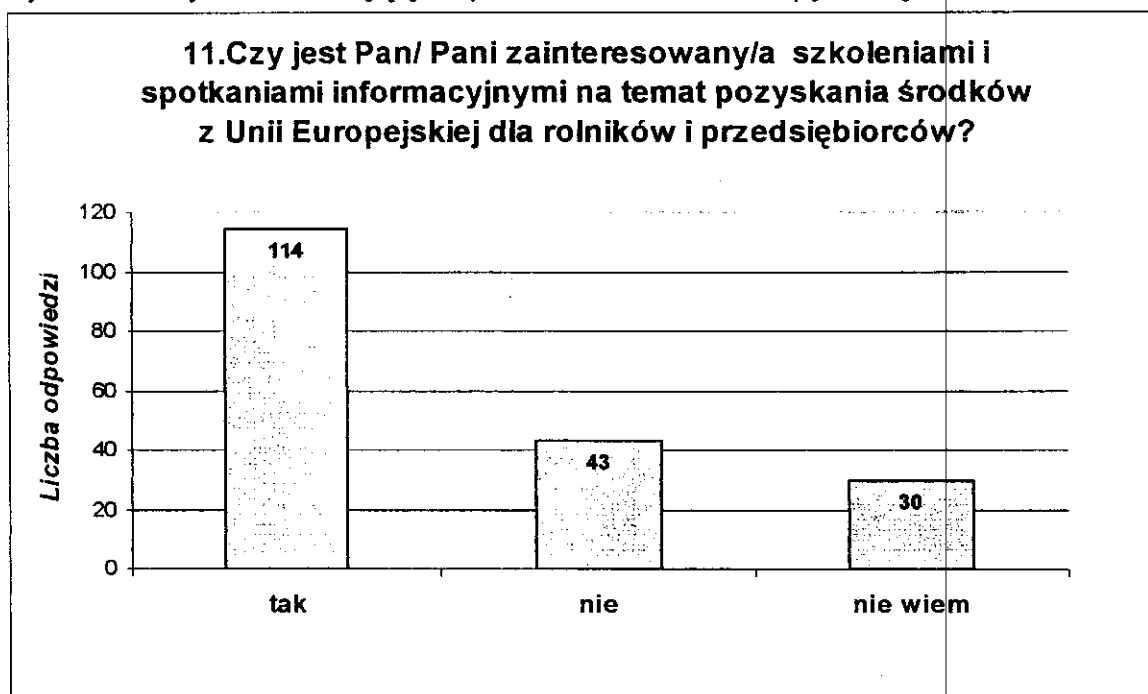
Stosunkowo duża grupa zadeklarowała zainteresowanie pozyskaniem dofinansowania z Unii Europejskiej dla własnej firmy bądź gospodarstwa, 46 osób (24,6% badanych) nie wyraża zainteresowania, 51 osób (27,27% badanych) nie ma zdania.

PYTANIE 11.

Czy jest Pan/ Pani zainteresowany/a szkoleniami i spotkaniami informacyjnymi na temat pozyskania środków z Unii Europejskiej dla rolników i przedsiębiorców?

Lp.	Odpowiedź	Liczba	%
a	tak	114	60,96
b	nie	43	22,99
c	nie wiem	30	16,04
	Razem	187	100,00

Wykres 18 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie jedenaste.

Zdecydowana większość, bo 61%, jest zainteresowana szkoleniami i spotkaniami informacyjnymi w zakresie pozyskiwania środków z Unii Europejskiej. Około jednej czwartej badanej społeczności odpowiedziała negatywnie a 30 osób nie jest zdecydowanych.

Uzyskane odpowiedzi na pytanie 10 i 11 wskazują na duże zainteresowanie lokalnej społeczności pozyskaniem środków z Unii Europejskiej jak również informacjami i szkoleniami na ten temat.

PYTANIE 12.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze kierunki rozwoju gminy. Pogrupowano je w cztery zagadnienia tematyczne (A, B, C, D.). Które z poszczególnych działań w każdej z grup uważa Pan/ Pani za najistotniejsze dla rozwoju lokalnej społeczności?

Analiza odpowiedzi udzielonych na to pytanie polega na wykonaniu rangowania, czyli na zsumowaniu ilości punktów przydzielonych w każdej ankiecie każdemu priorytetowi. W tabelach podano ilość punktów maksymalną – czyli najwyższą możliwą do osiągnięcia oraz rzeczywistą ilość nadaną przez respondentów. W każdej z tabel ustalono pozycję, która została ustalona na zasadzie od najwyższej do najniższej osiągniętej sumy punktów poszczególnych priorytetów.

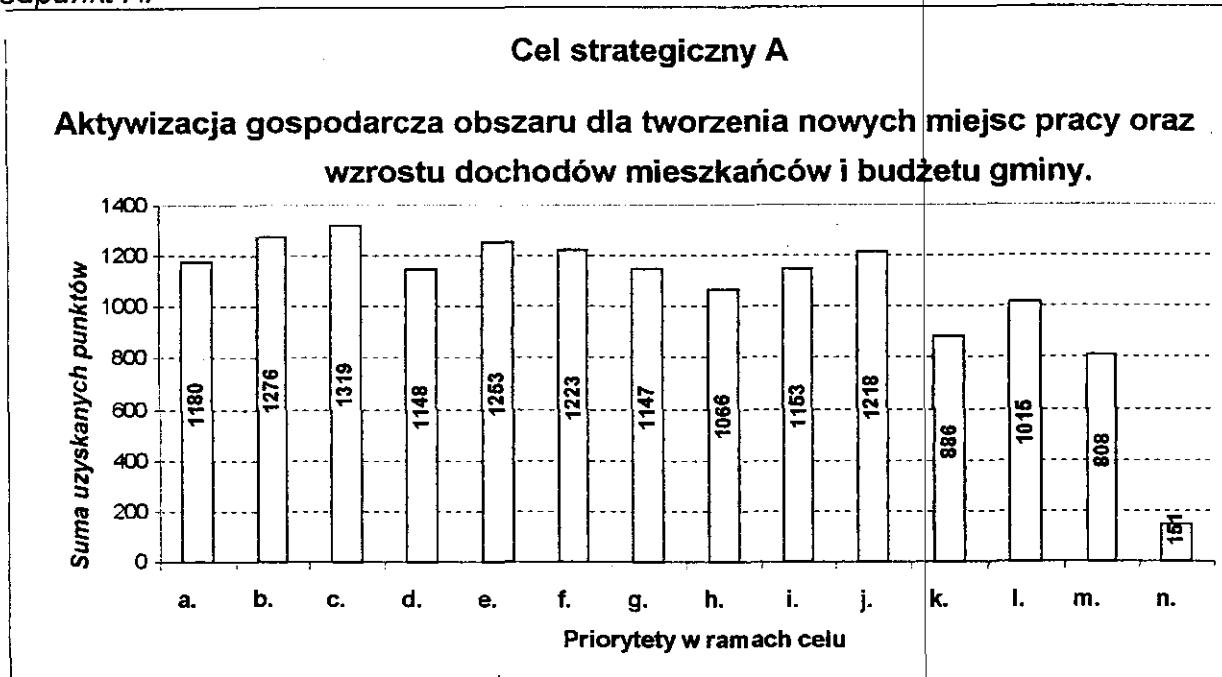
A. Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.

Lp.	Odpowiedź	Liczba punktów	Max liczba punktów	%	Pozycja
a.	Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą	1180	1870	7,95	6
b.	Aktywne pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych	1276	1870	8,60	2
c.	Zwiększenie atrakcyjności gruntów poprzez polepszenie stanu infrastruktury technicznej oraz usług komunalnych (wodociągi, kanalizacje, drogi itp.>)	1319	1870	8,89	1
d.	Zagospodarowanie obiektów nieużytkowanych na terenie Gminy	1148	1870	7,73	8
e.	Uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego	1253	1870	8,44	3
f.	Rozwój sieci instytucji obsługi rolnictwa	1223	1870	8,24	4
g.	Tworzenie rolniczych grup producenckich i promocja produktów lokalnych	1147	1870	7,73	9
h.	Rozwój agroturystyki	1066	1870	7,18	10
i.	Rozwój produkcji mleczarskiej	1153	1870	7,77	7
j.	Rozwój produkcji ekologicznej	1218	1870	8,21	5
k.	Zrównoważona gospodarka leśna	886	1870	5,97	12
l.	Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolniczej	1015	1870	6,84	11
m.	Racjonalna eksploatacja złóż surowców mineralnych	808	1870	5,44	13
n.	Inne – jakie?	151	1870	1,02	14
	Razem	14843	26180		

Z badania wynika, że najwyższą rangę nadano następującym odpowiedziom:

1. Zwiększenie atrakcyjności gruntów poprzez polepszenie stanu infrastruktury technicznej oraz usług komunalnych (wodociągi, kanalizacje, drogi itp.>).
2. Aktywne pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych
3. Uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego
4. Rozwój sieci instytucji obsługi rolnictwa
5. Rozwój produkcji ekologicznej

Wykres 19 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie dwunaste, podpunkt A.

B. Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców

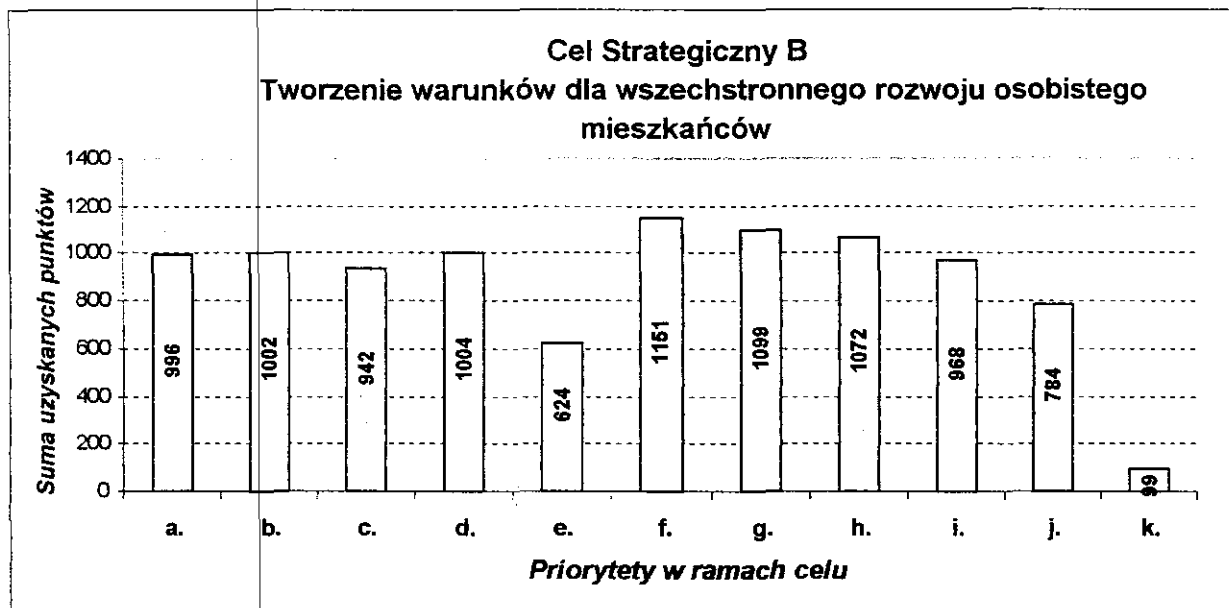
Lp.	Odpowiedź	Liczba punktów	Max liczba punktów	%	Pozycja
a.	Wyznaczenie i urządzenie szlaków turystycznych pieszych i rowerowych oraz pól biwakowych	996	1870	10,22	6
b.	Poszerzenie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych	1002	1870	10,29	5
c.	Rozwój bazy noclegowej i żywniowo-gastronomicznej	942	1870	9,67	8
d.	Budowa sal gimnastycznych, boisk i innych obiektów na terenie Gminy	1004	1870	10,31	4
e.	Budowa kina, domu kultury, amfiteatru	624	1870	6,41	10
f.	Rozwój współpracy międzygminnej (międzynarodowej) prowadzonej przez władze gminy	1151	1870	11,82	1
g.	Rozwój form kształcenia mieszkańców	1099	1870	11,28	2
h.	Wsparcie samoorganizowania się młodzieży	1072	1870	11,01	3
i.	Kształtowanie i ochrona lokalnego układu przyrodniczego i krajobrazowego	968	1870	9,94	7
j.	Rozwój obszarów prawnie chronionych (parki krajobrazowe, rezerваты, pomniki przyrody)	784	1870	8,05	9
k.	Inne – jakie?	99	1870	1,02	11
	Razem	9741	20570		

Najwyższe rangi w tym celu strategicznym B badana populacja nadała priorytetem:

1. Rozwój współpracy międzygminnej (międzynarodowej) prowadzonej przez władze gminy
2. Rozwój form kształcenia mieszkańców

3. Wsparcie samoorganizowania się młodzieży
4. Budowa sal gimnastycznych, boisk i innych obiektów na terenie Gminy
5. Poszerzenie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych

Wykres 20 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie dwunaste, podpunkt B.

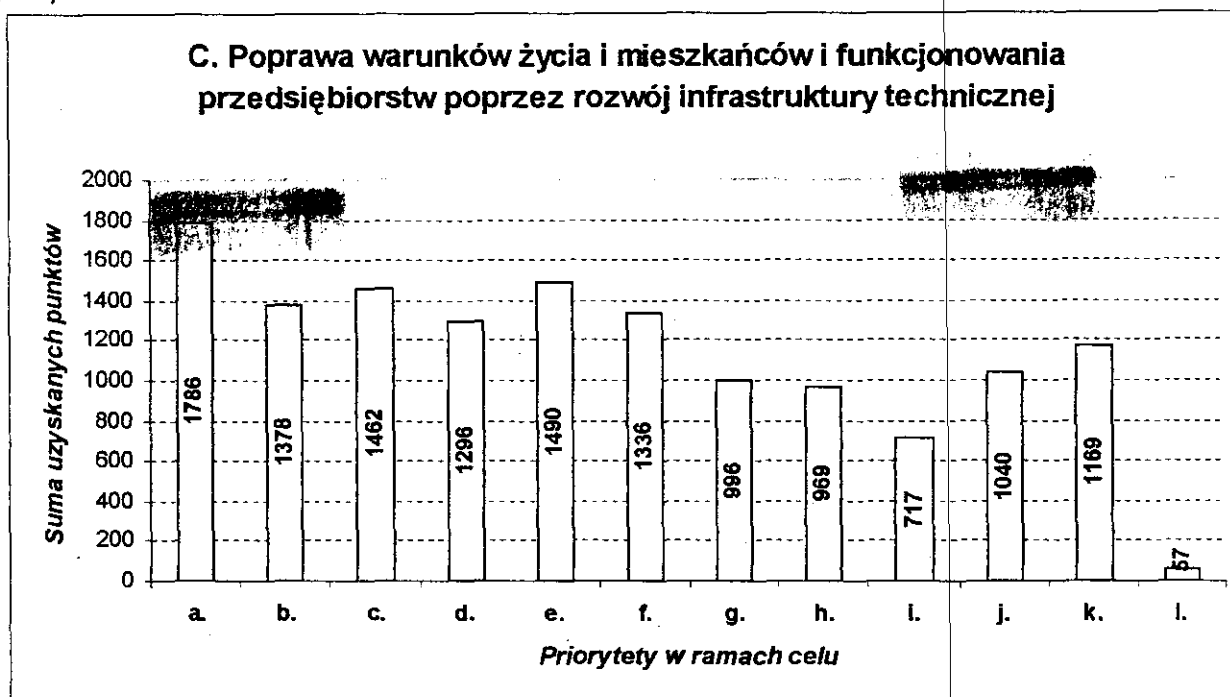
C. Poprawa warunków życia i mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej

Lp.	Odpowiedź	Liczba punktów	Max liczba punktów	%	Pozycja
a.	Modernizacja dróg gminnych	1786	1870	13,04	1
b.	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w zabudowie zwartej	1378	1870	10,06	4
c.	Budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków we wsiach	1462	1870	10,67	3
d.	Budowa stacji uzdatniania wody w Kuźnicy	1296	1870	9,46	6
e.	Budowa wodociągów na terenach wiejskich	1490	1870	10,88	2
f.	Gminny system gospodarki odpadami	1336	1870	9,75	5
g.	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego na terenie Gminy	996	1870	7,27	9
h.	Gazyfikacja Gminy	969	1870	7,08	10
i.	Rozbudowa budownictwa komunalnego	717	1870	5,24	11
j.	Likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych	1040	1870	7,59	8
k.	Rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej, w tym dostępu mieszkańców do Internetu	1169	1870	8,54	7
l.	Inne – jakie?	57	1870	0,42	12
	Razem	13696	22440		

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że najwyżej punktowane były następujące działania:

1. Modernizacja dróg gminnych
2. Budowa wodociągów na terenach wiejskich
3. Budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków we wsiach
4. Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w zabudowie zwartej
5. Gminny system gospodarki odpadami

Wykres 21 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie dwunaste, podpunkt C.

D. Poprawa zarządzania Gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych

Lp.	Odpowiedź	Liczba punktów	Max liczba punktów	%	Pozycja
a.	Pozyskanie funduszy pomocowych	1544	1870	12,79	1
b.	Przygotowanie Wieloletniego Programu Inwestycyjnego	1292	1870	10,70	4
c.	Przygotowanie budżetu zadaniowego Gminy	1336	1870	11,07	3
d.	Wdrożenie metod zarządzania jakością	1018	1870	8,43	8
e.	Racjonalizacja siatki szkół i przedszkoli	935	1870	7,75	10
f.	Rozbudowa systemu wodociągowego	1373	1870	11,37	2
g.	Podniesienie estetyki Gminy	1270	1870	10,52	5
h.	Opieka, konserwacja i utrzymanie pomników przyrody i zabytków	980	1870	8,12	9
i.	Wzmocnienie sił porządkowych oraz straży pożarnej	1134	1870	9,39	7
j.	Polityka promocyjna Gminy	1189	1870	9,85	6
k.	Inne – jakie?	0	1870	0,00	11

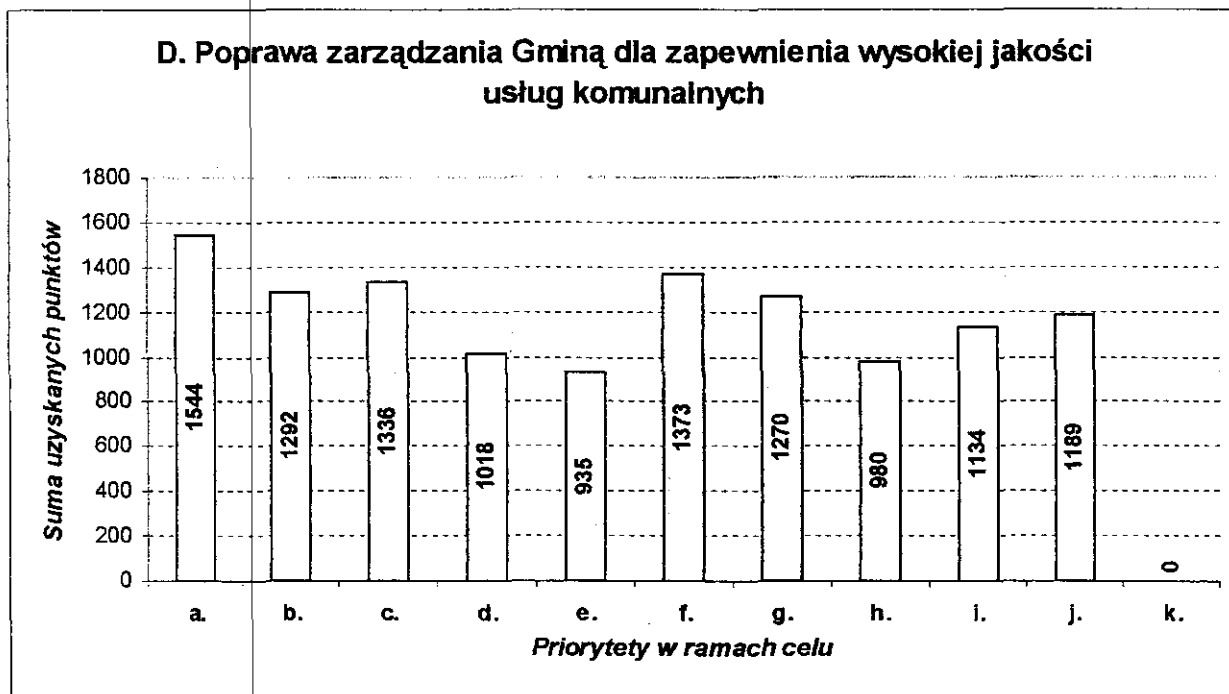

Razem	12071	20570
-------	-------	-------

Z przeprowadzonego badania wynika, że najwyższą rangę nadano:

1. Pozyskanie funduszy pomocowych
2. Rozbudowa systemu wodociągowego
3. Przygotowanie budżetu zadaniowego Gminy
4. Przygotowanie Wieloletniego Programu Inwestycyjnego
5. Podniesienie estetyki Gminy

Wykres 22 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie dwunaste, podpunkt D.

PYTANIE 13.

Które z poniżej wymienionych zadań inwestycyjnych wydają się Pani/Panu najistotniejsze?

Lp.	Odpowiedź	Liczba punktów	Max liczba punktów	%	Pozycja
a.	Budowa kanalizacji	1369	1870	16,01	3
b.	Budowa wodociągów	1506	1870	17,62	2
c.	Budowa oczyszczalni ścieków	1214	1870	14,20	4
d.	Poprawa stanu dróg	1654	1870	19,35	1
e.	Budowa/modernizacja szkoły	996	1870	11,65	5
f.	Budowa/modernizacja sali gimnastycznej	896	1870	10,48	6
g.	Budowa/modernizacja ośrodka pomocy społecznej	647	1870	7,57	7
h.	Inne – jakie?	267	1870	3,12	8
	Razem	8549	14960		

Wykres 23 Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie trzynaste.

To pytanie tak samo jak poprzednie dotyczące celów strategicznych polegało na nadaniu rang odpowiedziom z tym wyjątkiem, że odpowiedzi dotyczyły przyszłych zadań inwestycyjnych.

Odpowiedzi wskazują na najpilniejsze zadania do wykonania w kolejności:

- Poprawa stanu dróg (nr.1)
- Budowa wodociągów (nr.2)
- Budowa kanalizacji (nr.3)
- Budowa oczyszczalni ścieków (nr.4)
- Budowa/modernizacja szkoły (nr.5)
- Budowa/modernizacja sali gimnastycznej (nr.6)
- Budowa/modernizacja ośrodka pomocy społecznej (nr.7).

W niektórych ankietach zaznaczono dodatkowo inne działania do zrealizowania. Są to:

- Dokończenie budowy boiska przy Zespole Szkół w Kuźnicy (32 osoby udzieliły takiej odpowiedzi),
- Stworzenie gminnego programu walki z bezrobociem.
- Poprawa estetyki Gminy.
- Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków.
- Budowa właściwej obwodnicy Kuźnicy.
- Przekwalifikowanie działek rolniczych na budowlane.
- Budowa elektrowni wodnej na zbiorniku retencyjnym, zakończenie budowy zbiornika oraz stworzenie zaplecza gospodarczego dla turystów i mieszkańców.
- Tworzenie rolniczych grup producenckich oraz promocja lokalnych produktów.
- Stworzenie bazy turystycznej przy udziale Gminy.
- Budowa urządzeń do uprawiania narciarstwa i saneczkarstwa.
- Stworzenie warunków pomocy dla ludzi i rodzin najuboższych.
- Remont dworca PKP oraz obszarów sąsiednich.
- Budowa kortów i placów zabaw przysiedlowych.

V. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY KUŹNICA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH WYŻSZEGO RZĘDU

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem programowym, który integruje potrzeby społeczności lokalnej w zakresie ładu kulturowo – ekologicznego, społecznego, gospodarczo – infrastrukturalnego. W swoich ustaleniach bazuje na dokumentach i programach planistycznych będących podstawą polityki regionalnej zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim jak i powiatowym. Zgodność Planu Rozwoju Lokalnego ze strategicznymi dokumentami planistycznymi jest warunkiem koniecznym jego skutecznej realizacji.

Niniejszy dokument jest spójny z postulatami innych dokumentów gminnych, takich jak „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” oraz „Strategia Rozwoju Gminy Kuźnica”. Projekty przewidziane do realizacji w Planie Rozwoju Lokalnego mają służyć realizacji celów strategicznych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Kuźnica.

Rozwój Gminy Kuźnica wynika z postanowień i wytycznych zawartych w następujących dokumentach:

- „Deklaracja Milenijna Narodów Zjednoczonych” – przyjęta w trakcie Szczytu Milenijnego w Nowym Jorku w dniach 6-8 września 2000 roku,
- „POLSKA 2025. Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju” – dokument strategiczny Rządu RP,
- „Druga Polityka Ekologiczna Państwa” – dokument strategiczny Rządu RP,
- „Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006”
- „Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010”
- „Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski”
- „Strategia Powiatu Sokólskiego”
- „Strategia Rozwoju Gminy Kuźnica”
- „Statut Stowarzyszenia Gmin „Trakt Batorego””
- „Statut Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego”

1. „Deklaracja Milenijna Narodów Zjednoczonych” – przyjęta w trakcie Szczytu Milenijnego w Nowym Jorku w dniach 6-8 września 2000 roku

W dokumencie tym zawarto cele pożądanego kierunku działania państw na najbliższe dziesięć - piętnaście lat.

Cele ogólne	Cele szczegółowe
1. Ograniczenie ubóstwa	Zmniejszenie o połowę liczby ludności żyjącej w ubóstwie do roku 2015
2. Zwiększenie liczby osób z wyższym wykształceniem	Pięciokrotne zwiększenie liczby studentów uczelni wyższych w relacji do liczby osób w wieku akademickim w 2010 r.

3. Promocja równości płci i zwiększenie szans kobiet	Zmniejszenie nierówności szans kobiet na rynku pracy do roku 2015
4. Poprawa zdrowia ludności i zmniejszenie śmiertelności dzieci	Zmniejszenie umieralności wśród dzieci o 75% do roku 2010 Zmniejszenie liczby zgonów przedwczesnych wśród dorosłych o 25% do roku 2010
5. Poprawa zdrowia rodzających	Zmniejszenie natężenia urodzeń wśród nastolatków o 75% do 2015 r. Zmniejszenie śmiertelności z przyczyn położniczych o 75% do 2015 r.
6. Budowa stabilnego i sprawnie funkcjonującego systemu demokratycznego popieranego przez większość społeczeństwa	Osiągnięcie znaczących wyników w walce z korupcją Wzrost społecznego zaufania do instytucji demokratycznych Zwiększenie uczestnictwa społeczeństwa obywatelskiego w realizacji ważnych społecznie dóbr i potrzeb
7. Dostępność podstawowych udogodnień w gospodarstwach domowych	Zmniejszenie udziału mieszkań pozbawionych wodociągu w ogólnej liczbie mieszkań w miastach o 3% do 2015 r. Zmniejszenie udziału mieszkań na wsi pozbawionych wodociągu w liczbie mieszkań na wsi o 24% do 2015 r.
8. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju	Realizacja krajowej strategii trwałego i zrównoważonego rozwoju do 2005 r.

Źródło: Deklaracja Milenijna Narodów Zjednoczonych – przyjęta w trakcie Szczytu Milenijnego w Nowym Jorku w dniach 6-8 września 2000 roku.

2. „POLSKA 2025. Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju” – dokument strategiczny Rządu RP

Jest to ogólny dokument wytyczający główne cele rozwojowe Polski. Przyjęto w nim, że nadrzędnym celem rozwoju będzie zapewnienie wzrostu dobrobytu polskich rodzin, umocnienie ich samodzielności materialnej oraz poczucia bezpieczeństwa.

Cele główne długookresowego rozwoju Polski to:

- dążenie do zmniejszenia dystansu w rozwoju w odniesieniu do krajów wysoko rozwiniętych, zarówno pod względem materialnym, jaki pod względem jakości życia,
- osiągnięcie poziomu jakości życia porównywalnego ze średnim poziomem w krajach Unii Europejskiej,
- tworzenie społeczeństwa wiedzy i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

W bieżącej polityce dochodzenie do społeczeństwa wiedzy oznaczać będzie przyspieszenie tempa wzrostu gospodarczego, konkurencyjności i innowacyjności polskiej gospodarki, stały wzrost poziomu kwalifikacji i szybkie dostosowanie ich do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku. Zasadniczym

zasobem gospodarczym, skumulowanym w społecznym potencjale intelektualnym i w bazach danych, staje się zasób wiedzy, czyli informacja i umiejętność jej wykorzystania. Stąd konieczne jest nowe spojrzenie na rolę edukacji społeczeństwa. Szczególną wartością będzie umiejętność uczenia się, zdolność do stałej aktualizacji i poszerzania wiedzy. Dużego znaczenia nabiera umiejętność korzystania z rosnącego zasobu informacji oraz zmieniających się technicznych środków gromadzenia, przetwarzania i przesyłania informacji.

Edukacja musi dać nie tylko niezbędną w nowych warunkach wiedzę i umiejętności, ale także zdolność do twórczego myślenia i rozwoju. Należy zapewnić, aby rozwarstwienie dochodowe nie zwiększyło się w stosunku do obecnego poziomu. Długotrwały i wysoki wzrost gospodarczy musi doprowadzić do znacznego ograniczenia bezrobocia i złagodzenia jego skutków.²⁰

3. „Druga Polityka Ekologiczna Państwa” – dokument strategiczny Rządu RP

W dokumencie tym przyjęto zadania w sferze ekologicznej konieczne do realizacji w latach 2001 - 2010. Ukierunkowują one w znacznym stopniu również działania w sferze gospodarczej i społecznej. Są to:

- dalsza poprawa jakości powietrza, przede wszystkim przez zmniejszenie emisji pyłów i gazów do atmosfery;
- poprawa jakości wód powierzchniowych;
- wymuszanie proekologicznej modernizacji technik i technologii wytwarzania, zmniejszenie uciążliwości odpadów poprzez realizację programów zmniejszania ilości wytwarzanych odpadów przemysłowych i komunalnych, wprowadzenie nowoczesnych technologii ich utylizacji oraz unieszkodliwiania odpadów toksycznych;
- realizacja programu zalesiania obszarów wododziałowych i terenów nieprzydatnych dla rolnictwa;
- utrwalanie proekologicznych wartości kulturowych i ekologicznych, prowadzenie edukacji ekologicznej społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem kształtowania poczucia odpowiedzialności za stan środowiska oraz szacunku dla przyrody, a także wskazywanie możliwości czerpania wielorakich korzyści z działań na rzecz ochrony środowiska;
- wprowadzenie do gospodarki najlepszych dostępnych technik i technologii;
- rozpoczęcie realizacji programu oczyszczania ścieków ze wszystkich miejscowości o większej niż 2000 liczbie mieszkańców równoważnych;
- zmniejszenie o 50% w stosunku do 1990 roku materiałochłonności, wodochłonności i odpadowości produkcji przemysłowej oraz zdecydowane zwiększenie udziału odzyskiwanych z odpadów surowców;
- objęcie unieszkodliwianiem bądź bezpiecznym składowaniem wszystkich odpadów niebezpiecznych;
- wymuszenie proekologicznych modernizacji technik wytwarzania w gospodarce ze wsparciem udzielanym przede wszystkim czystszyi metodom produkcji zamiast tym, które wymagają kosztownych instalacji oczyszczających.

---

²⁰ POLSKA 2025. Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju” – dokument strategiczny Rządu RP,

4. Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

Narodowy Plan Rozwoju jest kompleksowym dokumentem określającym strategię społeczno-gospodarczą Polski w pierwszych latach członkostwa.

Dokument został przygotowany na podstawie wytycznych zawartych w Rozporządzeniu Rady Nr 1260 z 21 czerwca 1999 r. (1260/99/WE) wprowadzającym ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych.

Celem strategicznym Narodowego Planu Rozwoju jest rozwijanie konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, zrównoważonego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym.

Realizacja celu strategicznego odbywać się będzie poprzez osiągnięcie celów częściowych, zdefiniowanych w odpowiedzi na wyzwania konkurencji globalnej, przed jakimi stoi Polska wraz z innymi krajami UE oraz z wniosków wynikających z analizy słabych i mocnych stron polskiej gospodarki, a także szans i zagrożeń przed nią stojących w pierwszych latach członkostwa w UE.

W świetle tych założeń przyjęto pięć podstawowych celów częściowych NPR na lata 2004-2006:

- wspomaganie osiągnięcia i utrzymania w dłuższym okresie wysokiego wzrostu PKB,
- zwiększanie poziomu zatrudnienia i wykształcenia,
- włączenie Polski w europejskie sieci infrastruktury transportowej i informacyjnej,
- intensyfikacja procesu zwiększenia w strukturze gospodarki udziału sektorów
- wysokiej wartości dodanej, rozwój technologii społeczeństwa informacyjnego,
- wspomaganie udziału w procesach rozwojowych i modernizacyjnych wszystkich regionów i grup społecznych w Polsce.²¹

5. Strategia rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010

Według tego dokumentu misją Województwa Podlaskiego jest:

„Województwo podlaskie regionem aktywnego i zrównoważonego rozwoju z wykorzystaniem walorów środowiska naturalnego, wielokulturowej tradycji i położenia przygranicznego.”

W Strategii sformułowano pięć celów strategicznych. Cele te są sobie równe pod względem wagi i znaczenia w opracowanej Strategii. Są to:

- Cel strategiczny A- „Podniesienie konkurencyjności województwa podlaskiego poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury”
- Cel strategiczny B- „Restrukturyzacja i dywersyfikacja bazy ekonomicznej województwa podlaskiego ze szczególnym wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych”.

²¹ Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

- Cel strategiczny C- „Rozwój jakości wykorzystania zasobów ludzkich województwa poprzez przeciwdziałanie bezrobociu, marginalizacji grup społecznych i podniesienie kwalifikacji zawodowych społeczeństwa”.
- Cel strategiczny D- „Rozwój rolnictwa oraz wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i zagrożenia marginalizacją”.
- Cel strategiczny E- „Rozwój współpracy międzynarodowej i regionalnej poprzez wykorzystanie przygranicznego położenia województwa.

W ramach ogólnych celów strategicznych wyodrębniono sześć celów priorytetowych. Są to:

- *PRIORYTET 1 Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej województwa. Szczegółowe kierunki działań przedstawiają się następująco:*
  - Rozwój systemu transportowego województwa
  - Rozwój systemów energetycznych
  - Rozwój systemu telekomunikacyjnego
  - Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz usuwania i utylizacji odpadów stałych
- *PRIORYTET 2 Wzmocnienie bazy ekonomicznej województwa.*
  - Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich
  - Rozwój turystyki i lecznictwa uzdrowiskowego
  - Rozwój produkcji i usług
  - Rozwój technologii informacyjnych
- *PRIORYTET 3 Rozwój instytucji i urzędów infrastruktury społecznej o zasięgu i znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym w dziedzinie zdrowia, opieki społecznej i kultury oraz podwyższenia w ten sposób rangi i pozycji ośrodków regionalnych województwa i jego integracji wewnętrznej.*
  - Poprawa warunków zamieszkiwania ludności
  - Rozwój rodziny i wsparcie wychowania młodego pokolenia
  - Rozwój lecznictwa i opieki socjalnej
  - Rozwój kultury i ochrona dziedzictwa kulturowego
  - Rozwój sportu i rekreacji
- *PRIORYTET 4 Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią województwa z zachowaniem ważnych w skali krajowej i europejskiej walorów przyrodniczych i kulturowych, a także z ich racjonalnym wykorzystaniem dla przyspieszonego rozwoju województwa.*
  - tworzenie warunków prawnych do zachowania ciągłości przestrzennej i prawidłowego funkcjonowania podstawowych elementów środowiska przyrodniczego i kulturowego;
  - wzbogacenie systemu przyrodniczego województwa;
  - ochrona wód powierzchniowych i podziemnych;
  - ochrona powierzchni ziemi i powietrza oraz wykorzystanie surowców mineralnych;
  - ochrona ludzi i środowiska przed hałasem, wibracjami i elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym;
  - ochrona przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska.

- *PRIORYTET 5 Rozwój międzynarodowych kontaktów regionalnych i wymiany, w tym współpracy przygranicznej i transgranicznej województwa z regionami Białorusi i Litwy oraz międzynarodowa promocja regionu.*
  - Wspieranie rozwoju wymiany handlowej i kooperacji produkcyjnej z zagranicą – zwłaszcza z Litwą, Białorusią, republikami nadbałtyckimi i krajami Unii Europejskiej.
  - Rozwój funkcji targowych i kongresowych o zasięgu międzyregionalnym i międzynarodowym oraz udział województwa w targach i wystawach.
  - Promocja województwa poprzez wykreowanie specyficznego dla regionu produktu turystycznego.
  - Rozwój współpracy międzynarodowej w dziedzinie ochrony transgranicznych walorów środowiska przyrodniczego.
  - Rozszerzenie kontaktów kulturalnych o zasięgu międzynarodowym i międzyregionalnym.
  - Rozwój współpracy z Polonią.
- *PRIORYTET 6 Rozwój ogólnodostępnego systemu edukacji w tym ustawicznego kształcenia kadr, dostosowanego do potrzeb regionu.*
  - Rozwój szkolnictwa średniego, wyższego oraz kształcenia ustawicznego
  - Edukacja osób zagrożonych bezrobociem i pozostających bez pracy.²²

6. Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski

Dokument ten określa trzy podstawowe cele rozwoju:

- Stworzenie warunków do zachowania i wzmocnienia ekosystemów oraz ochrony wód i zasobów naturalnych;
- Stworzenie możliwości awansu cywilizacyjnego społeczności lokalnych;
- Aktywizacja gospodarcza zharmonizowana z wymaganiami środowiska przyrodniczego.

Główne kierunki działań służące realizacji przyjętych celów są następujące:

- przeciwstawianie się eutrofizacji jezior i zbiorników oraz zanieczyszczaniu wód powierzchniowych przez kompleksową racjonalizację gospodarki wodnej oraz prawidłowe prowadzenie gospodarki komunalnej i leśnej;
- systematyczne powiększanie i wzmocnianie systemu obszarów prawnie chronionych o zróżnicowanym statusie i rygorach ochronnych;
- stałe podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji ludności, jako podstawowego sposobu opanowania bezrobocia i patologii społecznej;
- wzmocnienie aktywności i przedsiębiorczości oraz samoorganizacji struktur społecznych;

---

²² Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010.

- oparcie rozwoju gospodarczego o nowoczesne technologie produkcji, rozwój drobnych i średnich przedsiębiorstw oraz turystyki i rolnictwa ekologicznego, tworzenie infrastruktury ekonomicznej otoczenia biznesu.²³

7. Strategia Rozwoju Powiatu Sokólskiego

Dokument Plan Rozwoju Gminy Kuźnica jest w pełni spójny ze Strategią Rozwoju Powiatu Sokólskiego.

Misją Rozwoju Powiatu Sokólskiego jest:

„Zapewnienie zrównoważonego rozwoju powiatu sokólskiego przez wspieranie przedsiębiorczości, z zachowaniem walorów przyrodniczych i kulturowych”

Cele I rzędu:

A: Powiat sokólski obszarem tworzącym konkurencyjne warunki rozwoju przedsiębiorczości, terenów wiejskich, wykorzystującym położenie przygraniczne do rozwoju szerokiej współpracy transgranicznej i zagranicznej.

- A1 Rozwój instytucji samorządu gospodarczego i zawodowego.
- A2 Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz wspieranie rozwoju nowoczesnych gałęzi przemysłu, wdrażających innowacyjne technologie.
- A3 kształtowanie pozytywnego wizerunku powiatu. Tworzenie warunków do rozwoju współpracy transgranicznej.
- A4 Rozwój produkcji i przetwórstwa oraz marketingu produktów rolnych.

B: Powiat sokólski obszarem rozwoju infrastruktury społecznej, stosownie do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz wielokulturowej edukacji i rozwoju kultury z poszanowaniem odrębności narodowych, kulturowych i religijnych.

- B5 Rozwój edukacji i innych placówek oświaty.
- B6 Przeciwdziałanie bezrobociu.
- B7 Stworzenie sprawnego systemu pomocy społecznej.
- B8 Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej.

C: Powiat sokólski obszarem rozwoju nowoczesnej infrastruktury technicznej, uwzględniającej racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz wspieranie rozwoju turystyki, kultury fizycznej i sportu.

- C9 Ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego z zachowaniem jego tożsamości.
- C10 Wspieranie rozwoju kultury fizycznej i sportu oraz bazy sportowo-rekreacyjnej.
- C11 Tworzenie warunków do rozwoju edukacji ekologicznej turystyki i rekreacji.
- C12 Rozwój infrastruktury technicznej ośrodków miejskich i wiejskich, w tym szczególnie poprawa infrastruktury transportowej.²⁴

---

²³ Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski

²⁴ Strategia Rozwoju Powiatu Sokólskiego

8. Strategia Rozwoju Gminy Kuźnica

Niniejszy dokument jest spójny z postulatami zawartymi w Strategii Rozwoju gminy Kuźnica. Projekty przewidziane w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica mają służyć realizacji celów strategicznych i cząstkowych:

- A- Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy dzięki obsłudze ruchu transgranicznego i efektywnemu zarządzaniu gospodarką lokalną.
1. Zapewnienie atrakcyjności i kompletności oferty inwestycyjnej pod kątem potencjalnych inwestorów zewnętrznych poprzez scalanie gruntów i właściwą politykę przestrzenną.
  2. Zwiększenie ilości podmiotów gospodarczych na terenie Gminy, o nieuciążliwej działalności gospodarczej, co przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia i wzrostu dochodów mieszkańców oraz budżetu Gminy.
  3. Intensyfikacja i wzrost efektywności działań promocyjnych Gminy.
  4. Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości gospodarczej i lokalizacji firm poprzez przygotowanie planistyczne i gospodarkę przestrzenną maksymalnie wykorzystującą atrakcyjne możliwości lokalizacyjne Gminy.
  5. Podwyższenie atrakcyjności lokalizacyjnej Gminy i poprawa warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych poprzez wyposażenie terenu w infrastrukturę techniczną.
  6. Osiągnięcie wysokiego wskaźnika inwestycji gminnych dla zdynamizowania wielofunkcyjnego rozwoju obszaru.
  7. Pozyskanie zagranicznych partnerów w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć mających na celu transfer know-how, rozwój partnerskich kontaktów oraz nawiązanie współpracy gospodarczej z zagranicznymi podmiotami gospodarczymi.
  8. Powiększenie zasobu terenów budowlanych, poprzez nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz zmianę planów dla terenów dotychczas nie wykorzystanych zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami planistycznymi.
  9. Podwyższenie dochodów Gminy poprzez pozyskanie środków finansowych z bezzwrotnych źródeł finansowania, ze szczególnym uwzględnieniem środków przedakcesyjnych i pomocowych Unii Europejskiej.
  10. Kreowanie rozwoju Gminy poprzez uporządkowaną politykę inwestycyjną.
  11. Podwyższenie jakości świadczonych usług komunalnych poprzez określenie rzeczywistych kosztów funkcjonowania służb publicznych oraz wykonywanych przez nie zadań oraz przy zastosowaniu systemu ocen według kryteriów efektywności i rentowności.
- B- Poprawa kondycji sektora rolniczego oraz tworzenie alternatywnych źródeł dochodów ludności wiejskiej.
1. Zapewnienie producentom rolnym dogodnego dostępu do usług, urzędów i organizacji otoczenia rolnictwa.
  2. Podwyższenie konkurencyjności lokalnego sektora rolnego poprzez koncentrację produkcji rolniczej, scalanie i wymianę gruntów oraz popieranie rozwoju dużych gospodarstw rolnych.

3. Wsparcie samoorganizowania się rolników dla ochrony i reprezentacji ich interesów zawodowych.
4. Wspieranie generowania dodatkowych źródeł dochodu mieszkańców poprzez wykorzystanie atrakcji przyrodniczych Gminy i obsługę ruchu turystycznego.
5. Stworzenie szansy specjalizacji gospodarstw rolnych w produkcji żywności czystej ekologicznie.
6. Podwyższenie konkurencyjności i atrakcyjności lokalnych płodów rolnych poprzez ograniczenie zawartości szkodliwych dla zdrowia substancji.
7. Wykorzystanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej na potrzeby gospodarki leśnej.
8. Zapewnienie racjonalnej eksploatacji terenów leśnych przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.
9. Zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy oraz ochrona i wzbogacenie jego walorów ekologicznych i wartości użytkowych.

C- Rozwój infrastruktury technicznej.

1. Zapewnienie mieszkańcom Gminy zaopatrzenia w wodę o jakości i ciśnieniu spełniającym obowiązujące normy i w ilości zaspokajającej zmieniające się potrzeby w tym zakresie.
2. Zapewnienie kontroli nad gospodarką ściekową, ochrona środowiska naturalnego, poprawa warunków życia mieszkańców - budowa kanalizacji sanitarnej.
3. Zapewnienie kontroli nad gospodarką ściekową, ochrona środowiska naturalnego, poprawa warunków życia mieszkańców - budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków we wsiach, w których nieprzewidziana jest budowa kanalizacji sanitarnej.
4. Zapewnienie dostępności i spójności komunikacyjnej Gminy.
5. Zapewnienie dostępności i spójności komunikacyjnej Gminy oraz poprawa warunków jazdy i bezpieczeństwa ruchu drogowego.
6. Gazyfikacja Gminy.
7. Modernizacja gminnego wysypiska śmieci.
8. Gminny system gospodarki odpadami.
9. Telefonizacja obszarów zabudowy kolonijnej.
10. Rozwój elektrowni wiatrowych i wodnych.

D- Rozwój infrastruktury społecznej.

1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do szkolnictwa ponadgimnazjalnego na terenie Gminy
2. Ochrona bezpieczeństwa mieszkańców i ruchu transgranicznego.
3. Promocja atrakcji turystycznych Gminy oraz przyciągnięcie turystów na teren Gminy.
4. Poprawa warunków hydrologicznych obszaru Rezerwatu „Krzemionka” oraz uatrakcyjnienie turystyczne obszaru.
5. Poprawa stanu infrastruktury kulturalnej.
6. Stworzenie kompleksowej oferty kulturalno – sportowej skierowanej do wszystkich mieszkańców Gminy.

7. Zachowanie i poprawa stanu lokalnych atrakcji turystycznych i kulturowych.
8. Zapewnienie odpowiednich warunków dla rozwoju różnorodnych form aktywności fizycznej mieszkańców.
9. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury na potrzeby prowadzenia zajęć sportowych w szkołach na terenie Gminy.
10. Poprawa marketingu lokalnych produktów rolnych oraz rozwój wymiany transgranicznej.
11. Roztoczenie opieki nad osobami starymi, samotnymi oraz potrzebującymi schronienia i pomocy.²⁵

9. Statut Stowarzyszenia Gmin „Trakt Batorego”, „Statut Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego”

Polityka Gminy uzależniona jest od celów realizowanych w stowarzyszeniach i związkach, do których należy. Są to między innymi:

- „Związek Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego”
- Stowarzyszenie Gmin „Trakt Batorego”.

Statut Gmin „Trakt Batorego”

Stowarzyszenie działa na podstawie art. 48 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie terytorialnym oraz ustawy prawo o stowarzyszeniach z dnia 7 kwietnia 1989r.

Celem Stowarzyszenia jest wspólne działanie gmin zmierzające do:

- Rozwoju ruchu tranzytowego drogą Nr 18 Białystok – Kuźnica,
- Zmniejszenie uciążliwości powodowanych przez ruch tranzytowy, a w szczególności w obszarze terenów zwartej zabudowy mieszkaniowej,
- Przeciwdziałania zagrożeniom wynikającym z faktu transportu przez teren gminy substancji i materiałów niebezpiecznych,
- Wpływania na politykę gospodarczą Województwa Podlaskiego w Zakresie rozwoju ruchu tranzytowego,
- Rozwoju infrastruktury towarzyszącej obsłudze ruchu drogowego.

Statut Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego

Związek istnieje od 3 lat. Jest organizacją zrzeszającą gminy wiejskie, miejsko-wiejskie i miasta do 20 000 mieszkańców z terenu województwa podlaskiego. Podstawowym celem Związku jest integracja samorządów wiejskich i rozwiązywanie typowych problemów tego środowiska. Obecnie Związek zrzesza 76 gmin (na 110 gmin możliwych) z obszaru województwa podlaskiego. Wspólne działania za pośrednictwem Związku pomagają w sposób zorganizowany walczyć o interesy członków. Działania prowadzone są na wielu płaszczyznach. Dotyczą zarówno negocjacji z Rządem, konsultacji z Wojewodą Podlaskim, Zarządem Województwa i instytucjami mającymi w zakresie swego działania sprawy mieszkańców wsi, wymiany doświadczeń pomiędzy członkami, jak i działań w celu gospodarczego i kulturalnego rozwoju gmin.

---

²⁵ Strategia Rozwoju Gminy Kuźnica.

Będąc w tym Związku Gmina realizuje cele wynikające ze statutu Związku. Celem Związku jest wyartykułowanie specyficznych potrzeb i uwarunkowań gmin wiejskich, występowanie o ich uznanie oraz uzyskanie wpływu na tworzenie prawa i decyzje w regionie w dziedzinach będących żywotnym interesem gmin wiejskich.

VI. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW

W trakcie prac nad Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica zostały zdefiniowane następujące zadania inwestycyjne do realizacji do końca 2006 roku:

1. Budowa wodociągu wiejskiego.
2. Budowa boisk sportowych przy Zespole Szkół w Kuźnicy.
3. Modernizacja stacji uzdatniania wody w Kuźnicy.
4. Modernizacja drogi Kuźnica – Czuprynowo.

Powyższe zadania są obecnie najistotniejsze do przeprowadzenia z punktu widzenia planu strategicznego i konsultacji społecznych (badanie ankietowe). Zostały zaprojektowane z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców oraz możliwości finansowych Gminy Kuźnica.

1.	NAZWA PROJEKTU: Budowa wodociągu wiejskiego.	Nr:	P1.
2.	INTEGRACJA PROJEKTU W STRATEGII ROZWOJU GMINY:		
	<i>Cel strategiczny:</i> Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej.		
	<i>Strategiczny program społeczno-gospodarczy:</i> Budowa wodociągu w zabudowie zwartej na obszarach wiejskich.		
	<i>Zadanie szczegółowe:</i> Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zapewnienie dostaw wody o jakości i ciśnieniu spełniającym obowiązujące normy i w ilości zaspokajającej potrzeby w tym zakresie		
3.	BENEFICJENT KOŃCOWY: Gmina Kuźnica		
4.	INSTYTUCJE I PODMIOTY UCZESTNICZĄCE WE WDRAŻANIU PROJEKTU: Urząd Gminy Kuźnica, mieszkańcy wsi objętych budową wodociągu.		
5.	LOKALIZACJA PROJEKTU: Gmina Kuźnica, wsie: Tołcze, Nowodziel, Czepiele, Parczowce, Czuprynowo - kol. Kowale		

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica

6.	CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU (opis projektu): budowa sieci wodociągowej: długość linii głównej - 22km budowa 127 przyłączy do gospodarstw domowych, długość przyłączy wynosi 13 km dobowe zużycie wody na jednego mieszkańca wyniesie 0,10 m ³						
7.	UZASADNIENIE WYBORU PROJEKTU (zastosowane kryteria): Niski poziom zwodociągowania gminy jest głównym argumentem podjęcia tej inwestycji. Tylko 14 na 46 miejscowości w Gminie jest podłączona do wodociągu, a zużycie wody z wodociągu na jednego mieszkańca wynosi jedynie 10,4 m ³ rocznie. Budowa sieci wodociągowej w znacznym stopniu poprawi jakość życia mieszkańców, polepszy warunki funkcjonowania podmiotów gospodarczych oraz zwiększy atrakcyjność inwestycyjną terenu.						
8.	ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI (studium/plan): Zgodny ze: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuźnica, Strategia Rozwoju gminy Kuźnica i innymi dokumentami planistycznymi.						
HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU:							
9.	Okres realizacji		Faza projektu:	Termin rozpoczęcia		Termin zakończenia	
	od	do		Rok	Kwartał	Rok	Kwartał
	IV.2004	I.2006	1. Wykonanie dokumentacji projektowej	2004	IV	2005	I
			2. Przygotowanie przetargu	2005	I	2005	III
			3. Realizacja zadania	2005	III	2006	II
4. Rozliczenie projektu			2006	III	2006	III	
OCZEKIWANE WSKAŹNIKI REALIZACJI PROJEKTU:							
10.	- wskaźniki produktu Nowowytbudowana sieć wodociągowa o dł. 22km Długość wybudowanych przyłączy – 13 km. Liczba wybudowanych przyłączy – 127 sztuk						
	- wskaźniki rezultatu Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej -127 sztuk Powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej... Długość sieci wodociągowej na terenie gminy						
	- wskaźniki oddziaływania Ilość konsumowanej wody w okresie roku- Liczba nowych miejsc pracy (w okresie 2 lat) Cena gruntów inwestycyjnych, które stały się lepiej dostępne (w okresie 2 latach)						
PRZEWIDYWANE KOSZTY DO KOŃCA 2006 ROKU ORAZ STRUKTURA FINANSOWANIA PROJEKTU:							
<i>Szacunkowe koszty latami (w tys. zł)</i>							
11.	2004	2005	2006	RAZEM	W tym: obciążenie budżetu gminy		
		490 000	1 030 000	1 520 000	316 500		
<i>Finansowanie projektu (%)</i>							
	Budżet gminy	Budżet państwa	Środki UE	Prywatne	Inne		
	20,8%		62,5%	16,70%			
12.	UWAGI:						

1.	NAZWA PROJEKTU: Budowa boisk sportowych przy Zespole Szkół w Kuźnicy		Nr:	P2.			
INTEGRACJA PROJEKTU W STRATEGII ROZWOJU GMINY:							
<i>Cel strategiczny:</i> Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców gminy.							
2.	<i>Strategiczny program społeczno-gospodarczy:</i> Budowa boisk szkolnych.						
<i>Zadanie szczegółowe:</i> Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury na potrzeby prowadzenia zajęć sportowych w szkołach na terenie Gminy							
3.	BENEFICJENT KOŃCOWY: Gmina Kuźnica						
4.	INSTYTUCJE I PODMIOTY UCZESTNICZĄCE WE WDRAŻANIU PROJEKTU: Urząd Gminy Kuźnica						
5.	LOKALIZACJA PROJEKTU: Gmina Kuźnica, miejscowość Kuźnica						
6.	CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU (opis projektu): Budowa nawierzchni syntetycznej boisk i bieżni 2 692 m ² , budowa nawierzchni mineralno-asfaltowej 669 m ² , budowa nawierzchni mineralnej z żużla wielkopieczowego 130 m ² , budowa ogrodzenia 110 mb, budowa trybuny na 500 miejsc o długości 116 mb.						
7.	UZASADNIENIE WYBORU PROJEKTU (zastosowane kryteria): Budowa boisk będzie kontynuacją inwestycji ponieważ część prac zostało już wykonanych. Boisko do gry w piłkę nożną jest już użytkowane przez uczące się dzieci w Zespole Szkół (444 uczniów), a w wielofunkcyjnym boisku zrobiono podbudowę pod właściwą nawierzchnię. Z kompleksu boisk korzystają nie tylko uczniowie gimnazjum i szkoły podstawowej, ale również okoliczna młodzież w czasie wolnym. Inwestycja doprowadzi do rozpowszechnienia sportu wśród młodzieży poprzez zapewnienie odpowiedniego zaplecza sportowego, zapewni warunki umożliwiające odpowiedni rozwój fizyczny. Projekt da możliwość organizowania różnego typu imprez sportowych, co zwiększy atrakcyjność i promocję Gminy.						
8.	ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI (studium/plan): Zgodny ze: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuźnica Strategią Rozwoju Gminy Kuźnica i innymi dokumentami planistycznymi.						
HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU:							
<i>Okres realizacji</i>		<i>Faza projektu:</i>	<i>Termin rozpoczęcia</i>		<i>Termin zakończenia</i>		
<i>od</i>	<i>do</i>		<i>Rok</i>	<i>Kwartał</i>	<i>Rok</i>	<i>Kwartał</i>	
9.	III 2001	IV 2006	1. Opracowanie dokumentacji technicznej	2001	III	2001	III
			2. Przygotowanie przetargu.	2004	III	2004	III
			3. Realizacja zadania.	2004	IV	2006	III
			4. Rozliczenie projektu.	2006	IV	2006	IV
10.	OCZEKIWANE WSKAŹNIKI REALIZACJI PROJEKTU: - wskaźniki produktu Powierzchnia wybudowanych boisk sportowych Długość wybudowanej bieżni						

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica

	Liczba miejsc na trybunach				
	- wskaźniki rezultatu				
	Liczba osób korzystających z obiektów dydaktycznych, sportowych i naukowo-badawczych				
	- wskaźniki oddziaływania				
	Liczba uczestników imprez sportowych				
	Liczba imprez sportowych				
	PRZEWIDYWANE KOSZTY DO KOŃCA 2006 ROKU ORAZ STRUKTURA FINANSOWANIA PROJEKTU:				
	<i>Szacunkowe koszty latami (w tys. zł)</i>				
	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>RAZEM</i>	<i>W tym: obciążenie budżetu gminy</i>
11.		350 000,0	250 000,0	600 000,0	200 000,0
	<i>Finansowanie projektu (%)</i>				
	<i>Budżet gminy</i>	<i>Budżet państwa</i>	<i>Środki UE</i>	<i>Prywatne</i>	<i>Inne</i>
	33,3%	16,7%	50,0%		
12.	UWAGI:				

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica

1.	NAZWA PROJEKTU: Modernizacja stacji uzdatniania wody w Kuźnicy.		Nr:	P3.				
INTEGRACJA PROJEKTU W STRATEGII ROZWOJU GMINY:								
<i>Cel strategiczny:</i> Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej.								
2.	<i>Strategiczny program społeczno-gospodarczy:</i> Budowa wodociągu wiejskiego.							
<i>Zadanie szczegółowe:</i> Zapewnienie mieszkańcom Gminy zaopatrzenia w wodę o jakości spełniającym obowiązujące normy i w ilości zaspokajającej zmieniające się potrzeby w tym zakresie.								
3.	BENEFICJENT KOŃCOWY: Gmina Kuźnica							
4.	INSTYTUCJE I PODMIOTY UCZESTNICZĄCE WE WDRAŻANIU PROJEKTU: Urząd Gminy Kuźnica, mieszkańcy.							
5.	LOKALIZACJA PROJEKTU: Gmina Kuźnica, miejscowość Kuźnica							
6.	CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU (opis projektu): Modernizacja technologii stacji wodociągowej; instalacja szafy sterującej oraz tablic rozdzielczych, montaż systemu uzdatniania wody i pompowni, co doprowadzi do poprawy systemu jakości przesyłu wody do odbiorców. Wykonanie robót polegających na ociepleniu ścian budynku, wykonaniu nowego dachu oraz instalacji sanitarnej.							
7.	UZASADNIENIE WYBORU PROJEKTU (zastosowane kryteria): Celem projektu jest zapewnienie mieszkańcom dostaw wody lepszej jakości. Poprawa systemu jakości przesyłu wody do odbiorców. Usunięcie przyczyn częstych awarii urządzeń do poboru, przesyłu i uzdatniania wody dla celów socjalno - bytowych. Dotychczas stacja wymagała ciągłych napraw ze względu na jej znaczne zużycie techniczne dlatego wymaga modernizacji w najbliższym czasie.							
8.	ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI (studium/plan): Zgodny ze: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuźnica. Strategią Rozwoju Gminy Kuźnica i innymi dokumentami planistycznymi.							
HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU:								
9.	<i>Okres realizacji</i>		<i>Faza projektu:</i>		<i>Termin rozpoczęcia</i>		<i>Termin zakończenia</i>	
	<i>od</i>	<i>do</i>			<i>Rok</i>	<i>Kwartał</i>	<i>Rok</i>	<i>Kwartał</i>
	III. 2004	I. 2006	1. Opracowanie dokumentacji		2004	III	2004	IV
			2. Przygotowanie przetargu		2004	III	2004	IV
			3. Realizacja zadania		2005	II	2005	IV
4. Rozliczenie projektu.				2006	I	2006	I	
10. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI REALIZACJI PROJEKTU: - wskaźniki produktu								

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica

	Liczba zmodernizowanych stacji uzdatniania wody- 1 szt.				
	- wskaźniki rezultatu				
	Liczba gospodarstw domowych/budynków obsługiwanych przez stację uzdatniania wody				
	Powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem stacji uzdatniania wody				
	Poziom wskaźników fizykochemicznych uzdatnionej wody				
	- wskaźniki oddziaływania				
	Poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (w okresie 1 roku)				
	Ilość wody konsumowanej (w okresie 1 roku)				
	PRZEWIDYWANE KOSZTY DO KOŃCA 2006 ROKU ORAZ STRUKTURA FINANSOWANIA PROJEKTU:				
	<i>Szacunkowe koszty latami (w tys. zł)</i>				
	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>RAZEM</i>	<i>W tym: obciążenie budżetu gminy</i>
11.		40 000,0	710 000,0	750 000,0	190 000,0
	<i>Finansowanie projektu (%)</i>				
	<i>Budżet gminy</i>	<i>Budżet państwa</i>	<i>Środki UE</i>	<i>Prywatne</i>	<i>Inne</i>
	25,0%		75,0%		
12.	UWAGI:				

1.	NAZWA PROJEKTU:		Nr:	P4.				
	Modernizacja drogi Kuźnica - Czuprynowo							
INTEGRACJA PROJEKTU W STRATEGII ROZWOJU GMINY:								
<i>Cel strategiczny:</i>								
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej.								
2.	<i>Strategiczny program społeczno-gospodarczy:</i>							
	Modernizacja dróg gminnych.							
	<i>Zadanie szczegółowe:</i>							
Zapewnienie dostępności i spójności komunikacyjnej Gminy oraz poprawa warunków jazdy i bezpieczeństwa ruchu drogowego.								
BENEFICJENT KOŃCOWY:								
3.	Gmina Kuźnica, mieszkańcy							
INSTYTUCJE I PODMIOTY UCZESTNICZĄCE WE WDRAŻANIU PROJEKTU:								
4.	Urząd Gminy Kuźnica							
LOKALIZACJA PROJEKTU:								
5.	Gmina Kuźnica, Kuźnica - Czuprynowo							
CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU (opis projektu):								
6.	Budowa drogi o długości 3 800 mb, o szerokości jezdni 5,5 m, szerokość poboczy 2x1,25 m. Nawierzchnia zostanie wykonana z masy mineralno - bitumicznej.							
UZASADNIENIE WYBORU PROJEKTU (zastosowane kryteria):								
7.	Projekt doprowadzi do polepszenia połączenia między Czuprynowem a Kuźnicą. Ułatwi dojazd mieszkańcom Czuprynowa do wsi gminy, jak również innym mieszkańcom korzystającym z tej drogi. Celem przedsięwzięcia jest polepszenie płynności i bezpieczeństwa ruchu drogowego, polepszenie komfortu ruchu pieszego, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności gminy Kuźnica (np.: rozwój handlu i usług, rozwój agroturystyki) oraz poprawa estetyki Gminy Kuźnica.							
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI (studium/plan):								
8.	Zgodny ze:							
	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuźnica							
	Strategią Rozwoju Gminy Kuźnica i innymi dokumentami planistycznymi.							
HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU:								
9.	<i>Okres realizacji</i>		<i>Faza projektu:</i>		<i>Termin rozpoczęcia</i>		<i>Termin zakończenia</i>	
	<i>od</i>	<i>do</i>			<i>Rok</i>	<i>Kwartał</i>	<i>Rok</i>	<i>Kwartał</i>
	II.2005	IV.2006	1. Opracowanie dokumentacji.		2005	II	2005	III
			2. Przygotowanie przetargu.		2005	III	2005	IV
			3. Realizacja zadania.		2006	II	2006	IV
4. Rozliczenie projektu.				2006	IV	2006	IV	
OCZEKIWANE WSKAŹNIKI REALIZACJI PROJEKTU:								
<i>- wskaźniki produktu</i>								
Długość zmodernizowanej drogi: 3 800 mb								

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica

	- wskaźniki rezultatu				
	Zwiększona nośność drogi o ...%				
	Średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci				
	Nateżenie ruchu na drodze				
	- wskaźniki oddziaływania				
	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego				
	Poprawa jakości drogi w wyniku przeprowadzonej modernizacji i ulepszenia nawierzchni.				
	PRZEWIDYWANE KOSZTY DO KOŃCA 2006 ROKU ORAZ STRUKTURA FINANSOWANIA PROJEKTU:				
	<i>Szacunkowe koszty latami (w tys. zł)</i>				
11.	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>RAZEM</i>	<i>W tym: obciążenie budżetu gminy</i>
		50 000,0	850 000,0	900 000,0	225 000,0
	<i>Finansowanie projektu (%)</i>				
	<i>Budżet gminy</i>	<i>Budżet państwa</i>	<i>Środki UE</i>	<i>Prywatne</i>	<i>Inne</i>
	25,0%		75,0%		
12.	UWAGI:				

VII. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY KUŹNICA

Wskaźniki dostarczają skwantyfikowanych danych na temat postępu wdrażania planu oraz jego wykonania w stosunku do celów ustalonych w ZPORR. Wskaźniki dzielą się na trzy kategorie:

- *Wskaźniki produktu* - odnoszące się do rzeczowych efektów działalności. Liczone są w jednostkach materialnych, np. długość nowo budowanych dróg;
- *Wskaźniki rezultatu* - odpowiadające bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia programu. Takie mierniki mogą przybierać formę wskaźników materialnych (skrócenie czasu podróży, itp.) lub finansowych (zmniejszenie nakładów na bieżące remonty nawierzchni, itp.)
- *Wskaźniki oddziaływania* – przedstawiają konsekwencje danego programu wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Oddziaływanie może odnosić się do efektów związanych bezpośrednio z podjętym działaniem, chociaż pojawiających się po pewnym czasie (**oddziaływanie bezpośrednie**), jak i do efektów długookresowych, oddziałujących na szerszą populację i pośrednio tylko wynikających ze zrealizowanego działania (**oddziaływanie pośrednie**). Przykładowe wskaźniki oddziaływania to wskaźnik zatrudnienia 24 miesiące od zakończenia realizacji programu (oddziaływanie pośrednie).²⁶

Realizacja zapisanych w Planie zadań dotyczy zarówno infrastruktury technicznej Gminy jak również infrastruktury społecznej. Działania w obu tych kierunkach pozwolą na poprawę warunków życia mieszkańców oraz funkcjonowania przedsiębiorstw, a także stworzą odpowiednią bazę do rozwoju lokalnej społeczności.

Przewidywane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Kuźnica, które będą liczone w trakcie inwestycji jak również po ich zakończeniu, przedstawiono w tabeli poniżej.

---

²⁶ Na podstawie Podręcznika procedur wdrażania ZPORR.

Tabela 21 Syntetyczne zestawienie wskaźników osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego.

Wskaźnik- rodzaj i wyszczególnienie		Jednostka
Produktu	Długość zmodernizowanych dróg gminnych	km.
	Długość wybudowanej sieci wodociągowej	km.
	Długość wybudowanych przyłączy	km.
	Liczba wybudowanych przyłączy	szt.
	Liczba zmodernizowanych stacji uzdatniania wody	szt.
	Powierzchnia wybudowanych boisk sportowych	m ²
	Liczba miejsc na trybunach	szt.
	Długość wybudowanej bieżni	mb.
Rezultatu	Średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci	Minuty
	Nośność zmodernizowanego obiektu (drogi/mostu)	kN/oś
	Natężenie ruchu na drodze	pojazdy/h
	Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci wodociągowej	szt
	Długość sieci wodociągowej na terenie gminy	km
	Powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej	ha
	Liczba gospodarstw domowych/budynków obsługiwanych przez stację uzdatniania wody	szt
	Powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem stacji uzdatniania wody	ha
	Poziom wskaźników fizykochemicznych uzdatnionej wody	mg/dm ³
	Liczba osób korzystających z obiektów dydaktycznych, sportowych i naukowo-badawczych	osoby
Oddziaływania	Nakłady na bieżące utrzymanie (naprawy nawierzchni) drogi.	tyś. PLN
	Poprawa jakości drogi w wyniku przeprowadzenia modernizacji i ulepszenia nawierzchni	
	Ilość wody konsumowanej (w okresie 1 roku)	m ³ /dobe
	Cena gruntów inwestycyjnych, które stały się lepiej dostępne (w okresie 2 latach)	Tyś. PLN/ha
	Liczba nowych miejsc pracy (w okresie 2 lat)	szt.
	Liczba uczestników imprez sportowych	osoby
	Liczba imprez sportowych	szt.

Źródło: www.zpcorr.gov.pl – Wskaźniki dla projektów ZPORR.

VIII. PLAN FINANSOWY REALIZACJI ZADAŃ

Poniższe tabele przedstawiają źródło finansowania Planu Rozwoju Lokalnego. Największą inwestycją do zrealizowania będzie budowa wodociągu we wsiach: Tolcze, Nowodziel, Czepiele, Parczowce, Czuprynowo, kol. Kowale. Projekt ten będzie wymagać największego zaangażowania środków finansowych.

Tabela 22 Pełne koszty realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Nr.	Nazwa projektu	Finansowanie projektu ogółem w PLN				
		Budżet gminy	Budżet państwa	Środki UE	Prywatne	Inne
P1.	Budowa wodociągu	316 500		949 500	254 000	
P2.	Budowa boisk	200 000	100 000	300 000		
P3.	Modernizacja stacji uzdatniania wody	190 000		560 000		
P4.	Modernizacja drogi	225 000		675 000		
	Razem	931 500	100 000	2 484 500	254 000	

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 23 Pełne koszty realizacji Planu Rozwoju Lokalnego w rozbiciu na lata.

Nr.	Nazwa projektu	Koszt w poszczególnych latach realizacji w PLN			
		2004	2005	2006	Razem
P1.	Budowa wodociągu		490 000	1 030 000	1 520 000
P2.	Budowa boisk		350 000	250 000	600 000
P3.	Modernizacja stacji uzdatniania wody		40 000	710 000	750 000
P4.	Modernizacja drogi		50 000	850 000	900 000
	Razem	0	930 000	2 840 000	3 516 000

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 24 Pełne koszty realizacji Planu Rozwoju Lokalnego – 2005

Nr.	Nazwa projektu	Finansowanie projektu 2005 w PLN				
		Budżet gminy	Budżet państwa	Środki UE	Prywatne	Inne
P1.	Budowa wodociągu	100 000		300 000	90 000	
P2.	Budowa boisk	75 000	100 000	175 000		
P3.	Modernizacja stacji uzdatniania wody	40 000				
P4.	Modernizacja drogi	50 000				
	Razem	265 000	100 000	475 000	90 000	

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 25 Pełne koszty realizacji Planu Rozwoju Lokalnego – 2006

Nr.	Nazwa projektu	Finansowanie projektu 2006 w PLN				
		Budżet gminy	Budżet państwa	Środki UE	Prywatne	Inne
P1.	Budowa wodociągu	216 500		649 500	194 000	
P2.	Budowa boisk	125 000		125 000		
P3.	Modernizacja stacji uzdatniania wody	150 000		560000		
P4.	Modernizacja drogi	175 000		675 000		
	Razem	666 500	0	2 009 500	194 000	

Źródło: Obliczenia własne.

IX. SYSTEM WDRAŻANIA

Plan Rozwoju Lokalnego jest wieloletnim dokumentem kształtującym kierunki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Zawarte w nim założenia i plany inwestycyjne są spójne ze Strategią Rozwoju Lokalnego i innymi długoterminowymi dokumentami definiującymi potrzeby i zadania na kilkanaście najbliższych lat. Wdrażanie Planu Rozwoju Lokalnego wymaga nieustannego śledzenia przebiegu wszelkich procesów i realizowania projektów. Bieżąca kontrola jest niezbędna, aby plan odniósł zakładany efekt.

Wdrażanie wynikających z planu projektów będzie się odbywało zgodnie z istniejącym harmonogramem zaplanowanych inwestycji.

Finansowanie inwestycji zakładanych w ramach Planu Rozwoju Lokalnego, a co za tym idzie ich realizacja, będzie w dużej mierze uzależnione od skuteczności pozyskiwania pieniędzy ze źródeł innych niż własne. Takimi źródłami są unijne fundusze pomocowe jak również pieniądze pochodzące z budżetu państwa.

Instytucją bezpośrednio odpowiedzialną za wdrażanie i kontrolowanie założeń Planu Rozwoju Lokalnego będzie Rada Gminy Kuźnica oraz Wójt.

Zgodnie z zapisami Ustawy o samorządzie gminnym Wójt Gminy Kuźnica odpowiada za inicjowanie, formułowanie, zabezpieczanie środków finansowych i realizację zadań gminy a więc za programowanie i realizację celów strategicznych oraz za monitorowanie i nadzór nad całością działań podejmowanych w Gminie na rzecz rozwoju. W rękach Wójta Kuźnicy skupiają się wszystkie działania związane z wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego.

Rada Gminy uchwalając Plan Rozwoju Lokalnego określiła główne kierunki polityki rozwoju na poziomie Gminy.

Odpowiedzialnym za wybór bezpośrednich wykonawców inwestycji oraz dostawców usług i towarów, a także za wykonanie wszelkich zaplanowanych i finansowych działań niezbędnych dla osiągnięcia wyznaczonych celów będzie Wójt Gminy Kuźnica.

Za przeprowadzenie przetargów na inwestycje i usługi związane z realizacją projektów zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego odpowiadać będą wyznaczeni pracownicy Urzędu Gminy.

Za gromadzenie odpowiedniej dokumentacji i danych pozwalających na pełną kontrolę sposobu realizacji projektu odpowiedzialni będą wyznaczeni pracownicy Urzędu Gminy.

Podstawową zasadą, na której opierać się będzie zarządzanie planem jest zasada zrównoważonego rozwoju. Podstawą wdrażania musi być zintegrowane działanie.

X. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

Monitorowanie to proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania projektów. Celem monitorowania jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami realizacji.

Monitorowanie projektów wdrażanych w ramach ZPORR obejmuje zarówno monitoring rzeczowy, będący elementem zarządzania poprzez cele określone w programach operacyjnych, jak i monitorowanie wskaźników finansowych, będących funkcją zarządzania finansowego programami i projektami.

1. System monitorowania planu rozwoju lokalnego

Ważne znaczenie przy monitorowaniu ma ocena wskaźników, które przedstawiają skwantyfikowane dane na temat produktów inwestycji, rezultatów oraz oddziaływania w długim okresie realizowanych zadań.

Zebrane wartości wskaźników dają przejrzystą informację o prowadzonych projektach, jak również możliwość porównania.

2. Sposoby oceny planu rozwoju lokalnego

Ocena Planu Rozwoju Lokalnego powinna być obiektywna, wiarygodna i przede wszystkim skuteczna. Powinna zawierać przede wszystkim ocenę skuteczności – zgodność realizowanych inwestycji z harmonogramem prac wynikającym z planu w znaczeniu rzeczowym i finansowym, oraz ocenę użyteczności publicznej – trafność inwestycji i korzyści z nich wynikające.

Głównymi wskaźnikami zaawansowania realizacji planu będą mierniki nakładów finansowych oraz uzyskane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę jakości wykonania zadań. Będą ilustrować zaawansowanie realizacji planu w skali rocznej i umożliwiać dokonywanie niezbędnych korekt na bieżąco.

Dzięki bieżącemu prowadzeniu monitoringu i okresowym ocenom ilościowym i jakościowym plan w zależności od wyników będzie poddawany korektom. Lista wskaźników oceny może być skoordynowana z listą przedsięwzięć.

3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

Jednym z elementów prawidłowego wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego jest komunikacja z otoczeniem. Należy zwrócić uwagę na jego formę oraz prawidłowe przetwarzanie pozyskanych informacji. Chodzi tu głównie o otoczenie społeczne zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne.

Sfera wymiany informacji, nieodzowny element prawidłowego wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego, powinna charakteryzować się dokładnym informowaniem wszystkich mieszkańców Gminy o aktualnym stopniu realizacji określonych zadań oraz o czynionych postępkach. Do tego celu należy wykorzystać

wszelkie dostępne środki przekazu informacji, takie jak strona internetowa Gminy, lokalna prasa, tablice ogłoszeń w urzędzie. Dzięki tym środkom zapewniony będzie stały przepływ wiadomości do społeczeństwa.

Komunikacja z lokalną społecznością ma bardzo istotne znaczenie przy podejmowanych działaniach służących realizacji konkretnych zadań. Doinformowanie mieszkańców Gminy wyeliminuje konflikty i nieporozumienia .

SPIS TABEL

Tabela 1 Udział powierzchniowy i procentowy klas bonitacyjnych gruntów ornych i użytków zielonych	12
Tabela 2 Wybrane informacje o lasach prywatnych i gminnych w Gminie Kuźnica, Powiecie Sokólskim i Województwie Podlaskim.....	14
Tabela 3 Stan czystości rzek kontrolowanych w 2003 roku.....	14
Tabela 4. Stężenia średnioroczne SO ₂ , NO ₂ i pyłu zawieszzonego na stacji pomiarowej sieci monitoringu w Sokółce w latach 2000 – 2002.....	16
Tabela 5 Źródła wytwarzania energii cieplnej wg obiektów użyteczności publicznej.	29
Tabela 6 Wykaz dróg gminnych Gminy Kuźnica wraz z podstawowymi danymi technicznymi.....	33
Tabela 7 Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej.....	37
Tabela 8 Struktura użytkowa gruntów rolnych użytkowników indywidualnych i ogólna.	40
Tabela 9 Charakterystyka gospodarstw rolnych według siedziby gospodarstwa ..	40
Tabela 10 Powierzchnia zasiewów zbóż w 2002 ha.....	41
Tabela 11 Powierzchnia zasiewów strączkowych jadalnych, ziemniaków, przemysłowych, pastewnych i pozostałych upraw w 2002 w ha.....	41
Tabela 12 Zwierzęta gospodarskie na terenie Gminy w 2002 w szt.....	41
Tabela 13 Obiekty turystyczne na terenie gminy.....	42
Tabela 14 Zmiany w liczbie mieszkańców na przestrzeni lat 1995-2003	44
Tabela 15 Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym według podregionów, powiatów i gmin w 2002 R.....	45
Tabela 16 Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, grup wieku i płci.....	45
Tabela 17 Bezrobotni w wieku 15 lat i więcej według okresu poszukiwania pracy	46
Tabela 18 Zasoby mieszkaniowe zamieszkałe Gminy Kuźnica w 2002 roku.....	47
Tabela 19 Dochody, wydatki, deficyt Budżetu Gminy Kuźnica.....	52
Tabela 20 Zestawienie dochodów z poszczególnych lat ze sprawozdań z wykonania budżetu.....	52
Tabela 21 Syntetyczne zestawienie wskaźników osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego.....	100
Tabela 22 Pełne koszty realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.....	101
Tabela 23 Pełne koszty realizacji Planu Rozwoju Lokalnego w rozbiciu na lata.	101
Tabela 24 Pełne koszty realizacji Planu Rozwoju Lokalnego – 2004.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 25 Pełne koszty realizacji Planu Rozwoju Lokalnego – 2005.....	101
Tabela 26 Pełne koszty realizacji Planu Rozwoju Lokalnego – 2006.....	102

SPIS MAP

Mapa 1 Położenie Gminy Kuźnica w Powiecie Sokólskim.....	6
Mapa 2 Plan miejscowości Kuźnica.	7
Mapa 3 Drogi powiatowe Gminy Kuźnica.....	32

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1	Udział procentowy klas bonitacyjnych gruntów ornych i sadów.....	12
Wykres 2	Udział procentowy klas bonitacyjnych użytków zielonych	13
Wykres 3	Zmiany ilości podmiotów gospodarczych na terenie gminy Kuźnica	39
Wykres 4	Charakterystyka zbadanej populacji- płeć.	60
Wykres 5	Charakterystyka zbadanej populacji. Podział na grupy wiekowe.....	61
Wykres 6	Charakterystyka wykształcenia badanej społeczności.	62
Wykres 7	Charakterystyka zbadanej populacji pod względem grup zawodowych.	63
Wykres 8	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie pierwsze.	64
Wykres 9	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie drugie.....	65
Wykres 10	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie trzecie.	66
Wykres 11	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie czwarte.	67
Wykres 12	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie piąte.....	68
Wykres 13	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie szóste.	69
Wykres 14	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie siódme.	70
Wykres 15	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie ósme.....	71
Wykres 16	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie dziewiąte.....	72
Wykres 17	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie dziesiąte.	73
Wykres 18	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie jedenaste.....	74
Wykres 19	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie dwunaste, podpunkt A.	76
Wykres 20	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie dwunaste, podpunkt B.	77
Wykres 21	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie dwunaste, podpunkt C.....	78
Wykres 22	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie dwunaste, podpunkt D.....	79
Wykres 23	Wykres obrazujący odpowiedzi udzielone na pytanie trzynaste.	80

